

Způsoby komunikace v partnerském soužití

Michaela Valášková

Bakalářská práce
2015

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Michaela Valášková**
Osobní číslo: **H12131**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Způsoby komunikace v partnerském soužití**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení terminologie a teoretických východisek z oblasti partnerského soužití, rodinného prostředí a komunikace.

Příprava metodiky empirické části, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému.

Realizace kvalitativního výzkumu formou rozhovoru.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

HAYESOVÁ, Nicky. Základy sociální psychologie. Vyd. 3. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-763-9.

HEWSTONE, Miles a Wolfgang STROEBE. Sociální psychologie. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-092-5.

KLIMEŠ, Jeroným. Partneři a rozchody. Vyd. 2. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-745-9.

KRAUS, Blahoslav. Základy sociální pedagogiky. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-383-3.

MATĚJČKOVÁ, Erika. Jak řešit konflikty a problémy v partnerských vztazích. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-1832-3.

MATOUŠEK, Oldřich. Rodina jako instituce a vztahová síť. Praha: Sociologické nakladatelství, 1993. ISBN 80-901424-7-8.

ŠVAŘÍČEK, Roman a Klára ŠEĐOVÁ. Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-313-0.

VYBÍRAL, Zbyněk. Psychologie lidské komunikace. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-291-2.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Jana Martincová

Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce:

9. ledna 2015

Termín odevzdání bakalářské práce:

30. dubna 2015

Ve Zlíně dne 9. ledna 2015

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.

děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.

ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně ..30.4.2015

Valašková

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:*

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).*

3) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Jak už vypovídá sám název, tak tato bakalářská práce je zaměřena na komunikaci v partnerském soužití, konkrétně na dlouhodobé vztahy a na komunikaci, která probíhá mezi jedinci v soužití trvajícím 10 let. Teoretická část bakalářské práce popisuje základní pojmy, jako jsou partnerské vztahy, manželství, rodinné prostředí, funkční komunikace a mnohé další. V první kapitole čtenář získá informace o partnerském soužití, fázích vývoje partnerského vztahu, partnerských krizích, o manželství apod. Druhá kapitola je zaměřena na rodinné prostředí, jeho funkce, dysfunkční rodinné prostředí a rozvod. Třetí kapitola pak na samotnou komunikaci a prvky komunikace v partnerském soužití a funkční komunikaci. Praktická část bakalářské práce navazuje na teoretickou a popisuje samotný výzkum. Jedná se o kvalitativní výzkum, který je realizován polostrukturovaným rozhovorem. Získaná data z rozhovorů jsou analyzována pomocí otevřeného kódování a následně porovnána s teoretickou částí bakalářské práce.

Klíčová slova: Komunikace, funkční komunikace, partnerský vztah, manželství, společné soužití, rodinné prostředí, partnerská krize

ABSTRACT

As the title says itself, this bachelor work is focused on communication in partnership cohabitation. This work is focused on long-lasting relations and communication, which is going on between individuals in cohabitation lasting ten years. Theoretical part of this bachelor work is describing basic terms such as partnership relations, marriage, family environment, healthy communication and much more.

In the first chapter the reader will hear informations about partnership cohabitation, developmental stages of partnership relation, partnership crisis, about marriage and so on. The second chapter is focused on family environment, its function, dysfunction family environment and divorce. Third chapter then on communication itself and elements of communication in partnership cohabitation and healthy communication. Practical part of bachelor work describes research itself. It is qualitative research, which is performed with semi-structured interview. Gained data from interviews are analysed with opened coding and afterwards they are compared with theoretical part of this bachelor work.

Keywords: Partnership cohabitation, communication, family environment, healthy communication, relationship, marriage, partnership crisis

Tímto bych ráda poděkovala své rodině za podporu a důvěru, kterou ve mně vložili. Dále svému partnerovi, který stál celou dobu po mém boku a podporoval mě.

Mgr. Martinové za vedení a rady. A probandům za jejich důvěru a ochotu poskytnout rozhovory.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Michaela Valášková

Ve Zlíně dne 30. 4. 2015

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 PARTNERSKÉ SOUŽITÍ A JEHO VZNIK.....	12
1.1 FÁZE, ROZVOJ A UDRŽOVÁNÍ VZTAHU	13
1.2 MANŽELSTVÍ.....	14
1.3 NEFUNGUJÍCÍ VZTAHY, KRIZE VZTAHU A ZÁNİK VZTAHU.....	15
2 RODINNÉ PROSTŘEDÍ	18
2.1 FUNKCE RODINY A JEJÍ FUNKČNOST.....	19
3 KOMUNIKACE.....	22
3.1 KOMUNIKAČNÍ KONTEXT A ZÁSADY KOMUNIKACE	23
3.1.1 Verbální a neverbální složka komunikace	24
3.2 FUNKČNÍ KOMUNIKACE	25
3.3 STYLY KOMUNIKACE	27
3.4 KONFLIKTY MEZI PARTNERY A JEJICH ŘEŠENÍ	29
II PRAKTICKÁ ČÁST	33
4 METODOLOGIE VÝZKUMU	34
4.1 VYMEZENÍ VÝZKUMNÉHO PROBLÉMU A VÝZKUMNÝCH CÍLŮ	34
4.2 VÝZKUMNÉ OTÁZKY	35
4.3 STRATEGIE VÝZKUMU	35
4.4 METODA SBĚRU DAT	36
4.5 VÝZKUMNÝ SOUBOR	36
4.6 PŘEDVÝZKUM	37
4.7 REALIZACE VÝZKUMU	37
5 ANALÝZA ÚDAJŮ.....	38
5.1 CO MI POVÍŠ MILÁČKU	39
5.2 MYSLÍŠ, ŽE NÁM TO KLAPE?	43
5.3 JAK NA TO?	45
5.4 MY A TI DRUZÍ	47
6 INTERPRETACE A ZÁVĚREČNÁ DISKUZE.....	51
ZÁVĚR	57
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	59
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	63
SEZNAM OBRÁZKŮ.....	64
SEZNAM TABULEK	65
SEZNAM PŘÍLOH	66

ÚVOD

Bakalářská práce nese název způsoby komunikace v partnerském soužití a je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Práce je zaměřena na problematiku komunikace v partnerském soužití trvajícím deset let. Teoretická část práce se zabývá pojmy, jako je partnerské soužití, manželství, nefungující vztahy, krize a zánik vztahu, rodinné prostředí a komunikace. Výzkum je zaměřen právě na dlouhotrvající vztahy u sezdaných párů, které mají dítě či děti a jsou spolu ve vztahu deset let.

Důvodem, proč se máme zabývat tímto tématem je vysoká míra rozvodovosti v České republice. Uvádí se, že 45-50 % z uzavřených sňatků podle statistik končí rozvodem. Na téhle úrovni se rozvody pohybují, již od roku 2001 a mezi nejčastější důvody rozvodu se uvádějí např. rozdílnost povah, názorů, zájmů a mezi konkrétně formulované důvody např. alkoholismus, nevěra, sexuální neshody, neprojevení zájmu o rodinu apod. (CZSO, © 2013)

Žijeme ve společnosti, kde již rozvod není brán jako tabu či něco nemyslitelného. Již dávno neplatí, že když se dva vezmou, tak spolu musí být do konce svých dní. Moderní člověk má možnost požádat o rozvod a z nefunkčního svazku takřkajíc utéci aniž by se musel ohlížet zpátky. Otázkou tedy je, co vlastně drží dva jedince ve vztahu. Jak je možné, že jeden pár se rozejde po roce a druhý je spolu klidně i 30 let. V této práci se snažíme zkoumat způsoby komunikace v partnerském soužití, protože komunikace jako taková je velice důležitá pro udržování vztahu. A proto chceme zkoumat způsoby komunikace u párů, které jsou spolu deset let. Tato věková hranice je nastavena, protože během předchozích let si partneři spolu prošli několika partnerskými krizemi a vztah je tedy již dost pevný a stabilní. Dalším důvodem je i průměrná doba soužití, kdy dochází u manželů k rozvodu. Průměrná doba soužití u sezdaných párů, kdy dochází k rozvodu, je podle českého statistického úřadu 12,8 let (CZSO, © 2013).

Cílem tohoto výzkumu je tedy zjistit jakým způsobem spolu komunikují partneři, kteří jsou spolu v sezdaném soužití, mají minimálně jedno dítě a délka jejich vztahu je deset let. Výzkum tohoto problému, bude probíhat kvalitativním výzkumem a to formou rozhovorů s partnery. Budou dotazováni na otázky týkající se jejich komunikace ve vztahu. Přínos této práce vidíme v možnosti uplatnitelnosti například pro partnerské a manželské poradny, kde se vyskytují sociální pracovníci. Manželské poradny jsou zřizovány podle zákona 108/2006 sb. O sociálních službách, jedná se o jednu z forem odborného sociálního

poradenství. Vzniklá práce pak může sloužit, jako inspirace či podklad pro vytvoření teorie, či metodiky práce s klienty v zařízení.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 PARTNERSKÉ SOUŽITÍ A JEHO VZNIK

Partnerský vztah můžeme charakterizovat jako vztah mezi dvěma lidmi, bez ohledu na pohlaví, kteří spolu rádi tráví čas a mají společné plány pro budoucnost. Pro účely bakalářské práce se budeme zabývat vztahy u jedinců s heterosexuální orientací. Jedná se o vztah založený na respektu, důvěře a sdílení intimity. V této kapitole vymezíme, co je to partnerský vztah, co všechno takový partnerský vztah obnáší, jak vzniká, jaké má fáze a jaké jsou možná rizika, která mohou vést k jeho rozpadu.

Začátek vztahu je charakteristický pocitem zamilovanosti mezi jedinci. Zamilovanost partnerů však netrvá pořád, podle Matějčkové (2007, s. 11) trvá prvotní fáze zamilovanosti pouze dva až tři roky trvání samotného vztahu. U některých párů toto období může být dokonce i kratší. Autorka ve své publikaci uvádí, že fáze zamilovanosti může dokonce trvat pouze měsíc, dva či i po šesti měsících může dojít k odeznění období zamilovanosti buď pro jednoho z partnerů, nebo pro oba. Pro partnery je toto období velmi šťastné, jsou plni sebevědomí, naplnění euforií a dokonce i odvahou. Za tyto emoční stavy můžou hormony, protože mozek vylučuje v tomto období hormon fenylethylamin, kterému se jinak říká „hormon zamilovanosti“. Dále je u partnerů zvýšená hladina serotoninu, neboli „hormonu štěstí“, který u jedince způsobuje pocity opilsti a radosti. Můžeme tedy říci, že vlivem vylučovaných hormonů a jimi navozených emocí, to způsobuje, že na začátku každého vztahu mají partneři tzv. „růžové brýle“ a svého partnera nevidí v reálném světle, ale vidí ho velmi pozitivně a až ideologicky. Jedinci tolerují na svých partnerech postoje, způsoby chování, zvyky a zlozvyky, které by jinak tolerovány nebyly, kdyby ho viděli v pravém, reálném světle. Avšak hormony, zde prvních pár měsíců hrají svou roli. Samozřejmě zde patří i jiné faktory, jako jsou osobní očekávání a obraz tzv. ideálního partnera.

K tomu, aby se ze vztahu mezi dvěma lidmi vyvinul partnerský vztah, též milenecký a ne přátelský, je důležité splňovat hned několik faktorů. Mezi tyto faktory se řadí například tělesná přitažlivost. Většinou platí, že jsou k sobě navzájem přitahováni takoví lidé, kteří mají stejnou míru atraktivity. Mezi další faktory ovlivňující volbu partnera, jsou například podobnost a komplementarita, kdy jsme přitahováni více jedinci, kteří nám jsou v určitém směru podobní. Naopak naše sympatie k člověku jsou o to nižší, čím rozdílnější jsou naše vzájemné postoje a názory. Jako paradox je zde však přísloví, že protiklady se přitahují. (Hewstone, Stroebe, 2006, s. 440-441)

Hayesová (2003, s. 81–83) tvrdí, že jedinec může být přitahován partnerem, který je schopen uspokojit jeho potřeby a má vlastnosti, které ten druhý nemá. Dalším faktorem pro výběr partnera je důvěrnost a blízkost. Z pravidla cítíme větší náklonnost k lidem, se kterými jsme často v kontaktu a máme v oblibě ty, kteří mají rádi nás. Uvedené poznatky můžeme tedy shrnout tak, že milostný vztah mezi jedinci vzniká v momentě, kdy se dva lidé dohodnou, že se nejedná pouze o přátelství nebo občasné aférky, ale že s druhým člověkem, který s tím samozřejmě souhlasí, chtějí trávit a sdílet život či nějaký čas. Během prvních několika měsíců vztahu se partneři navzájem poznávají, stanovují si hranice vztahu a sdílejí spolu intimitu v maximální možné míře. Když je naplněn požadavek vzájemné přitažlivosti mezi partnery, vzniká spontánně navozená vzájemná závislost mezi nimi tím, že se oba jedinci ve vztahu aktivně angažují.

Pro šťastné páry ve stabilním vztahu je příznačný právě vysoký stupeň intimity. Reis, Patrick (1996, cit. podle Hewstone, Stroebe, 2006, s. 442) tvrdí, že intimita ve vztahu nastává při naplnění tří podmínek. Autoři jako první podmínku uvádí **pečování**, kdy jedinec musí mít pocit, že ho partner má rád a zajímá se o něj. Další podmínkou je **porozumění**, kdy je důležité pro jedince, aby věděl, že ho jeho partner zná a ví, co si přeje, co prožívá a po čem touží. Jako poslední podmínku ke vzniku intimity mezi jedinci uvádí **vzájemnou úctu** mezi partnery. Zde patří projevy přijetí a uznání partnera. Můžeme konstatovat, že sblížení jedinců a vznik vztahu mezi nimi, se řídí mnoha pravidly a je potřeba splnit hned několik předpokladů, aby se vůbec nějaký vztah mezi nimi mohl rozvíjet. Každý nově navozený vztah se v průběhu času mění, vyvíjí a partneři spolu procházejí ruku v ruce fázemi vztahu, které jejich vztah musí tzv. „přežít“. V průběhu času, na jedince ve vztahu, čeká mnoha úskalí ve formě konfliktů a krizí vztahu, které mohou vyústit v jeho zánik.

1.1 Fáze, rozvoj a udržování vztahu

Jak už bylo zmíněno výše, tak prvotní fáze vztahu, je ovlivněna pocitem zamilovanosti mezi partnery. Jedná se období zjišťování zájmu partnera a poznávání se navzájem. Jeden druhému o sobě intenzivně a dlouze vyprávějí, prožívají okouzlení z nově vzniklého přátelství a vztahu, z blízkosti druhého člověka a sdílené intimity. Partneři se však přijímají velmi nekriticky a proto je zde velmi intenzivní sdílení intimních pocitů, sdílení a sexuální přitažlivosti. Tato prvotní fáze trvá první tři měsíce vztahu partnerů a je charakteristická tzv. „růžovými brýlemi“. Partneři mnohdy v tomto období na sebe prozrazují velmi intimní věci, které by v jiné fázi vztahu, bylo obtížné od partnera dobrovolně a bez nátlaku zís-

kat. Je velmi těžké v tomto období vnímat partnera reálně a nezkresleně. Často jsou tak partneři nakonec idealizováni. Jedinec prožívá výjimečné postavení svazku s druhým, touží být s milovanou osobou, postrádá druhého, pokud s ním není, často na něj myslí a odloučení v něm vyvolává zoufalství. Další období je možné již charakterizovat, jako vážný vztah. Jedná se o období mezi třemi a šesti měsíci vztahu. Dochází zde k těsnějšímu emocionálnímu sblížení mezi partnery a většímu osobnímu angažování se ve vztahu. Partneři navzájem poznávají svá rodinná, pracovní a osobní prostředí. Období, které je delší, než šest měsíců je již vnímáno jako dlouhý vztah. V tomto období partneři své vzájemné rozdíly vnímají stále jako milé a zajímavé, avšak již si uvědomují odlišnosti životního stylu a životních návyků partnera. Jedná je o období, kdy mohou vznikat prvotní konflikty ohledně životních očekávání a plánů do budoucnosti. Nejdéle po třetím roce vztahu vyprchává zamilovanost a nahrazuje ji „láska“. Je to však i období, kdy dochází k prvním partnerským krizím, které můžou dokonce zapříčinit rozpad vztahu. Toho období se charakterizuje jako dlouhodobý vztah. (Matějčková, 2007, s. 12)

Láska je multidimenzionální jev. Má svou sociální stránku, ať jde o vztah matky a dítěte, přátel nebo milenců což je tzv. **láska romantická**. Tato sociální stránka, je charakteristická vzájemným vztahem a sociální komunikací. Dále má láska stránku biologickou a fyziologickou. (Křivohlavý, 2004, s. 160-161)

Pro udržení a správné fungování vztahu, samozřejmě nestačí fakt, že se dva jedinci milují, ale je třeba na vztahu neustále pracovat a rozvíjet ho. Dindia a Baxter (1987, cit. podle Hayesová, 2003, s. 91–92) provedli výzkum, kdy se dotazovali padesáti manželských párů, jak si udržují svůj vztah s partnerem a jaké jsou jejich napravovací strategie, když se v jejich vztahu vyskytne nějaký problém. Výsledkem výzkumu, který provedli, bylo to, že zjistili u manželských párů, že mají daleko více udržovacích strategií pro vztah než těch, které ho napravují v případě potřeby. Je to tím, že pokud fungují delší dobu udržovací strategie, jako společně strávené večery, slavení výročí či telefonování si, když jsou partneři od sebe na delší dobu vzdálení, tak pak vlastně ani nejsou potřeba žádné napravovací strategie, protože nenastal žádný problém vyžadující řešení.

1.2 Manželství

Ke vztahu mezi jedinci neodmyslitelně patří i pojem manželství. Podle Vágnerové (2007, s. 88), je manželství, jednou z nejstarších sociálních institucí v dějinách lidstva a uzavření sňatku, je jednou ze dvou forem institucionalizace párového vztahu, spolu

s registrovaným partnerstvím u lidí s homosexuální orientací. Jedinci, kteří se rozhodnou uzavřít sňatek se svým partnerem, do manželství vstupují nejen s láskou k tomu druhému, ale také s očekáváním.

Podle Sanitrové (2006, s. 137), partneři při vstupu do manželství, očekávali obohacení svých životů o pozornost, sexuální uspokojení, děti, společenské postavení, sounáležitost ale také obohacení o pocit, že jedince někdo potřebuje. Autorka zde také vyzdvihuje roli rodiny, jako vzoru pro budoucí manželství u svých potomků. Jinými slovy to, co jedinec v mládí odkouká, u svých rodičů, aplikuje pak na svůj osobní život s manželem/manželkou. Jedinci tak přebírají vzory v chování, od svých rodičů a nakonec se mohou chovat ve svém manželství stejně, jako jejich rodiče. Např. Muž, který má hádavou matku, si nakonec vezme hádavou ženu.

Manželství je podle Vágnerové (2007, s. 91) základem pro vytvoření nové rodiny, která má nahradit rodinu orientační a uspokojuje různé psychické potřeby u obou jedinců a to především potřebu citové jistoty, potřebu seberealizace a potřebu otevřené budoucnosti.

Existují faktory, které přispívají ke šťastnému manželství. Touto problematikou se zabývali například Reis a Gabelová (2007, cit. podle Slezáčková, 2012, s. 111-113) ve stati o přístupu pozitivní psychologie k mezilidským vztahům a uvádějí tři oblasti z výzkumu úspěšných mezilidských vztahů. Jako první uvádějí intimitu, kde platí, že k pocitu blízkosti a celkové pohodě je důležité vědomí, že si partneři rozumí a uznávají se, dále vědomí péče a pochopení. Jako další oblasti uvádějí náklonnost a lásku.

Podle Vágnerové (2007, s. 96-97) si stejně jako partnerský vztah, tak i nové manželství, prochází fázemi vývoje. Jedná se o první stádium, kdy manželé ještě nemají spolu děti. První fází je **primární orientace**, v tomto období se novomanželé vzájemně poznávají v situacích společného soužití. Další fází je **budování hnízda**, kdy se zařizuje společný domov a vymezují se i pravidla společného soužití.

1.3 Nefungující vztahy, krize vztahu a zánik vztahu

Vztahy můžeme mít fungující, ale na druhou stranu také takové, které z nějakého důvodu nefungují. Podle Vágnerové (2007, s. 83), můžeme i dysfunkční vztahy najít v různých podobách. Když jsou partneři rozdílní do té míry, že se nedokážou shodnout v základních aspektech, tak hovoříme o **nekompatibilním vztahu**. Poté jsou **vztahy s dys-**

funkčním partnerem, kde partnerství brání jeho osobnostní vlastnosti a činí jej tak nepřijatelným. Dalším příkladem jsou **neperspektivní vztahy**, kdy jeden z partnerů je již v manželství s někým jiným a pokud nedojde k zániku jeho manželství, tak nemá vztah s takovým partnerem pro jedince budoucnost.

Ke každému partnerskému vztahu neodmyslitelně patří i partnerské krize. Po 3-4 letech společného soužití se objevuje první manželská krize. Je to spojeno se změnou životního stylu jedinců a omezením uspokojování individuálních potřeb. Dále období prvních 10 let od sňatku, je považováno za nejkritičtější období, kdy může dojít i k rozpadu manželství, protože se mění vzájemný vztah manželů. Další krize, které se v manželství objevují, vycházejí z problémů vývojové fáze, v níž se manželé nacházejí a proměnou života s ní spojenou. Zařadit sem můžeme např. narození dítěte, setrvání ženy doma, její návrat do zaměstnání a další změny. (Vágnerová, 2007, s. 149)

K nesouladu mezi partnery dochází v případě, když se jedinec chová nepřijatelně ke svému partnerovi. Může tak u něj vyvolat reakce, jako například zvýšené pečování, zaujetí komplementární role, nekritickou identifikaci, opouzdření a omezení interakce. Tyto reakce mohou napomáhat udržení vztahu, ale mohou vést i k jeho ukončení. **Zvýšené pečování** - reakce tohoto typu se většinou vyskytuje v počátcích vztahu, nebo ze začátku, kdy se problémové chování partnera vyskytlo. Jedinec je přesvědčen, že jeho partner se chová nepřijatelně důsledkem stresu nebo jiných okolností, které se vyskytly. Dalším typem reakce je **zaujetí komplementární role** - tato reakce na nepřijatelné chování partnera je typická pro týrané ženy, které si od svého partnera nechávají líbit zvyšující se míru agreivity vůči nim, protože si myslí, že se tím jejich partner zklidní. **Nekritická identifikace** - je způsob reagování, kdy se jedinec tzv. „nakazí“ chováním svého partnera. **Opouzdření** - jedinec vyloučí tu oblast, ve které se jeho partner chová nepřijatelně a udržuje s ním kontakt pouze v oblastech, v níž pro něj přijatelný je. Posledním z uvedených typů reakcí je **omezení interakce**, tedy že jeden z partnerů omezí kontakt s tím druhým. (Matoušek, Pazlarová, 2014, s. 70-71)

Jak již bylo řečeno, uvedené typy reakcí mohou vést k zániku vztahu partnerů, což pro jedince znamená rozchod, nebo rozvod v případě, že je v manželství. Nutno podotknouti, že pro rozpadající se vztah je velmi časté, že se mezi partnery vyskytuje problém v komunikaci. Jedinci již spolu nejsou schopni otevřeně komunikovat, jejich debaty jsou plné emocí a nakonec vyústí v hádky. Podle Vágnerové (2007, str. 84-85) je rozpad déletrvajících vztahů zátěží, která sebou přináší velmi nepříjemné pocity a to pro oba je-

dince. Může navíc negativně ovlivnit sebehodnocení jedince a i víru v navázání nového vztahu s někým jiným. Jedinec vnímá opuštění partnerem, jako projev zrady. Reakcí na rozpad vztahu, je truchlení, které probíhá v několika fázích: šok a popření, přijetí skutečnosti a prožívání ztráty, postupné vyrovnávání se a nakonec vyrovnání se s rozchodem. Dalším případem rozpadu vztahu je **rozvod**. Až na výjimečné případy, bývá rozvod výsledkem dlouhého přemýšlení, rozhodování a v momentě, kdy začne být zřejmé, že vztah opravdu končí, začnou se vytvářet i rozvodové role u manželů. Jeden z manželů se projevuje nezávisle, snaží se odpoutat a druhý se zase snaží připoutat k partnerovi, projevuje se tedy závisle. (Matoušek, Pazlarová, 2014, s. 157)

Rozvod jako takový, pro oba jedince znamená změnu jejich životních plánů a pro každého má taková ztráta vztahu jiný význam, který později ovlivňuje další průběh kontaktů v budoucnu, pokud jsou rodiči. Je tím tedy ovlivněna možnost rodičovské spolupráce. Rozvod a smíření s ním se, je pro některé jedince dlouhodobou záležitostí a pocity křivdy v nich zůstávají roky, nebo také po celý život. Pokud mají partneři spolu děti, tak rozvod nezůstává pouze věcí mezi dospělými, ale hluboce působí i na jejich děti, které jsou změnou zasaženy. Častým problémem, který nastává, je že děti v předrozvodovém období začínají zlobit ve škole. (Gjuričová, Kubička, 2009, s. 97-98)

2 RODINNÉ PROSTŘEDÍ

Dalším životním milníkem pro vztah mezi partnery, je založení rodiny. Z tohoto důvodu, je důležité definovat pojmy, jako je rodina a dále jaké můžeme mít formy rodiny.

Podle Koti, Trpišové a Vacínové (2013, s. 69-70), je primární funkcí rodiny zachování lidstva. Rodina je základní společenskou jednotkou a její členové jsou svázáni společným soužitím, morální odpovědností a vztahy vzájemné podpory a pomoci. Z hlediska socializace, autoři považují rodinu za primární skupinu.

Tuhle definici můžeme ještě rozšířit o Krause (2008, s. 79-84), který říká, že je rodina nepostradatelná instituce jak pro dospělého člověka, tak i pro dítě. Je naprosto nezastupitelná, při předávání hodnot mezi generacemi a funguje jako nejvýznamnější socializační činitel u člověka. Rozvíjí osobnost jedince v počáteční fázi a má i možnost ho ovlivňovat ve fázi rozhodující. Dále, rodinu rozděluje do několika kategorií. Podíváme-li se na klasický model rodiny, který tvoří muž, žena a jejich děti, mluvíme tedy o rodině **nukleární**. Rodina **rozšířená** je poté tento základní model rozšířený o další blízké příbuzné, jako jsou například tety, prarodiče, strýce apod. Dále můžeme rodinu rozdělit z pohledu jedince, na rodinu **orientační**, kde jedinec vyrůstal jako dítě a rodinu **prokreační**, kterou později sám zakládá s partnerem. Nynější situace v rodinách se změnila. Samotná změna se odehrála mezi vnímáním rodiny společností. Rodina se stala izolovanější, uzavřela se před vnější společností a vlivem podnětů dnešního přetechnizovaného, medializovaného života. Rodina se také zmenšuje díky tomu, že se zvyšuje počet osob žijících v jednočlenných domácnostech a počet osamělých žen s dětmi. V dnešních rodinách také čím dál tím více ubývá chvil, kdy se celá rodina schází pohromadě a tím je pak i omezená komunikace mezi členy rodiny.

Stejně jako se v průběhu života vyvíjí jedinec tak se vyvíjí i rodina. Rodina vzniká, když se dva dospělí jedinci rozhodnou spolu začít žít a konec rodiny, je definován okamžikem jejich smrti nebo rozvodem, či rozchodem. Každé období, kterým si rodina prochází, přináší určité druhy problémů. Již Duvallová (1957, cit. podle Matoušek, Pazlarová, 2014, s. 38-39), formulovala posloupnost jednotlivých fází vývoje rodiny a můžeme říct, že tyto fáze jsou aplikovatelné i na dnešní rodinu.

1. Bezdětní manželé - vznik vztahu, který oba uspokojuje, navázání vztahu s příbuznými partnera a příprava na dítě;

2. Rodina s malými dětmi - rodina se soustředí na to jaké má dítě potřeby a vytváří společný domov;

3. Rodina s předškolními dětmi - období do šesti let věku dítěte, rodina se stále soustředí na potřeby dítěte a hledají zdroje energie;

4. Rodina s dětmi v mladším, středním školním věku - období trvá do třinácti let dítěte a rodina se snaží o podporování dětí na vzdělávací dráze, navazuje vztahy s rodinami, které mají taky děti;

5. Rodina s adolescenty - toto období je zhruba do dvaceti let jejich potomka, pozornost se přesouvá na kariéru dospělých a vyrovnávají se s nároky na svobodu jejich dítěte;

6. Rodina poté co první dítě odejde z domu - podporují dítě které odešlo a snaží se udržovat domov jako zázemí;

7. Rodina dospělých středního věku - období přebudování vztahu dospělých a udržování vazeb s generacemi v rámci rodiny;

8. Rodina stárnoucích osob - poslední období, ve kterém se dospělí vyrovnávají s odchodem do důchodu nebo s úmrtím jednoho z partnerů.

Rodina se s postupem času proměňuje, přizpůsobuje době a okolnostem, které nastaly. Se změnami rodiny a problémy, se kterými se rodina potýká, souvisí i její funkčnost. V následující kapitule si vymezíme, jaké základní funkce musí rodina splňovat a v jakých aspektech má fungovat pro harmonické soužití členů rodiny.

2.1 Funkce rodiny a její funkčnost

Podle Krause (2008, s. 81-82) má rodina jako taková, plnit určité funkce. A to biologicko-reprodukční, sociálně-ekonomickou, ochranou, socializačně-výchovnou, relaxační a emocionální funkci. **Biologicko-reprodukční funkce** má význam nejen pro jedince, ale i pro celou společnost. Proto je v jejím zájmu, aby se rodilo dostatečné množství dětí. Současným trendem, ale je oddalování zakládání rodiny a dítě je spíše vnímáno jako překážka v profesním růstu, vlastní seberealizaci a v mnohých rodinách s nižšími příjmy je dítě vnímáno spíše jako přepych, který si nemohou dovolit. **Sociálně-ekonomická funkce** rodiny zahrnuje spoustu aspektů. Členové rodiny se zapojují do výrobní i nevýrobní sféry tím, že vykonávají nějakou práci a současně se sama rodina stává významným spotřebitelem, na

němž je značně závislý trh. Rodina je tedy tak chápána, jako významný prvek v rozvoji ekonomického systému společnosti. Poruchy ekonomické funkce se v rodinách projevují nezaměstnaností nebo zvyšováním životních nákladů. **Funkce ochranná** spočívá v zajišťování životních potřeb ať už biologických, hygienických nebo zdravotních všem členům rodiny, nejenom dětem. **Socializačně-výchovná funkce**. Pro dítě je rodina první sociální skupinou, která ho učí přizpůsobivosti životu, osvojování si základních návyků a způsobů chování běžných ve společnosti. Ústřední úlohou v rodině, zůstává příprava dětí a mladistvých na vstup do budoucího života. Rodina by měla také plnit **funkci relaxační**, měla by pamatovat na rekreaci a zábavu. Společné aktivity se týkají všech členů domácnosti, ale pro děti mají samozřejmě největší význam. **Emocionální funkce** rodiny je zásadní a nezastrupitelná. Rodina by měla zajišťovat stabilní zázemí, pocit lásky, bezpečí a jistoty.

Zajištění a správné fungování všech těchto funkcí, je důležité nejen pro harmonické fungování rodiny, ale později i pro samotnou výchovu a vývoj dítěte. Je důležité zajišťovat pro dítě biologické potřeby jako jídlo, pití a aby mělo dostatek spánku. Dále dodržování hygienických a zdravotních potřeb, je také velmi důležité. Dítě by nemělo být zanedbané, chodit do školy špinavé a zapáchající a ani když je nemocné, nemělo by se ponechat bez lékařské pomoci. Rodiče by měli zajistit stabilní a bezpečné prostředí pro růst a výchovu svého dítěte nebo dětí. Připravovat tak své potomky na budoucí život, vstup do zaměstnání a interakci s dalšími lidmi. Samotná kvalita rodinného života je ovlivněna řadou aspektů, Ševčík, Špatenková a kol. (2011, s. 14-15) uvádějí tři principy zdravého fungování rodiny. Pojem soudržnost souvisí s rodinnou intimitou a blízkostí. Ve funkčních rodinách by měla být zdravá soudržnost, vyvažována přiměřenou mírou autonomie jejích členů. Jako další je míra adaptability rodiny, tedy to jak je rodina schopná se přizpůsobovat měnícím se nárokům života, což je pro fungování rodiny velmi důležité z toho důvodu, že setrvávání na starých vzorcích fungování vede k problémům. Jako poslední pilíř uvádějí autoři rodinnou komunikaci, která je klíčová při vytváření rodinné atmosféry a při řešení problémů. Vedle rodin funkčních, správně fungujících máme i rodiny dysfunkční.

Jedním z autorů, zabývajících se dysfunkčními rodinami je Jamiolkowski (1998, s. 2-3) a ten říká, že se jedná o takovou rodinu, která neplní a nezabezpečuje jednu nebo více základních potřeb svých členů. Jedná se o zajištění přežití, ochrany, bezpečí, lásky a sounáležitosti, růstu, sebevědomí a vývoje schopností a dovedností, které vedou k nezávislému životu jedince. Doplnuje, že struktura rodiny neudává to, že je rodina dysfunkční.

To znamená že, rodiny s jedním rodičem, pěstouni či prarodiče vychovávající dítě, můžou plnit všechny funkce a zabezpečovat rodinu a v tom případě se jedná o funkční rodinu.

3 KOMUNIKACE

S vývojem vztahu mezi partnery a členy rodiny, souvisí to, jaká je mezi nimi komunikace. Definicí komunikace je celá řada, autoři se na nich více či méně shodují, jak udává i Vybíral (2000, s. 19). Komunikaci jako takovou můžeme shrnout jako proces do-rozumívání se mezi jedinci.

Komunikaci samotnou, můžeme různě dělit. Máme komunikaci **intrapersonální**, kdy hovoříme sami se sebou a komunikaci **interpersonální**, kdy komunikace probíhá s dalšími lidmi. Pomocí interpersonální komunikace dochází k vzájemnému působení mezi lidmi a k zakládání, udržování a ukončování osobních vztahů mezi nimi. (DeVito 2008, s. 15)

Vždy, když probíhá komunikace mezi jedinci, hovoříme tedy o komunikaci interpersonální, tak komunikace plní jednu ze čtyř funkcí, čímž dostává svůj smysl a nabývá na významu pro člověka. Funkcí komunikace je **informovat**, tedy předat nějakou zprávu či ji doplnit. Další funkcí je **instruovat**, tedy zasvětit, naučit či navést. Další je **persuasivní** funkce, jejímž cílem je přesvědčit aby adresát komunikace na něco změnil názor či se přidal na stranu komunikujícího. Jakou poslední plní komunikace funkci **zábavnou**, kdy cílem komunikování je rozveselit druhého jedince nebo ho rozptýlit. Tyhle funkce komunikace nebývají skrývány. Na druhou stranu, **motivaci** ke komunikaci můžeme považovat za skrytou funkci komunikace. Každý člověk má motivaci ke komunikaci s jiným člověkem, jen její míra závisí na řadě okolností. Mezi tyto okolnosti můžeme řadit to, zdali je adresát sympatický, jakou má jedinec náladu, zda si jedinci spolu navzájem rozumí či předpokládají, že si rozumět budou během hovoru. Motivaci máme kognitivní, sdružovací, sebepotvrzovací, adaptační, přesilovou, existenciální a požitkářskou. Hlavním cílem u **kognitivní motivace**, je podělit se s druhým člověkem o vlastní myšlenky, vyjádřit se o něčem a co si o tom myslíme. **Sdružovací motivace** je pak o navozování vztahu a cílem je zde uspokojit potřebu kontaktu s dalším člověkem. **Sebepotvrzovací motivace** ke komunikaci, znamená to, že se interakcí s další lidskou bytostí člověk utvrzuje o vlastní identitě. **Motivace adaptační** má za cíl přizpůsobovat se okolí, ve kterém se člověk vyskytuje. Jedná tak proto, aby jej druzí neodmítali. Přesilovou motivací se myslí potřeba uplatnit se, upoutat pozornost a předvést to, o čem si jedinec myslí, že mu vynese respekt ostatních. Existenciální motivace ke komunikování je kvůli udržení vlastního psychického zdraví, zaplašení nudy

a pocitů bezsmyslnosti. Jako poslední autor uvádí motivaci požitkářskou, jejímž významem je bavit se. (Vybíral, 2000, s. 22-24)

Komunikace probíhá prostřednictvím kanálů, což jsou prostředky, kterými se přenáší sdělení. Tyto kanály můžeme rozdělit na hlasový kanál, zrakový kanál, čichový a hmatový kanál. Jinými slovy jedinci při osobní komunikaci mezi sebou hovoří a používají tak hlasový kanál, přijímají signály zrakovým kanálem, vnímají pachové signály - čichový kanál a vzájemně se jedinci dotýkají při komunikaci - hmatový kanál. Dále lze komunikační kanály dělit dle použitých prostředků, díky nimž dochází ke komunikaci. Například komunikace tváří v tvář, telefonem, e-mailem apod. (DeVito, 2008, s. 37)

Komunikace tedy plní určité funkce a je řízená motivací komunikovat s dalším člověkem. V následující kapitole si vymežíme další důležité pojmy komunikace jako je komunikační kontext, zásady, verbální a neverbální složku komunikace, funkční komunikaci a styly komunikace.

3.1 Komunikační kontext a zásady komunikace

Komunikace existuje v různých kontextech. Hovoříme zde tak o komunikačním kontextu, který ovlivňuje to, co člověk říká a jak to říká. Autor zde rozlišuje čtyři typy a to fyzický, kulturní, sociálně psychologický a časový. Fyzický kontext představuje prostředí. Kulturní kontext pak zahrnuje životní styl, stupnici hodnot a způsoby chování v rámci komunikace nějaké skupiny. Sociálně- psychologický kontext souvisí s postavením a časový kontext pak znamená kdy, o čem a jak jedinec mluví. Uvedené kontexty se vzájemně ovlivňují. (DeVito, 2008, s. 34)

Komunikace mezi jedinci podléhá prostředí a lidem mezi kterými probíhá. Tzn., že komunikace je jiná doma, na pracovišti apod. Situace se neustále mění, takže je komunikace jiná, pokud se například jedná o intimní, v soukromí vedenou konverzaci nebo když jde o komunikaci v primární skupině, na veřejnosti, v institucích, prostřednictvím masmédií nebo pokud jde o interkulturní komunikaci. Tato různost situací vyžaduje vystupování v určité roli, která je spojena s chováním v určité pozici a situaci. Hovoříme tedy o komunikaci v situačních rolích. Pokud se změní role, změní se i vyjadřování. Jedinec volí jinou formu komunikace a s druhým mluví spisovně, nespisovně, jinak usazeným hlasem, tempem a mění i svou mimiku. Každá komunikační výměna utváří určitý vztah mezi jedinci. Pokud je vztah již vytvořený, pak tento vztah i ovlivňuje podobu a samotný průběh toho

jak dva lidé spolu komunikují. V téměř každém komunikačním aktu jedinec sděluje obsah, vyjadřuje svůj vztah k druhému, sděluje své emoce a sděluje svou představu o tom, jak má pokračovat komunikace mezi nimi. (Vybíral 2000, s. 28-34)

Podle DeVita (2008, s. 44-53), mají zásady komunikace v interpersonálních vztazích, dopad na efektivitu komunikace. Komunikace je **proces přizpůsobování se**, kdy jedinci používají systém signálů a pokud se tyto signály liší, nemohou jedinci mezi sebou komunikovat v určité oblasti. Pro efektivní komunikaci je třeba, aby jedinec byl schopen identifikovat signály druhého jedince, pochopil je a věděl, co znamenají. Další zásadou je, že **komunikace je nejednoznačná**. To znamená, že vyřčené sdělení, nemusí být interpretováno jen jedním způsobem. Sdělení se dá tedy pochopit jinak, než jak se komunikující snažil. Komunikace má **obsahové, vztahové rozměry** a z neschopnosti rozlišovat tyto dvě roviny komunikace často vznikají problémy mezi jedinci. **Komunikace je dělená** a komunikační děje probíhají nepřetržitě, nemají jasný začátek a ani konec. **Komunikace má svůj cíl** a jedinci komunikují s určitým záměrem a jsou vedeni motivací. **Komunikace je nevyhnutelná, nevratná** a často k ní dochází i za předpokladu, že jedinec komunikovat zrovna nechce. **Komunikace má mocenský rozměr** a souvisí se schopností ovlivňování a řízení chování druhého jedince.

Komunikace je základem pro sociální interakci mezi lidmi. Jedinec s druhými lidmi komunikuje, přijímá od nich zprávy verbálně, řečí, písmem ale také přijímá řadu neverbálních signálů. (Hayes, 2003, s. 29)

3.1.1 Verbální a neverbální složka komunikace

Verbální komunikace znamená dorozumívání se mezi lidmi pomocí slov. Hovoříme tak o slovní komunikaci kdy jedinec vybírá, kombinuje a produkuje jazykové znaky, je to proces vzájemného sdělování, vnímání a přijímání slovních sdělení. (Vybíral, 2000, s. 85-86)

DeVito zase (2008, s. 124-127) uvádí, že k efektivní verbální komunikaci je třeba znát i zásady verbálních sdělení. Uvádí jich celkem pět:

1. **Sdělení jsou denotační a konotační**. Denotace se vztahuje k objektivnímu termínu, je to význam, který lidé připisují určitému slovu. Naopak konotace má subjektivní, emocionální význam.

2. **Sdělení mohou obsahovat určitou míru abstrakce**, ale obvykle se přesnější výraz osvědčuje jako vhodnější než abstraktní.

3. **Sdělení mohou vyjadřovat různou míru přímocárosti**, protože verbální sdělení jsou přímá a nepřímá. Nepřímá sdělení mohou vyjadřovat přání jedince, aniž by urazil toho druhého, kdyby sdělení podal přímo.

4. **Významy sdělení komunikace jsou v lidech**, tzn., že pro každého má sdělení jiný význam.

5. **Sdělení jsou ovlivněna kulturou a pohlavím**. Kulturní rozdíly jsou často viníkem určitého nedorozumění mezi komunikujícími.

Neverbální komunikace je komunikací beze slov. Mezi ženami a muži je v neverbální komunikaci výrazný rozdíl a to způsobuje, že muži a ženy přistupují ke komunikaci rozdílně a díky tomu mnohdy dochází k vzájemnému nepochopení. Ženy výrazněji využívají neverbální složku komunikace a dokážou se snadno orientovat v sociálním prostředí a neverbální komunikaci ostatních. (Hradiská, Hudíková, Čertíková, 2013, s. 203-204)

Do neverbální komunikace řadíme řeč těla a tělesný výraz. Tyto projevy podtrhují nebo doprovázejí verbální složku komunikace. Řečí těla rozumíme pak vše, co souvisí s mimikou a gestikou. Jedná se tedy o projevy, které u komunikujících osob můžeme sledovat v obličejí, tělesné pozici a postoji, řadíme sem i pohyby rukou a to jakým způsobem komunikující využívá prostor kolem sebe. K využívání neverbální komunikace není zapotřebí, aby dvě osoby znaly stejný jazyk a přesto, jsou schopny se dorozumět pohyby svých těl. Lidské tělo dále doprovází verbální složku komunikace emočním vyjádřením. Vyjadřovat tak může například radost, smutek, odmítnutí, bezradnost apod. (Heilmann, 2013, s. 13-21)

3.2 Funkční komunikace

„Komunikace, resp. jednotlivé komunikační akty, jsou udržovateli vztahu a zároveň indikátory jeho kvality. Přehled komunikačních aktů umožňuje usuzovat na povahu vztahu.“ (Matoušek, Pazlarová 2014, s. 65)

Zdravé komunikaci se dále říká funkční komunikace či též kvalitní. Podle Křivo-
hlavého (1977, cit. podle Vybíral, 2000, s. 212-214), má zdravá komunikace vliv na kvalitu života jedince. Je pro ni charakteristická **bezprostřednost reakce**, kdy jedinec reaguje na komunikaci ihned a neodkládá odpověď na pozdější dobu. Dále je pro zdravou komuni-

kaci typické to, že se jedinci během komunikace **přizpůsobují** sobě navzájem a projevují **zájem** jeden o druhého. Důležitá je zde i neverbální komunikace jako pohled do očí, přátelský úsměv apod. Všechny tyto prvky se podílejí na funkčnosti komunikace. Mezi prvky, které však neřadíme, k pozitivním ve zdravé komunikaci jsou takové prvky, které u adresáta vyvolávají ochranou reakci. Jedná se například o zahrnování přemírou požadavků, na které adresát nemusí stačit. Jeho reakce povede k tomu, že některé z nich vytěsňuje. Dále sem patří velká míra kritiky na osobu adresáta a podrobné rozebírání toho, proč adresát zklamal očekávání komunikujícího. Adresát na tyto prvky komunikace může reagovat až agresivně, popíravě, projekcí a podléhá únikovým tendencím. Satirová (2006, s. 82) o komunikaci mezi lidmi říká: „Komunikace je nejsilnějším faktorem ovlivňujícím zdraví člověka a jeho vztah k dalším lidem.“

Čím více se v komunikaci mezi partnery či manželi projevuje vzájemně úcta při komunikaci, tím jsou páry spokojenější. Dále na spokojenost mají vliv citová náklonnost, porozumění a to že si partneři dávají najevo, že vnímají své pocity navzájem a rozumí jim. Je tomu ale naopak ve spokojenosti, když se páry snaží vyhýbat konfliktům, které mají. Například když nechtějí mluvit o problematických tématech nebo se k nim vyjadřují neutrálně. Na nespokojenost mezi jedinci má vliv i to, když zabředávají do destruktivní komunikace a druhého partnera kritizují, nesusouhlasí s ním, stěžují si nebo pronášejí sarkastické poznámky. (Hewstone, Stroebe, 2006, s. 442)

Na rozdíly v komunikaci u funkčních a nefunkčních dvojic poukázala Doubravská (1996, cit. podle Vybíral, 2000, s. 221-222). Ve funkčním vztahu je neverbální komunikace charakteristická délkou očního kontaktu, který je 65-90 % z celkové doby rozhovoru, tónem hlasu, který je vstřícný a vyjadřuje zájem, držení těla je uvolněné, je zde přiměřená gestikulace rukou a převažuje soulad mezi verbální a neverbální složkou komunikace. Verbální komunikace ve funkčním vztahu, je charakteristická adekvátní potřebou komunikovat, je zde vítaná otevřená komunikace pocitů, jsou zde časté pochvaly a vzájemná ocenění, často se objevuje humor, jasný a srozumitelný kontext jednotlivých sdělení, akceptace odlišných názorů a vyváženost vstupů, schopnost setrvat u jednoho tématu a reciprocita. Dysfunkční vztah je charakteristický pak ojedinělým očním kontaktem partnerů, nezúčastněným nebo až podrážděným tónem hlasu, strnulým držením těla, časným a výrazným motorickým neklidem a výrazným neklidem nohou. U verbální složky pak nespokojenost s časem věnovaným komunikaci, sdělováním pouze negativních pocitů, častá přítomnost generalizovaných výroků, časté skákání si do řeči, časté osočování a obviňování, připiso-

vání negativních úmyslů, méně čitelná komunikace partnerů, výslechový dialog, ulpívání na tématu nebo komunikace, zahlcená střídajícími tématy a dále neochota akceptovat odlišný názor.

Způsoby komunikace mají vliv na kvalitu partnerského vztahu a tyto zjištěné fakta můžeme doplnit ještě o výzkum Gottmana a Levensona (1992, cit. podle Slezáčková, 2012, s.113-114), kteří přišli na některé odlišnosti funkčních vztahů od nefunkčních. Funkční páry jsou charakteristické náklonností, častěji se navzájem dotýkají a dávají si polibky, dále pak si častěji vyjadřují uznání, poděkování a vděčnost, při loučení projevují zájem o partnerovy aktivity a plány, vědí, co bude jejich partner ten den dělat, při setkání si vyprávějí své zážitky, názory a postoje.

K funkční komunikaci ve vztahu patří i schopnost jednat s partnerem asertivně. Vybíral (2000, s. 205) říká, že asertivita je podpůrný vztah k partnerovi v komunikaci a vyhýbání se komunikačním „faulům“, jako je například uražené odmlčení se apod. Asertivní komunikování, nemá být ani pasivní ani agresivní. Praško (2005, s. 186) tvrdí, že je důležité umět říci jasné „ne“ manipulaci a agresi, ale i legitimním požadavkům partnera, které jsou v rozporu s tím, co jedinec sám chce. Autor vyzdvihuje důležitost ujasnění si hranic mezi partnery a právě umění jedince vyjádřit svůj nesouhlas beze strachu, trucování a bojování, je asertivní umění a jedinec vyslovením nesouhlasu dává tak najevo, že partner přesahuje únosné hranice, za které jedinec nechce jít. Podstatou však není samotné vyslovení nesouhlasu, ale odvaha to udělat a dbát na úctu partnera a respektovat jeho pohled.

3.3 Styly komunikace

Ze způsobu komunikace jakou jedinec volí, lze vyvozovat osobnostní, charakterové rysy. Podle individuálního stylu, jakým jedinec hovoří ho lze profesně zařadit, ale jeho styl i poukazuje na charakterové rysy. (Vybíral, 2000, s. 90-91)

Plaňava (2005, s. 47-72) rozlišuje pět odlišných stylů komunikace. Konvenční, konverzační, operativní, vyjednávací, osobní či intimní styl. Jedná se o způsoby komunikace, při kterých se naplňuje účel a záměry lidských setkávání. Autor tedy označením „komunikační styly“, míní spojení účelu, způsobů i okolností mezilidského komunikování. **Konvenční komunikování** je zpravidla krátké, jedná se například o pozdravy, seznamování, poklony a lichotky. Účelem této komunikace je mít kontrolu nad situací, bránit se tak rozpakům a stvrdit dosavadní vztah komunikujících. **Konverzační komunikování** má

za cíl výměnu informací a názorů komunikujících. Dalším cílem je zde sebeprosazení a plní funkci bavící. Autor zde řadí například diskuzi, povídání při jídle a společenské zábavy. Předpokladem zdařilé komunikace je zde symetrický, rovnovážný vztah mezi komunikujícími. **Operativní komunikování** plní funkce jako zvládnání životního prostoru, získat kontrolu nad lidmi a jde zde o uspokojování běžných potřeb. Jde například o komunikaci na úřadech, v obchodech a u lékaře. **Vyjednávací komunikování** má za cíl vyřešit problém, který vznikl při rozdílných zájmech či potřebách. Jedná se o rozvodové dohody, smlouvání při nákupu a jednání s únoscem. **Osobní, intimní komunikace**, plní funkci ochrany a reprodukce života a uspokojování základních životních potřeb. Patří sem komunikace při sexu, prudkých hádkách a fyzickém střetu. Intimní komunikace vyžaduje důvěru, zúčastněné naslouchání, empatii a akceptaci druhého.

Watzlawick a kol. (1967,1969,1999, cit. podle Vybíral, 2000, s. 38-40) rozlišuje způsoby komunikace ve třech polaritách a to, kdy jedinci komunikují buď digitálně, nebo analogově. **Digitální komunikování** je zjednodušeně verbální a **analogové** neverbální. Dále jedinci spolu komunikují buď **komplementárně**, kdy jeden dominuje a druhý mu ustupuje, nebo spolu komunikují **symetricky**, kdy se oba chovají stejně a například se oba snaží mít v rozhovoru poslední slovo. Jako poslední polaritu autor uvádí **komunikování o obsazích** nebo **o vztahu k adresátovi**. Komunikování o obsazích má spíše informativní funkci, jedná se o přenos informací. Opakem je pak komunikování o vztahu k adresátovi, kdy jde o sdělení toho, jak komunikující vidí sebe, adresát nebo oba dohromady. Ideálně má být jak komplementární tak i symetrický způsob komunikování mezi partnery ve funkčním vztahu.

Zajímavým tématem jsou i komunikační rozdíly mezi muži a ženami. Od 60. - 70. let minulého století se do popředí úvah, článků a knih dostaly rozdíly mezi muži a ženami, včetně komunikování mezi nimi. Komunikace mezi pohlavími se různí ve volbě slov, úsloví, různí se v tom že dávají slovům a větám odlišný význam, jinak hovoří, gestikulují, různí se i v mimice a intonaci. Zimmerman a West (1975, cit. podle Plaňava, 2005, s. 29-30) provedli výzkum, kde zjistili, že muži ženám mnohem častěji „skáčou do řeči“ než ženy mužům. Výzkum ukázal, že v 96 % případů jsou muži odpovědní za přerušování žen. Uvedený výsledek se vysvětluje tím, že muži jsou dominantní a proto se snaží, ovládnou komunikaci a tím i toho druhého.

3.4 Konflikty mezi partnery a jejich řešení

Pojem konflikt je definován, jako střet dvou nebo více navzájem se vylučujících nebo protichůdných snah a sil. (Křivohlavý, 2008, s. 17)

V situacích, kdy jsou dva jedinci v konfliktu, nejde jen o obhajobu pozice, vlastního názoru ale i o prosazení se na úkor druhého a vzájemné útočení. Vlivem konfliktu dochází k negativní sociální percepci, vzájemné nedůvěře a přisuzování si zlých úmyslů. (Nakořečný, 2011, s. 648-649)

Určité situace způsobují více konfliktů, než jiné situace a poznání příčin, proč konflikt vznikl, dává možnost jeho funkčnímu řešení. Mezi předpoklady vzniku konfliktu se může řadit např. nekompatibilita osobnostních charakteristik, zájmů a potřeb; dysfunkční komunikace mezi jedinci; nejasná pravidla a standardy; časový tlak; nesplněná očekávání jedince; neřešené nebo potlačené konflikty. (Výrost, Slaměník, 2008, s. 309)

Podle Nováka (2007, s. 19-21) mají na vzniku partnerských konfliktů, podíl oba partneři. Svou roli zde mohou sehrát i jiní lidé a okolnosti. Pro muže je během konfliktu podstatné určit viníka sporu a pro ženy, zase dojít k usmíření s partnerem a to i za cenu nevyřešení příčiny sporu. K dalším důvodům hádek, můžeme řadit např. tlak z finančních problémů, ale i radostné události jako je dovolená, narození dítěte apod.

Konflikty můžeme rozdělit podle Křivohlavého (2008, s. 22-33) na konflikty představ, názorů, postojů a zájmů. K tomuto rozdělení přidává poznámku, že konflikty bývají v praxi většinou smíšené a nelze je výlučně takhle přiřadit, avšak toto rozdělení má sloužit v orientaci ve velkém množství různých druhů konfliktů. **Konflikt představ**, je když dojde ke střetnutí různých vjemů nebo počitků. Platí zde pravidlo zájmu, kdy jedinec vidí to, co vidět potřebuje a je i veden motivací, která rozhoduje o tom, čeho si člověk všimne. Konflikt tedy vzniká kvůli tomu, že jsou představy dvou lidí rozdílné. Dalším druhem jsou **konflikty názorů**, kdy konflikt vzniká, protože dva jedinci mají od sebe navzájem rozdílný názor na danou věc, problém či situaci. **Konflikty postojů** jsou spojené s určitým citovým zabarvením, osobním vztahem a dochází zde v tomto druhu konfliktu ke střetu dvou jedinců s odlišnými postoji na stejnou věc. Jako poslední jsou **konflikty zájmů**, jedná se o nejzávažnější skupinu mezilidských konfliktů a jsou zde největší zdroje těžkostí v mezilidských vztazích.

V rámci vztahu se jedinci setkávají s konflikty, které je třeba řešit pro společné soužití partnerů. Může se jednat o každodenní problémové situace ale i velké manželské krize. Praško (2005, s. 219) ve své publikaci tvrdí, že se někteří jedinci snaží vyhýbat řešení nastalých problémů, tím že předstírají, že vzniklé problémy neexistují, či je nechávají „vyhnít“. Jinými slovy autor říká, že někteří jedinci prostě odmítají problémové situace s partnerem řešit. Dalším případem jsou jedinci, kteří jsou s každým problémem vyděšení, a mají pocit, že je řešit ani nesvedou. Vyhýbání se řešení problémů, vede k jejich hromadění a narůstání stresu. Toto tvrzení můžeme ještě doplnit o způsoby jednání, které znemožňují mírumilovné řešení konfliktů.

Podle Noltinga (1994, cit. podle Nakonečný, 2011, s. 652), to je vyhýbání se řešení konfliktů, příkladem zde může být odmítání kontaktu s partnerem. Dále pak agresivní způsob vyjádření přání a odmítání přání toho druhého či odmítání jeho nabídky k usmíření. Jako další způsob, který znemožňuje řešení konfliktu, je znehodnocování přání a pocitů druhého a jako poslední fixace na jeden způsob řešení konfliktů. Jako příznivé podmínky pro řešení konfliktů, můžeme považovat otevřené vyjadřování přání a stanovisek, jasný souhlas nebo nesouhlas s návrhy.

Venglářová (2008, s. 50-51) do témat konfliktů mezi partnery, řadí například vztahy k rodičům. Základním východiskem je zde představa partnerů, do jaké míry se budou rodiny stýkat. Hádka mezi partnery tedy vzniká, protože je jedinec velmi citlivý na témata dotýkající se jeho původní rodiny, a i když jsou vyřčena pravdivá fakta o příbuzném partnera, tak na ně jedinec nereaguje kladně, protože nechce, aby mu to bylo „otloukáno“ o hlavu. Důvodů ke konfliktu či témat konfliktů je samozřejmě více, jako příklad můžeme uvést hádky o tom, jakým stylem vychovávat dítě, řešení každodenních záležitostí, finance apod.

Výrost a Slaměník (2008, s. 310-311) rozlišují tři způsoby řešení konfliktů a to autoritativní řešení konfliktních situací, které je založené na vlivu a moci, kterou má jedna strana. Řešení je vynucené jednou stranou a ostatní se mu mohou snažit vyhnout nebo se prosadit jinak. Dalším způsobem řešení konfliktních situací je Alternativní, kam patří **integrate**, která řeší jádro problému mezi jedinci, jedná se o konfrontaci stanovisek, společná identifikace problému a poté strany zvažují alternativní řešení. **Akomodace**, jedná se o překonávání rozdílů, zdůrazňováním společných prvků mezi partnery, jde o podporu kooperace. **Dominance** jedná se o techniku síly, souhlas druhé strany bývá vynucený. Vyhýbání, jedná se o ignorování a potlačování problému který vzniknul, jedná se však pouze

o dočasné řešení sporů. Jako poslední alternativní způsob řešení je uveden kompromis, tato strategie nemá vítěze a ani poraženého. Posledním z uvedených způsobů řešení konfliktů je intervence třetí strany, která pomáhá řešit konflikt, které sporné strany již nedokáží řešit samy.

Na studium neshod mezi partnery v každodenních záležitostech se zaměřili Zacchilli, Hendricková a Hendrick (2009, cit. podle Kotrlová, Lacinová, 2013) a popsali šest stylů řešení konfliktů. Kompromisní, dominantní, separační, submisivní, vyhýbavý a reaktivní styl. V rámci **kompromisního stylu řešení konfliktů**, se partneři snaží, dosáhnou shody tak aby byli oba spokojeni. **Dominantní styl** je veden snahou zvítězit nad partnerem a je destruktivní. **Separační styl** se zase vyznačuje časovým intervalem, sloužícím k tomu aby se mohli partneři uklidnit. U **submisivního stylu** mají partneři sklony k tomu ustupovat požadavkům od druhého a neusilují o naplnění vlastních potřeb. **Vyhýbavý styl** znamená, že se partneři snaží vyhýbat sporům mezi sebou. **Reaktivní styl** je destruktivní, spojen s verbální agresí a nedostatkem důvěry mezi partnery.

Novák (2007, s. 23-31) dělí krize a hádky do fází, dále dělí průběh hádky, délku trvání a výsledky hádek. Dělí krize a hádky do následujících fází.

1. **Situační** – nastává ztrátou nebo vidinou ztráty něčeho důležitého, jako např. finance, věrnost. Dále hrozící změnou, např. stěhování nebo rozvod.
2. **Vývojová** – souvisí s vývojovými změnami
3. **Náhle vzniklé, traumatizující** – vlivem stresoru z okolí
4. **Dříve nezvládnuté vývojové krize a hádky, související se životními událostmi** – Patří sem například sňatek, narození dětí, odchod dětí z domova apod.
5. **Zdrojem je psychopatologie**
6. **Neodkladné krizové stavy** – projevy zlosti, agrese, extrémní psychické vypětí.

Průběh hádek autor dělí na:

1. **Podnormální fáze** – problémy jsou skryty, objevují se známky, že něco není úplně v pořádku.
2. **Akutní stav** – krize i hádka netrvá dlouho (hodiny, dny)
3. **Chronická fáze** – může trvat týdny, ale i roky

Stupně závažnosti hádek dělí autor na lehkou, střední, těžkou a debaklovou s rozvratem. Dále rozděluje i délku trvání hádek a to na:

1. **Chronické** – manželé se v ničem neshodnou, hádky trvají dlouho u partnerů.
2. **Bouřlivé soliterní hádky** – vyskytují se ve vztahu čas od času, nahodile a jsou velmi bouřlivé. Předmětem hádky je nejen aktuální podnět, ale používá se vše dostupné.
3. **Dlouhodobé mlčení** – trvá týdny, ale i klidně měsíc. Krátkodobé mlčení obsahuje předešlé dva typy hádek.

U výsledků hádek rozlišuje mezi **konstruktivním sporem** – partneři se domluví, dojde mezi nimi k dohodě a **destruktivní hádkou** – nemá kladný závěr.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 METODOLOGIE VÝZKUMU

Teoretická část bakalářské práce je zaměřená na partnerský vztah, jeho vznik, rozvoj a udržování, zánik vztahu apod. Dále pak na rodinné soužití, funkčnost rodiny a poslední kapitola je věnována komunikaci. Kapitola věnována komunikaci je zaměřená na její definování, dělení a specifika. Dále na pojmy jako je zdravá komunikace, co jsou to styly komunikace, konflikty a jejich řešení a jako poslední na nefungující komunikaci. V praktické části bakalářské práce se snažíme dále navázat na uvedené teoretické poznatky.

Problematikou komunikace se zabírají autoři jako je např. Vybíral, DeVito, apod. A tématem vztahů v partnerské rovině pak např. Hewstone a Stroebe, Matějčková, Novák, Plaňava a Plzák. Problematika komunikace v partnerském soužití je úzce spojena s fungováním rodiny. Hlavním důvodem, proč se vůbec máme zabývat touto problematikou je její aktuálnost. Je všeobecně známo, že v dnešní době je vysoká míra rozvodovosti. Komunikace rozhodně patří mezi jeden z faktorů, který ovlivňuje vývoj vztahu mezi jedinci a může nejen pozitivně ovlivňovat vztah mezi nimi, ale může také vést k jeho rozpadu. Práce tedy poukazuje na prvky komunikace u párů, které můžeme považovat za fungující.

Následující kapitoly praktické části bakalářské práce, jsou věnovány vymezení výzkumného problému, objasnění hlavního výzkumného cíle i dílčích výzkumných cílů a dále pak zvoleným výzkumným metodám. Cílem následujících kapitol, je dále seznámit se zvoleným výzkumným vzorkem a realizací výzkumu.

4.1 Vymezení výzkumného problému a výzkumných cílů

Praktická část bakalářské práce se zabývá problematikou komunikace v partnerském soužití trvajícím deset let. Jedná se o kvalitativní výzkum. Zajímá nás, jakým způsobem tito partneři mezi sebou hovoří, jaké způsoby a prvky komunikace volí. Cílem našeho výzkumu je **zjistit, jakým způsobem spolu komunikují jedinci v partnerském soužití**. Dílčími cíli pak jsou:

1. Zjistit, jaké jsou subjektivně vnímané faktory, které ovlivňují komunikaci mezi partnery.
2. Vyzkoumat, jaké proměny partneři vnímají v jejich vzájemné komunikaci s postupem času.

3. Vyzkoumat, jaké jsou subjektivně vnímané prvky funkční komunikace u partnerů.
4. Zjistit, jak partneři hodnotí svou vzájemnou komunikaci.
5. Vyzkoumat, jak z pohledu partnerů probíhají konflikty mezi nimi.
6. Zjistit, jakým způsobem tito partneři řeší konflikty mezi sebou.
7. Zjistit, jaký dopad mají partnerské krize na komunikaci z pohledu partnerů.

4.2 Výzkumné otázky

Jako hlavní výzkumnou otázku pro náš výzkum jsme zvolili: **Jaké jsou způsoby verbální komunikace v partnerském soužití?** Záměrem této výzkumné otázky je popsat verbální komunikaci mezi partnery v dlouhotrvajícím vztahu. Dále jsme zvolili k hlavní výzkumné otázce, dílčí výzkumné otázky, které na ni navazují.

Dílčích otázek máme celkem sedm:

1. **Jakým způsobem se proměnila komunikace mezi partnery postupem času z jejich pohledu?**
2. **Jaké jsou subjektivně vnímané faktory, které ovlivňují komunikaci mezi partnery?**
3. **Jaké subjektivně vnímané prvky funkční komunikace se vyskytují mezi partnery?**
4. **Jak jedinci hodnotí komunikaci se svým partnerem?**
5. **Jakým způsobem probíhají konflikty mezi partnery z jejich pohledu?**
6. **Jakým způsobem tito partneři řeší konflikty mezi sebou?**
7. **Jaký dopad z pohledu partnerů mají partnerské krize na komunikaci mezi nimi?**

4.3 Strategie výzkumu

Cílem výzkumu je zjistit jakým způsobem spolu komunikují partneři, kteří jsou spolu ve vztahu již deset let. Ve výzkumu usilujeme o osobní náhled partnerů na komunikaci, jejich názory a zkušenosti a proto jsme zvolili kvalitativně orientovaný výzkum. Tento typ vý-

zkumu umožňuje osobní kontakt s probandy, hlubší porozumění problematiky a vzhled do vztahu partnerů.

4.4 Metoda sběru dat

Pro kvalitativní výzkum jsme zvolili jako formu sběru dat rozhovor, který je jednou z nejčastěji využívaných metod sběru dat u kvalitativního výzkumu. Dalšími možnými formami sběru dat u kvalitativního výzkumu jsou pozorování, skupinový rozhovor a ohniskové skupiny. Pro účely výzkumu byl zvolen polostrukturovaný rozhovor, kde jsme nastavili 16 hlavních otázek, jejichž cílem je získat vhodné údaje. Jedná se o neoptimálnější způsob sběru dat pro tento výzkum, můžeme tak získat podrobné informace a osobní názory probandů na dané téma. Získaná data od probandů budou analyzována pomocí otevřeného kódování.

Rozhodli jsme se, že přepsaný rozhovor rozdělíme na jednotky, ke kterým budou přiřazeny jednotlivé kódy. Podle Švaříčka a Šed'ové (2014, s. 211), takovými jednotkami mohou být jednotlivá slova či sekce slov, věta, ale i celý odstavec, tedy významový celek různé velikosti. Významné informace budou následně zakódovány a přiřazeny do kategorií, v rámci kterých proběhne analýza dat a následně interpretace získaných údajů.

4.5 Výzkumný soubor

Homogenní výzkumný soubor pro tuto práci se skládá ze tří manželských párů, tedy šesti lidí, kteří jsou ve vztahu přesně deset let. Tyhle páry jsou v sezdaném soužití a mají spolu minimálně jedno dítě. Vhodní probandi pro výzkum byli zvoleni záměrným výběrem. Doba trvání vztahu byla zvolena na základě literatury kdy např. podle Vágnerové (2007, s. 149), po prvních 10 letech od sňatku přichází jedno z nejkritičtějších období pro manžele a hrozí zde riziko rozvodu. Český statistický úřad zase uvádí, že průměrná doba soužití u sezdaných párů, kdy dochází k rozvodu je 12,8 let (CZSO, 2013).

Partneři si v průběhu svého vztahu již prošli jednou krizí, která přichází po 3-4 letech manželství jak uvádí Vágnerová (2007, s. 149). Další krize vztahu jsou již spojené s událostmi, jako je narození dítěte, návrat matky do zaměstnání nebo její setrvání doma apod. Snahou bylo, vybrat probandy, kteří si budou zároveň věkově podobní. Věk probandů je 29-35 let, což je podle Vágnerové (2007, s. 11) období mladé dospělosti. Do tabulky č. 1 byly zaznamenány základní údaje o dotazovaných probandech.

Tabulka 1: Základní údaje o probandech

	Anna (P1)	Marcel (P1)	Šárka (P2)	Miloslav (P2)	Miroslava (P3)	Zdeněk (P3)
Věk	32	34	33	35	30	29
Délka vztahu	10 let	10 let	10 let	10 let	10 let	10 let
Délka manželství	8 let	8 let	7 let	7 let	6 let	6 let
Počet dětí	1	1	2	2	1	1

4.6 Předvýzkum

V rámci zkvalitnění výzkumu, jsme jako první provedli předvýzkum, který proběhl s jedním probandem. S tímto probandem proběhl pouze předvýzkum a není zařazen do výzkumného souboru. Zkoumali jsme, jak proband reaguje na otázky v rozhovoru, jak jim rozumí. Na základě výsledků jsme upravili otázky v rozhovorech.

4.7 Realizace výzkumu

Všechny jednotlivé rozhovory s probandy proběhly, dle jejich přání, u nich doma. Rozhovor byl s každým probandem zvlášť. Při jednotlivých rozhovorech jsme byli sami v klidné místnosti, kde jsme nebyli rušeni ostatními členy rodiny. Na úvod, byl probandům vysvětlen důvod a účel rozhovoru. Byli seznámeni s okruhy otázek, které jim byly následně během hovoru kladeny a vysvětleny všechny případné dotazy k otázkám a smyslu chápání jich. Byli předem upozorněni na nahrávání souboru i jeho anonymitu. Probandi vyjádřili žádost o smazání nahrávky ihned po přepisu, z důvodu zodpovídání pro ně velmi soukromých otázek a nepřáli si další šíření. S doslovným přepisem i uveřejněním celého textu souhlasili. S ohledem na jejich přání, byly nahrávky po přepisu smazány.

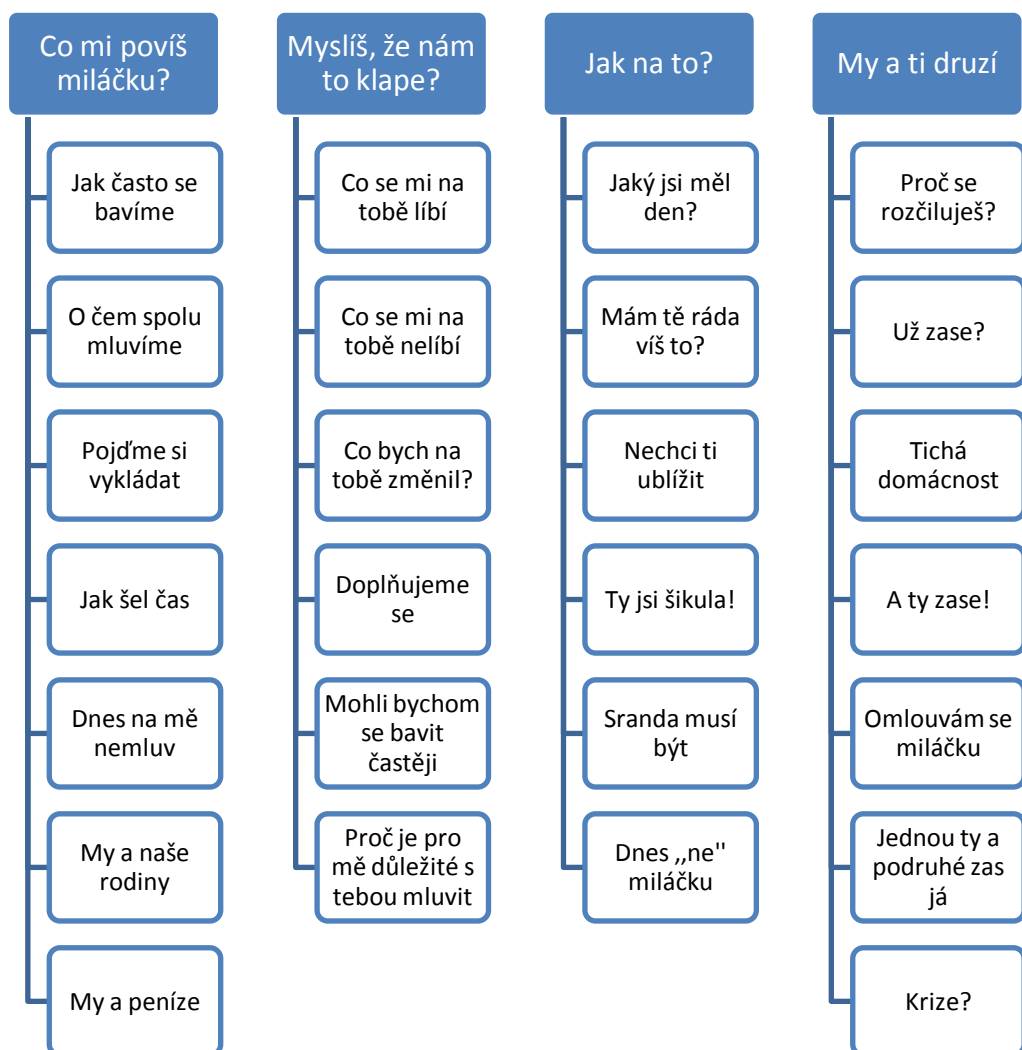
Pro větší přehlednost byly v prepisech rozhovorů použity zkratky T jako tazatel a R jako proband. Hlavní otázky jsou očíslovány pro větší přehlednost při čtení a kódování rozhovorů. Otázky užity v rozhovorech byly zvoleny na základě výzkumných otázek a snahou bylo získat na ně dostatečné odpovědi. Probandi byli příjemně naladěni a do rozhovorů šli sice s rozpaky a obavami z neznámého, ale nakonec vládla příjemná atmosféra. Po prvních otázkách se uvolnili a vypadalo to, že odpovídali co možná nejupřímněji na pokládané otázky.

5 ANALÝZA ÚDAJŮ

Následující kapitola je zaměřená na analýzu získaných informací od probandů. Údaje byly od probandů získány pomocí polostrukturovaného rozhovoru. Získané údaje byly zpracovány pomocí otevřeného kódování.

Jako první byly po pořízení nahrávky, získané údaje přepsány, do písemné podoby a následně byly rozhovory znovu důkladně pročteny. Shodné prvky byly zaznamenány totožnou barvou a tím byly i vytvořeny jednotlivé kódy, které byly následně zařazeny do jednotlivých kategorií. Kategorie s kódy jsou uvedeny ve schématu pro větší přehlednost.

Obrázek 1: Schéma Kategorii s kódy

5.1 Co mi povíš miláčku

Kategorie je zaměřená na popis nejčastějších témat hovorů, míru komunikace, komunikativnost obou partnerů, změny v komunikaci s postupem času a vlivem změn zasahujících vztah partnerů, vliv nálady partnerů na komunikaci, vliv rodinných příslušníků a tématu týkajícího se financí. Tato kategorie obsahuje kódy s abstraktními názvy: **Jak často se bavíme, O čem spolu mluvíme, Pojd'me si vykládat, Jak šel čas, Dnes na mě nemluv, My a naše rodiny, My a peníze.**

Jako první nás zajímala míra komunikace mezi partnery a jestli se vyskytuje časové rozmezí, které mají vyhraněné pro vzájemnou komunikaci. Probandi byli dotazováni, na četnost jejich vzájemné komunikace a ve svých výpovědích uvádějí, že se baví spolu vždy, když se vidí. Nejvíce spolu však komunikují, až v době, kdy se oba vrátí z práce. Je to způsobeno tím, že po odchodu ze zaměstnání mají více prostoru pro komunikaci se svým partnerem. Anna (P1) se k četnosti komunikace svým partnerem, vyjadřuje následovně: *„Řekla bych, že se spolu bavíme hodně doma, když přijdeme z práce. Dokonce si i někdy voláme v průběhu dne. V kontaktu jsme pořád.“* To potvrzují i manželé P3, kteří jsou toho názoru, že se baví neustále a jsou také v kontaktu i telefonicky. Manželé Šárka (P2) a Miloslav (P2) uvádějí, že se přes týden ráno nevidí a proto je jejich komunikace v ranních hodinách minimální. Probandi se tedy shodují na tom, že jejich komunikace je nejčastější, až když se vrátí z práce a bývají spolu v kontaktu neustále, díky mobilním telefonům.

Ve vhodném časovém úseku pro rozhovor se spolu partneři baví o různých věcech, ale nejčastěji se baví o tématech, které se týkají domácího provozu a zaměstnání partnerů. Dále se baví o tom, co se musí spravit, o věcech doma, o dětech, jídle apod. Tento fakt, můžeme potvrdit individuálními výpověďmi probandů. Na otázku, o čem se nejčastěji baví s manželkou proband Marcel (P1) odpověděl: *„Tak poslední dobou o práci, co nejméně o problémech. Takový ty všední věci. Provoz domácnosti, dítě, jídlo a tak. Prostě asik každý den to samý.“* Také Šárka (P2) uvádí, že se s manželem po návratu z práce baví o domácím provozu a její manžel Miloslav (P2) uvádí, že se ještě s manželkou baví o sezónních tématech, což můžeme doložit i jeho tvrzením: *„Přijde na období o Vánocích teda před Vánoce, tak se bavíme o tom, co koupíme, před létem se bavíme, kam pojedeme na dovolenou nebo jak pojedem. Před plesama se bavíme o tom, kam půjdeme na ples a tak, prostě o věcech, které přináší to období.“* Můžeme tedy konstatovat z výpovědí probandů,

že spolu partneři komunikují o různých věcech, ale nejčastěji o práci, dětech a provozu domácnosti. Tedy o tématech, souvisejících s chodem domácnosti a rodinného života jako takového. U probandů Miloslava, Anny, Marcela a Miroslavy byla využita doplňující otázka, zdali se někdy se svým partnerem baví o jejich společném vztahu, který spolu mají. Zde byly odpovědi probandů individuální a doplňujeme tedy o jejich výpovědi. Miroslava (P3) a Miloslav (P2) uvádějí, že se se svými partnery o jejich vzájemném vztahu baví jen výjimečně a to v situacích, kdy je to opravdu potřeba, například při rozhodování toho, kdy mít dítě nebo když si partneři mezi sebou potřebují něco vyříkat. Marcel (P1) i Anna (P1) se shodují v názoru, že je zbytečné se bavit o jejich vzájemném vztahu, protože ví, jak to mezi sebou mají, jsou spolu spokojení a nepotřebují se bavit o tomto tématu.

V komunikaci mezi dotazovanými partnery jsou ženy hlavními iniciátory hovorů. Jsou mnohem více komunikativní, než jejich partneři. Probandi Miloslav (P2) a Marcel (P1) se shodují v tvrzení, že jsou jejich manželky mnohem komunikativnější než oni a právě jejich manželky, jsou hlavními iniciátory komunikace. Probandi sami o sobě prohlašují, že jsou málo komunikativní. Toto tvrzení, můžeme ještě proložit výpovědí Anny (P1), která se shoduje i s probandkou Šárkou (P2): „*Manžel pokud je unavený z práce, tak se ani nechce bavit. Většinou rozhovor začínám já a on říká, že je pro mě typické to, že když mu položím nějakou otázku tak mám k tomu hned deset podotázek.*“ Obě dotazované probandky, zastávají názor, že jsou v komunikaci dominantnější než jejich manželé, protože rozhovory nejčastěji začínají ony a manželé pouze odpovídají a to často velice krátce. Proband Marcel (P1) se k otázce dominance v komunikaci vyjadřuje: „*To ona, ta tu pusu zavře, jenom když jde spát a to ještě kolikrát aj mele ze spaní. Ona prostě potřebuje mluvit furt, takhle bych to řekl. Takže vždycky dojde, že se chce bavit a i když jí neodpovídám, tak furt mluví.*“ Rozdíly v subjektivním vnímání dominance i míry komunikace můžeme sledovat u páru P3. Manželé Miroslava (P3) a Zdeněk (P3) jsou názoru, že jsou v komunikativnosti i dominanci na stejné úrovni a nepocítují, že by jeden z nich měl větší potřebu hovořit, než ten druhý. Pouze Zdeněk uvádí, že v některých výjimečných případech, když má horší náladu, tak je o něco dominantnější v komunikaci než jeho žena. Z výpovědi probandů tedy můžeme usuzovat, že jsou v rámci komunikace v případě těchto manželských párů, hlavními iniciátory komunikace spíše ženy.

Zajímalo nás, jaké změny v komunikaci se odehrály s postupem času a vlivem změn, které jim přineslo společné soužití. Jako hlavní milníky, jsme uvedli rozdíl v čase od začátku vztahu, uzavření sňatku a dále narození dítěte. Manželé nevidí žádnou zásadní

změnu, v jejich komunikaci s partnerem postupem času. Nezaregistrovali žádnou změnu ve svém způsobu komunikace s partnerem, pouze se u nich změnil obsah hovorů a jejich intenzita. Ke změnám obsahové stránky komunikace se vyjadřuje např. Šárka (33): *„Dřív jsme se bavili tak nějak obecně. Víte co, co se stalo, koho jsme potkali a teď už se ta omáčka vynechala, už jsou hlavní chody. Takže co děti, co já v práci, co on v práci, co moji kamarádi, co jeho kamarádi. Víc se bavíme o tom konkrétním.“* Individuální rozdíly ve vnímání proměny intenzity komunikace mezi partnery, můžeme sledovat u jednotlivých probandů, proto doplňujeme o jejich subjektivní názory. Manžel Miloslav (P2) zaznamenal změnu, jak v obsahu komunikace, tak i v její intenzitě, kde vnímá spíše úbytek komunikace se svou partnerkou. Probandka Anna (P1) naopak vidí změnu intenzity jiným způsobem. Je toho názoru, že nyní s manželem komunikují více, než na začátku jejich vztahu a hodnotí ji dokonce i jako lepší, než byla na začátku jejich vztahu. Dále byli probandi dotazováni na to, jestli si myslí, že se jejich komunikace nějakým způsobem změnila, vlivem uzavření sňatku. Z výpovědí vyplynulo, že partneři nepozorují žádné změny v jejich komunikaci, od uzavření sňatku a proto si myslí, že ani sňatek neměl na jejich komunikaci vliv. Po narození dítěte, také neproběhla žádná zásadní změna komunikace, kromě faktu, že jim přibylo téma hovorů a další člen ke komunikaci, kterého musejí zohledňovat. Můžeme tedy konstatovat, že se komunikace partnerů celkově s postupem času proměnila spíše, co se obsahové stránky týká. Přibyly jim další témata, jako dítě, společná domácnost a podobně, avšak nezměnil se styl, kterým spolu komunikují. Vnímání míry komunikace je u probandů velmi individuální.

Další naší snahou bylo vyzkoumat, jak se proměňuje komunikace mezi partnery vlivem jejich nálady. V případě, že jeden z manželů má špatnou náladu, tak je pro ně lepší chvíli mlčet a s partnerem nekomunikovat. Marcel (P1) toto tvrzení vysvětluje následovně: *„Já jsem náladový, ale manželka už ví, že když nemám náladu, tak do mě nemá nikdo rýpat a ono to za chvíli zase přejde a je klid.“* V případě, že jeden z partnerů má špatnou náladu, tak si jdou raději z cesty, aby se vyhnuli případným konfliktům, způsobených špatnou náladou jednoho z nich. Dávají tak partnerovi prostor pro uklidnění a důvod špatné nálady spolu řeší, až v momentě když pomine. Z probandova výroku můžeme i sledovat, že se pravděpodobně tento způsob chování v případě, že jeden z manželů má špatnou náladu, partneři naučili až časem. Probandka Šárka (P2) se chová stejným způsobem, když její manžel nemá dobrou náladu: *„Nemluví, vůbec. Ani neodpovídá. A to já pak vidím, že to nemá smysl. Kdybych se ho ptala, on by neodpovídal. To by jsme se jen pohádali. Když*

vidím, že není dobře naladěnej, tak je lepší se nebavit.“ Co se týká otázky komunikace, když má jeden z partnerů, nebo oba špatnou náladu, tak můžeme zhodnotit, že je pro ně lepší se opravdu nebavit, vůbec spolu na chvíli nekomunikovat, než se uklidní, aby u nich nedošlo ke zbytečným hádkám, vlivem právě špatné nálady.

Zajímalo nás, jestli příbuzní jednoho nebo obou partnerů nějakým způsobem ovlivňují komunikaci mezi nimi. Probandi i potvrdili, že pociťují vliv příbuzných, jak svých, tak partnerových na komunikaci. Marcel (P1), Miloslav (P2), Anna (P1) i Zdeněk (P3) uvádějí, že pociťují vliv převážně ze strany svých tchýní. Navíc uvádějí, že jejich vliv, bývá pro ně a jejich partnery častým tématem hádek či sporů. Vliv ze strany svých příbuzných, však nepociťují. Marcel (P1) se ke vlivu ze strany své tchýně vyjadřuje: „*Jsem vyloženě alergický na její chování a byl bych raději, kdyby se do nás nemíchala furt. Snažila se nám dycky přizpůsobovat život k obrazu svému. Kecala nám do všeho, radila a já nevím. Nelíbí se mi takový chování. Moja když se pak začala zastávat jí a ne mě, tak byl oheň na střěše.*“ Zde můžeme pozorovat vzájemnou nesnášenlivost vůči matkám obou partnerů P1. Můžeme ještě doplnit o výpověď probandky Anny (P1), která využila známého přísloví, pro vystihnutí vztahu s její tchýní: „*Tchýně a uzený je nejlíp studený.*“ Vliv na komunikaci mezi partnery mohou mít i partnerovi sourozenci jak udává manželský pár P3. Větší vliv na komunikaci mezi partnery, však vidíme ze strany rodičů partnerů a to převážně tchýní.

Všichni probandi se shodují v názoru, že téma finance, vůbec neovlivňuje jejich vzájemnou komunikaci. Uvádějí, že kvůli tomuto tématu mezi nimi nikdy nevznikají hádky a peníze řeší jen v tom případě, kdy je potřeba něco koupit. V tom případě se partneři společně domluví, jako v případě manželů Mirky a Zdeňka, co a za kolik se koupí, nebo naopak finance vůbec neřeší, dokud není potřeba větší finanční obnos, jako u zbylých probandů.

5.2 Myslíš, že nám to klape?

Kategorie s názvem „Myslíš, že nám to klape?“ je zaměřená na popis získaných údajů, které se týkají prvků, které se partnerům líbí na jejich vzájemné komunikaci. Dále na prvky, které se jim nelíbí, hodnocení komunikace probandy a na prvky, které by v komunikaci s partnerem změnili. Jako poslední jsme se zaměřili na osobní vnímání důležitosti a významu komunikace pro jejich vztah s partnerem. Kategorie obsahuje kódy: **Co se mi na tobě líbí?, Co se mi na tobě nelíbí?, Co bych na tobě změnil?, Doplnujeme se, Mohli bychom se bavit častěji, Proč je pro mě důležité s tebou mluvit**

Probandi se k otázce co se jim líbí, na komunikaci s jejich partnerem vyjadřovali velmi rozdílně. Mezi zmiňované prvky, které na komunikaci s partnerem oceňují, řadí prvky jako upřímnost, otevřenost a přímost komunikace, respekt, snaha partnera chápat a stát při něm, neverbální komunikace, absence vulgarismů, stereotyp komunikace, partnerův humor, pochvaly, vyjadřování podpory a schopnost se domluvit. Výčet prvků, které se partnerům líbí, doplňujeme o jednotlivé výpovědi, kvůli podtržení individuality subjektivního vnímání prvků komunikace u probandů. Například Anna (P1), na komunikaci se svým partnerem oceňuje hlavně prvky jako vyjádření souhlasu s tvrzením, upřímnost a absenci vulgarismů. Šárka (P2): „*Líbí se mi ta neverbální komunikace, ta řeč těla. Když se mnou mluví a je dobře naladěný tak že mě furt ořapkává. I po těch letech a dvou dětech je to milý. Jo a líbí se mi, že je vtipný občas, i když by to do něj nikdo neřekl, že umí i vtipkovat.*“ Zajímavým údajem ve výpovědi probandky je to, že tvrdí, že se jí dále na komunikaci s jejím partnerem líbí stereotyp komunikace, který mají díky vymezenému času na hovor. Probandka uvádí, že díky tomu, nemusí přemýšlet nad komunikací a nemusí se stresovat. Miroslava (P3) oceňuje partnerovu upřímnost, respekt a absenci vulgarismů. Marcel (P1) zase oceňuje to, že se ho partnerka snaží chápat a stát při něm a dále neverbální komunikace. Miloslavovi (P2) se na komunikaci s partnerkou líbí otevřenost a přímost komunikace. Zdeněk (P3) uvedl, že se mu na komunikaci líbí absence hádek, pochvaly partnerky, vyjadřování podpory a schopnost domluvit se spolu. Tady můžeme sledovat, že probandi sice vypovídají rozdílně, ale na komunikaci s partnerem oceňují prvky, které přispívají ke spokojenosti ve vztahu a funkční komunikaci mezi nimi.

Stejně jako existují prvky, které se partnerům na jejich komunikaci líbí, vyskytují se i takové, se kterými tak úplně nesouhlasí. Mezi prvky, které se partnerům na komunikaci nelíbí, řadí např. ječení, tvrdohlavost, nepřímost jednání, když je partner málo komuni-

kativní, upřednostnění jiných lidí. Marcel (P1), Miloslava (P3) a Zdeněk (P3) jsou s komunikací spokojeni a neví o žádných prvcích, které se jim na komunikaci s partnerem nelíbí. Avšak probandka Šárka (P2) udává, že se jí nelíbí to, že její manžel málo mluví a přála by si, aby v odpovědích volil více slov. A jejímu partnerovi Miloslavovi (P2), zase to, že se jeho manželka občas k jádru problému dostává oklikou a on by ocenil přímější chování. Anna (P1) měla ke komunikaci více výhrad: *„Partner dokáže být, někdy hodně tvrdohlavý, někdy si nenechá vysvětlit věci. Spíš bych řekla, že nechce někdy poslouchat můj názor a to se mi nelíbí. Je fakt, ale že někdy zapomene, že má nějakou manželku a že by se v první řadě měl obracet na mě a ne že má jenom sebe a známé.“*

S prvky, které se probandům na komunikaci nelíbí, souvisí i to, co by rádi změnili na komunikaci s partnerem. Mezi tyto prvky řadí volení milejšího tónu hlasu, aby byli více v kontaktu po telefonu, aby spolu více mluvili a způsob komunikace na veřejnosti. Miloslav (P2) se k otázce, co by na komunikaci s partnerkou změnil, vyjadřuje: *„Z toho co bylo určitě. Jako, že bych někdy neřekl něco, co jsem řekl. Někdy bych jí rád udělal radost a mluvil s ní více, ale někdy mě prostě nenapadá o čem nebo chcu mít ten svůj klid. Někdy bych ale změnil to, jak se mluví. Třeba ve společnosti nebo tak. Někdy mi přijde, že by se mnou nemusela mluvit, tak jak se mnou mluví a že jsou věci, které bychom si spolu mohli vyřikat, když jsme sami dva a ne někde, kde jsou lidi.“*

I přes tyto drobné výtky ke komunikaci partnera, se probandi shodují v tom, že jsou celkově s komunikací s jejich protějškem spokojeni a je jen málo prvků na komunikaci, které by změnili. Jako příklad můžeme uvést probandku Annu (P1), která hodnotí komunikaci s manželem velmi kladně a vyjadřuje se k ní: *„Rozumíme si velmi dobře. Řekla bych, že jsme tak, no dvě poloviny, které se hledaly. Víme někdy, co ten druhý chce říct, takže se stává, že občas za mě manžel stihne říct dřív, to co jsem chtěla já. Řekla bych, že co potřebujem, tak si řeknem.“*

Probandi nejen, že sami komunikaci s partnerem hodnotí kladně, ale například u manželů Miloslava a Šárky, můžeme sledovat to, že jsou si vědomi i toho, jakým způsobem hodnotí komunikaci jejich partner. Miloslav (P2): *„Já ji hodnotím jako dostatečnou, ale moje žena ne, že ji hodnotí jako nedostatečnou. Občas si žena stěžuje, že málo mluvíme, ale mně se zdá, že spolu mluvíme dost.“* S tím, jak Miloslav vnímá hodnocení komunikace jeho ženou souvisí i jeho odpověď na otázku, jestli si myslí, že by spolu s partnerkou měli hovořit častěji: *„Mám, kvůli ní, vím, že má ten pocit. Svůj osobně až tak ne. Ale ona jo, ona potřebuje víc mluvit než já.“* Což i potvrzuje jeho manželka Šárka, která by

byla ráda, kdyby spolu s manželem hovořili častěji. Ostatní probandi necítí potřebu bavit se se svým partnerem častěji a vyjadřují se, že i kdyby chtěli, tak to kvůli pracovní době není možné.

Zajímalo nás, jak partneři vnímají smysl a důležitost komunikace a jejich osobní postoj k ní. Probandi se shodli, že komunikace má zásadní roli a je důležitá pro vývoj vztahu. Cítí potřebu se svým partnerem komunikovat, sdělovat si zážitky a probírat témata, domlouvat se společně. Šárka (P2): *„Když přijde a mlčí a ještě se u toho mračí, tak mě samozřejmě zajímá, co se děje, proč se děje ... Já potřebuju komunikovat. Potřebuju vědět. A hlavně, když jsou ty děti malý, tak mu taky potřebuju sdělit co, když je celý den v práci a ani odpoledne s nima není tak, aby věděl, jakým směrem se ubíraly a jejich život. Takže komunikace je nejdůležitější. Kdybychom se nebavili, tak by ten vztah neměl smysl. Protože, bychom o sobě nic nevěděli.“* Miloslav a Marcel se shodují v názoru, že je komunikace důležitá, ale vyjádřili se, že si myslí, že je komunikace přesto mnohem důležitější pro jejich manželky. Marcel (P1): *„Tak je důležitá, pro to, abychom věděli, co ten druhý chce, co potřebuje, co mu vadí a tak. Je důležité komunikovat o tom, co se mi líbí, nebo nelíbí a tak. Pro mě důležitá je, ale pro ženu asi teda víc.“* Tvrzení tedy potvrzují fakt, že je komunikace důležitá pro vývoj a udržování vztahu mezi jedinci. Můžeme zde však sledovat individuální rozdíly v kladení významu partnerů.

5.3 Jak na to?

Kategorie se zaměřuje na analýzu výsledovaných prvků komunikace. Popisuje projevování zájmu o prožívání dne partnera, ohled na jeho pocity, vyjadřování si pocitů a náklonosti. Dále na prvky jako chválení a vyjadřování podpory, humor v komunikaci, prvky asertivity a schopnost domluvit se spolu. Kategorie obsahuje kódy: **Jaký jsi měl den?, Nechci ti ublížit, Mám tě ráda, víš to?, Ty jsi šikula!, Sranda musí být, Dnes „ne“ miláčku.**

V komunikaci partnerů můžeme pozorovat zájem o partnera a o to, jaký měl den. Probandi v rámci rozhovorů vypověděli, že se zajímají o to, jaký den prožil jejich partner a při návratu ze zaměstnání, si navzájem sdělují své zážitky.

Jako další můžeme z rozhovorů vypožorovat, že se partneři snaží brát ohled na city svého protějšku a proto například záměrně nevytahují témata, která by mohla ublížit tomu druhému. Dále pokud rozebírají, nějaké zvláště citlivé téma dávají si pozor na to, co říkají.

Shodují se i v tom, že si myslí, že se i jejich partneři snaží brát ohled na jejich city. Pouze Marcel (P1) a Zdeněk (P3) odpověděli rozdílně na otázku, zdali mají pocit, že i jejich partnerky, se snaží brát na jejich city ohled při komunikaci. Marcel (P1): „*Ne, málokdy. První ona a až pak já. Až když se ozvu tak bere ohled aj na mě teprve.*“ Zdeněk (P3): „*Možná někdy ne, nebere. Těžko říct.*“ Dále se proband vyjádřil, že mu občas připadá, že jeho žena záměrně vytáhne v hovoru téma, o kterém ví, že se jejím manželovi nelíbí. Uvedl, že se jednou kvůli tomu dokonce i pohádali s partnerkou.

Dále nás zajímalo, do jaké míry si partneři navzájem vyjadřují náklonnost a říkají si, že se mají rádi. Probandi odpovídali velmi individuálně. Zdeněk (P3) má pocit, že si s manželkou často vyjadřují náklonnost z toho důvodu, aby jeho žena věděla, že mu na ní záleží. Jeho manželka Miroslava (P3) říká, že ke slovnímu vyjadřování citů u nich dochází jen občas, ale že oba ví, co k sobě vzájemně cítí a proto k tomu není taková potřeba. Anna (P1) náklonnost manželovi vyjadřuje hojně, ale je toho názoru, že její manžel náklonnost vyjadřovat neumí. Přesto probandka ví, že ji manžel miluje. Šárka (P2) má v oblibě, když její manžel pije. Sama říká, že to samé by mnoho žen opravdu neřeklo o svých manželích, ale své tvrzení dokládá: „*...z něho vydolovat, to že mě má rád, to jako se neříká, podle něho, to se ví. Ale podle mě, to každá žena potřebuje slyšet a ne jen vědět. Takže, když pije, tak mě miluje i slovně. Takže, to já mám ráda večírky potom.*“ Můžeme tedy konstatovat, že ve většině případů si partneři slovně náklonnost sice neprojevují, ale ví, že se mají vzájemně rádi.

Jako další prvek komunikace, který se vyskytuje ve vzájemné komunikaci partnerů, je chválení partnera a vyjadřování tak podpory. Probandi vypověděli, že své partnery chválí a i oni jsou svými partnery chváleni. Zdeněk (P3): „*Libí se mi, že mě pochválí za práci nějakou, že jsem to dělal já. Vyjadřuje mi podporu, před druhýma mě pochválí.*“ Proband dále vypověděl, že i on chválí svou partnerku. Mírné rozdíly můžeme sledovat ve výpovědi Anny (P1), která na otázku, zdali ji chválí i její manžel, odpověděla: „*Moc často ne, bere to jako samozřejmost. Ale já ráda chválím, ráda ho pochválím.*“

Dalším vyzorovaným prvkem komunikace, je humor. Probandi uvádějí, že se se svými partnery i zasmějí. Šárka (P2) o svém manželovi říká, že je svým vlastním způsobem zábavný a dokáže ji rozesmát i například po nějakém konfliktu a tím zmírní panující napětí: „*On přijde a řekne tak pojd', smíš si mě obejmout.*“ Anna (P1) vyslovuje přání, že by chtěla s manželem trávit více času, aby se mohli ještě více bavit a smát se spolu.

V rozhovoru s probandy jsme se zaměřili i na to, zdali se v komunikaci partnerů vyskytují prvky asertivity. Na otázku, jestli dokáží svému partnerovi, říci na něco „ne“, probandi jednoznačně odpověděli, že umí. Šárka (P2): *„Když on chce někam jít a já ne, tak mu řeknu, že ho tam třeba zavezu, aby tam mohl být a že pro něj pak třeba zase přijedu, ale že tam prostě nechcu sedět.“* Miloslav (P3): *„Jistě, jistě řekl bych, že někdy velice důrazně. A někdy nemusím ani nic říkat a ona pozná, že s něčím nesouhlasím. Myslím si, že když něco nechcu, tak umím říct ne, stejně jako žena.“* Jako další jsme zkoumali přímost sdělení v případě, že se partnerovi něco nelíbí a způsob, jakým to sdělí. Ve většině případů se probandi shodují v názoru, že sdělení vyjadřují přímo. Anna (P1), Zdeněk (P3) a Miloslav (P2), jako první však posuzují vhodnost situace a formu sdělení. Miloslav v rámci ohledu na pocity své manželky některá sdělení i vyjadřuje nepřímou, aby ji tím neranil. Říká: *„Přijde na to o co jde, protože by se jí to mohlo přímo dotknout, jako když třeba jí chci říct, že znovu trochu ztloustla, tak to vyjadřuju nepřímou.“* Anna (P1) a Miroslava (P3), v případě že se jim něco nelíbí, nebo něco odmítnou, tedy řeknou „ne“, navíc svou volbu zdůvodní manželovi. Anna (P1): *„Ženy myslí dopředu, jsou praktičtější a chlapům to prostě nedochází, nedomyšlí ty svoje nápady. Takže, to se musí všechno tak zaobalit a pěkně jim to vysvětlit.“* Zdeněk (P3) svou přímou sdělení odůvodňuje tím, že se snaží být ke své partnerce upřímný, protože upřímnost považuje za důležitou pro funkčnost vztahu. Na závěr můžeme tedy konstatovat, že probandi využívají asertivních prvků, dokáží odmítnout požadavek či činnost, která se jim nelíbí a raději pro to volí přímé sdělení.

5.4 My a ti druzí

Kategorie je zaměřená na konflikty mezi partnery, jejich důvody, řešení a dále na partnerské krize. Kategorie obsahuje kódy: **Proč se rozčiluješ?, Už zase?, Tichá domácnost, A ty zase!, Omlouvám se miláčku, Jednou ty a podruhé zas já, Krize?**

Zajímalo nás, jaké jsou nejčastější důvody sporů a hádek mezi partnery. Z jakého důvodu vznikají a co si o tom probandi myslí. Odpovědi probandů byly velmi individuální, ale shodují se v názoru, že příčina hádky nevzniká uvnitř vztahu a nemůže za ni ani jeden z partnerů, nýbrž jejich spory ve většině případů vznikají v jejich okolí. Manželský pár Anna (P1) a Marcel (P1) se nejčastěji hádají, kvůli svým matkám. Anna (P1): *„Už se nám stalo, že jsme se kvůli našim matkám neshodli. Většinou je to tak, že on řekne něco o mojí matce, že se čančá, fintí, i když je stará. A já mu zase říkám, že ta jeho jenom sedí u počítače a datluje si tam cosik. Nelíbí se mi, když o mojí matce mluví škaredě.“* Jako další dů-

vody k hádkám Anna uvádí např. to, že manžel dá přednost známým, a když má jeden z partnerů špatnou náladu. Miroslava (P3) a Zdeněk (P3) také vidí příčiny hádek v příbuzných a dále pak v ostatních lidech. Zbytek příčin hádek, shledávají za nedůležité. Šárka (P2) a Miloslav (P2) zase ve špatné náladě, ale nejčastěji je to vlivem práce. Miloslav (P2): *„Spíš jsou hádky, když má někdo blbou náladu a blbě reaguje, nebo blbě odpoví na oprávněnou nebo neoprávněnou kritiku toho druhého.“* Šárka (P2) je toho názoru, že má její manžel nejčastěji špatnou náladu vlivem práce. Jako další důvody hádek probandka zmiňuje manželovu ex-manželku, u které se jí dříve nelíbilo její chování, a s manželem se hádali kvůli tomu, že chtěla, aby své bývalé manželce na to něco řekl.

Zajímavým údajem je u partnerů častost hádek. Probandi uvádějí, že s partnery moc často nehádají. Anna s Marcelem mají spor jednou do roka, Zdeněk s Mirkou se za deset let, co jsou spolu, pohádali 3-4x a Miloslav se Šárkou se nehádají prakticky vůbec. Šárka (P2) uvádí, že se s manželem nehádají, protože se manžel hádat nechce. Odmítá reagovat a dokonce i odpovídat. Probandka uvádí, že z něj pouze třikrát za celý vztah, získala reakci na konflikt. Probandka Miroslava (P3) také uvádí, že se její manžel nechce hádat a raději odejde do jiné místnosti.

Jako další nás zajímal průběh hádek u probandů. Zjistili jsme, že si jsou průběhy hádek u probandů v mnohém podobné. Jejich výpovědi se shodují v tom, že se partneři spíše nebaví, než hádají. Miroslava (P3) a Zdeněk (P3) navíc uvádějí, že když už se tedy pohádají tak to nejčastěji bývá přes SMS a ne osobně. Výpovědi probandů Marcela, Anny a Miloslava se shodují v tom, že když se tedy pohádají, tak hned potom oba mlčí. Anna (P1) se k průběhu hádky vyjadřuje následovně: *„Probíhá tím, že se zvýší hlas a tudíž zvýší hlas i ten druhý, ale to trvá jen okamžik, než si uvědomíme, že nesmíme křičet. Pak je ticho po pěšině a nebavíme se. Třeba jeden den nebo chvíli.“*

Dále nás u průběhu hádky zajímalo, jestli si partneři navzájem vyčítají, vytahují na sebe stará témata apod. Odpovědi probandů se velmi různí. Marcel (P1) sdělil, že si s manželkou během hádky vyčítají, ale jeho manželka Anna je toho názoru, že si nevyčítají. Avšak její sdělení: *„Ale občas řeknu, že dá přednost známým přede mnou. Zdůrazním, že bych měla být na prvním místě, ale to je tak všechno.“* výpověď vyvrací. Probandka dále uvedla, že během hádky dochází z manželovy strany k připomínání předmětu bývalé hádky. Zdeněk (P3) zase tvrdí, že se během hádky s manželkou objevují jak výčitky, tak i vytahování „starých věcí“. Šárka (P2) je toho názoru, že se během hádky občas vytahují

staré témata, ale s manželem si nevyčítají, což její manžel Miloslav (P2) vyvrací tvrzením, že jeho žena vyčítá.

Každý manželský pár, řeší konflikty svým vlastním způsobem, avšak i zde můžeme pozorovat shodné prvky. U Miroslavy (P3) a Zdeňka (P3), jak již bylo řečeno, hádky probíhají přes SMS. Manželé si až osobně vyříkají, co kdo z nich provedl, řekl špatně a posléze se jeden z nich, nebo oba omluví. Další možností řešení konfliktu je, že to neřeší a problém zmizí sám. Miloslav (P2) je toho názoru, že konflikty s manželkou řeší omluvami a sexem. Jeho manželka Šárka (P2) o svém manželovi však tvrdí, že se omlouvat neumí. Přiznává, že Miloslav uzná chybu, ale neomluví se, řeší konflikt humorem: *„On to jako tím svým chováním uzná, že to byla jeho chyba, tak přijde a řekne tak pojd', můžeš si mě obejmout nebo pojd', smíš si mě políbit, nebo něco takovýho, tím vlastně uznává, že to byla jeho chyba.“* Jako další způsob řešení, uvádí stejně jako předchozí pár, neřešení problému a čekání až zmizí, zatímco se partneri spolu nebaví. Stejným způsobem konflikty řeší i Anna (P1) s Marcelem (P1): *„Čekáme, až to vyšumí. Samo.“* Proband dále uvádí, že pokud stávající stav trvá moc dlouho, tak jeden z partnerů dojde s omluvou. Všichni probandi se shodují v názoru, že nepozorují, že by se jeden z partnerů chodil omlouvat častěji, než ten druhý. Pouze Šárka (P2) je toho názoru, že častěji iniciuje snahu konflikt řešit.

Jako další nás u probandů zajímala schopnost dělat kompromisy a ústupky, kvůli jejich partnerovi. Zjistili jsme, že se probandi shodují v tom, že jak oni, tak i jejich partneri dělat kompromisy umí. Druhy kompromisů se různí, ale probandi se shodují v názoru, že je třeba je dělat, i když se jim do toho třeba ani moc nechce. Šárka (P2) se k otázce zdali umí dělat kompromisy, vyjádřila: *„Všechny ženy umí dělat kompromisy. Celý život s chlapem, se skládá z kompromisů a malých ústupků takže.“* Jako kompromisy uvádí probandka například to, že manželovi vaří pouze ty jídla, která mu chutnají a to i přestože ona má chuť na něco jiného. Miroslava (P3) se k dělání kompromisů vyjadřuje: *„Jednou něco vyberu jí a podruhé on, jak je to aj v tom obchodě že. Jednou takový a podruhé takový. Jednou podle mě a podruhé podle něho.“* Probandi kompromisy dělají s vědomím, že příště kompromis udělá zase jejich partner.

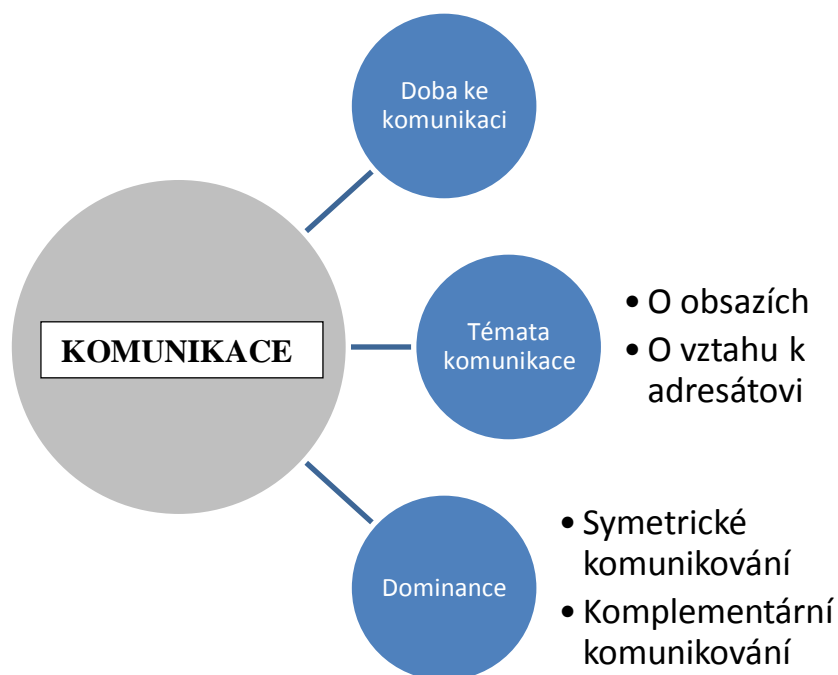
Zajímavým zjištěním je, že žádný z manželských párů, nemá pocit, že by zažili nějakou větší krizi v jejich vztahu. Miloslav (P2) si nemyslí, že by vůbec krizi měli a dodává, že se jen po větších hádkách spolu delší dobu nebaví, ale nemyslí si, že by to byla zrovna krize. Šárka (P2) za jedinou krizi v jejich vztahu považuje událost, kdy zjistila, že si její manžel píše s jinou ženou. Probandka poté 14 dní až tři týdny informaci vstřebávala, ale

komunikace s manželem nebyla ovlivněna. Pouze používala méně příjemný tón hlasu. Miroslava (P3) zase za krizi považuje období, kdy se s manželem spolu přestěhovali a manžel ji tehdy rozčílil tak, že se 2 dny nebavili. O žádné jiné krizi probandka neví. Její manžel Zdeněk (P3) neví o žádné krizi, myslí si, že s manželkou měli pouze větší hádky. Stejně vypověděl i Marcel (P1), který dodává, že se s manželkou nejdéle nebavili 4 dny. Proband tvrdí, že možná krize byly v minulosti, ale neví o nich, z toho důvodu, že se snaží pamatovat na dobré věci v jejich vztahu. Anna (P1) na otázku jaká byla komunikace s manželem, během jedné z partnerských krizí odpověděla: *„Komunikace byla na bodu mrazu. S tím, že říkal, že se s ním nebaví doma ani kredenc. Nevím o tom, že bychom měli nějakou velkou krizi. Nejdéle jsme se spolu nebavili asi týden a to jsme si psali SMS a pak to nějak zase vyšumělo a bavili jsme se zase normálně.“*

6 INTERPRETACE A ZÁVĚREČNÁ DISKUZE

Následující kapitola slouží k interpretaci získaných dat a závěrečné diskuzi. Naší snahou je pomocí získaných údajů odpovědět na určené výzkumné cíle a na výzkumné otázky. Jako hlavní výzkumnou otázku, jsme si zvolili: **Jaké jsou způsoby verbální komunikace v partnerském soužití?** Naší snahou bylo nalézt na ni adekvátní odpověď. Pro větší přehlednost uvádíme schéma, které popisuje interpretaci k hlavní výzkumné otázce.

Obrázek 2: *Schéma HO*

V rámci komunikace mezi partnery jsme se zaměřili na verbální složku, tedy jak uvádí Watzlawick a kol. (viz kapitola 3.3) na digitální komunikování. Z výzkumu vyplynuly následující údaje, týkající se způsobu verbální komunikace mezi partnery. Dotazovaní partneři spolu komunikují nejvíce po návratu obou ze svého zaměstnání. Je to způsobeno tím, že po práci mají delší časový úsek vhodný pro komunikování. Mezi nejčastější témata hovorů partnerů, patří domácí provoz a okolnosti s ním spojené, zaměstnání manželů a dále téma dítě. Partneři nepociťují potřebu, bavit se s partnerem o jejich vzájemném vztahu, jak vyplývá z výzkumu. Dotazované páry, tedy preferují více komunikaci o obsazích, než o vztahu k adresátovi. Z analýzy vyplynulo, že je to způsobeno tím, že ví, jak to se svým partnerem mají ve vztahu a proto nepociťují potřebu se o tom ujišťovat. Větší ostych ve vyjadřování pocitů, spatřujeme však u mužů.

Z výzkumu také vyplynulo, že jsou v komunikaci více dominantní probandky, protože jsou hovornější, než jejich manželé. U těchto párů se tedy vyskytuje spíše komplementární způsob komunikování. Pouze jeden pár je na stejné úrovni v dominanci, komunikují spolu tedy symetricky. Jelikož předpokládáme, že jsou probandí ve funkčních vztazích, tak toto zjištění nekoreluje s tvrzením Watzlawicka a kol., kteří tvrdí, že by ve funkčním vztahu mělo být jak komplementární, tak i symetrický způsob komunikace.

Dílčích výzkumných otázek máme celkem sedm. A z výzkumu vyplynuly následující údaje, které zodpovídají tyto výzkumné otázky. Na otázku **jakým způsobem se proměnila komunikace mezi partnery postupem času z jejich pohledu**, jsme získali následující údaje. S postupem času se komunikace mezi partnery změnila hlavně po obsahové stránce. Vnímání míry intenzity komunikace, je u probandů individuální. Jeden pár vnímá spíše úbytek komunikace, druhý jeho nárůst a zlepšení a poslední pár nevnímá žádnou změnu. Po narození dítěte, přibylo probandům pouze další téma hovorů. Uzavření sňatku nemělo žádný vliv na komunikaci mezi partnery.

Jaké jsou subjektivně vnímané faktory, které ovlivňují komunikaci mezi partnery? Vlivy na komunikaci partnerů můžeme rozdělit na vnější a vnitřní vlivy.

Obrázek 3: *Identifikované subjektivně vnímané faktory, ovlivňující komunikaci mezi partnery*

Komunikace je mezi partnery ovlivněna jejich momentální náladou, jak ukazuje schéma s identifikovanými faktory. Z výzkumu jsme zjistili, že se partneři navzájem vyhýbají komunikaci, pokud jeden z nich má špatnou náladu. Snaží se tak předejít vzniku konfliktů, způsobených vlivem právě špatné nálady. K vnějším faktorům, které ovlivňují ko-

munikaci mezi partnery, řadíme špatnou náladu, která vznikla kvůli zaměstnání partnera a dále potom vliv příbuzných.

Jako další faktor ovlivňující komunikaci, jsme identifikovali vliv příbuzných partnera. Největší vliv probandi pocítují ze strany svých tchýní, které se snaží přímo i nepřímo zasahovat do vztahu partnerů a ovlivňují tak komunikaci mezi nimi. Dále z výzkumu vyplynulo, že téma financí nepatří mezi faktory, které ovlivňují komunikaci.

Jaké subjektivně vnímané prvky funkční komunikace se vyskytují mezi partnery? Ve výzkumu jsme identifikovali prvky, které přispívají k funkčnosti komunikace mezi páry. Literatura uvádí, že ke spokojenosti mezi partnery (viz kapitola 3.2), přispívají prvky komunikace, jako jsou citová náklonnost a porozumění mezi partnery. Tyto prvky byly identifikovány i v rámci výzkumu. Jako další faktory pak pochvaly, vzájemná ocenění, humor a vyprávění si zážitků při setkání, což jsou prvky, které se podle literatury vyskytují u funkčních vztahů.

Dále jsme se ve výzkumu zaměřili na výskyt prvků asertivity v komunikaci partnerů. Probandi se shodli v názoru, že umí odmítnout požadavek partnera, který je v rozporu s tím co oni sami chtějí, jak uvádí i Praško (viz kapitola 3.2). Probandi nesouhlasná sdělení raději vyjadřují partnerovi přímo. Výpovědi probandů se liší ve zvažování vhodnosti situace a použití zdůvodnění rozhodnutí.

- Anna (P1), Zdeněk (P3), Miloslav (P2): posuzují vhodnost situace pro přímé sdělení
- Anna (P1), Miroslava (P3): Zdůvodňují své rozhodnutí partnerovi

Další dílčí otázkou je, **jak jedinci hodnotí komunikaci se svým partnerem?** Z výzkumu vyplynulo, že probandi svou komunikaci s partnerem hodnotí velmi kladně a jen v ojedinělých případech, bylo možné identifikovat prvky, které se jim na komunikaci s partnerem nelíbí a které by změnili. Pro přehlednost a vyzdvihnutí individuálních rozdílů, uvádíme tabulku rozdělenou na prvky komunikace, které partneři na komunikaci oceňují a na nežádoucí prvky, které by na komunikaci s partnerem změnili (viz tabulka č. 2). Dále probandi vnímají důležitost a význam komunikace pro jejich vzájemný vztah s partnerem. Odlišnosti byly zaznamenány pouze v kladení významu komunikaci u jednotlivců.

Tabulka 2: *Kladné a záporné prvky komunikace*

	Prvky komunikace, které oceňují na komunikaci	Nežádoucí prvky komunikace
Anna	Upřímnost, absence vulgarismů, vyjádření souhlasu	Tvrdohlavost partnera, obracení se na jiné osoby
Marcel	Snaha pochopit partnera, snaha držet při sobě, neverbální komunikace	Ječení, tvrdohlavost
Šárka	Stereotyp, neverbální komunikace, humor	Slabá komunikace ze strany partnera
Miloslav	Otevřenost a přímost komunikace	Nepřímost jednání
Miroslava	Upřímnost, respekt, absence vulgarismů	
Zdeněk	Absence hádek, pochvaly, vyjadřování podpory a schopnost domluvit se spolu	

Jakým způsobem probíhají konflikty mezi partnery z jejich pohledu? Podle Nováka (viz kapitola 3.4), mohou ke vzniku konfliktu dopomoci nejen oba partneři, ale také jiní lidé a okolnosti. V rámci výzkumu jsme zjistili, že mezi partnery dochází ke konfliktům nejčastěji vlivem právě jiných lidí. Jako nejčastější se uvádějí příbuzní partnera, konkrétně tchyně a sourozenci. Jedná se o konflikty postojů, protože se dotýkají vztahem spojeného postoje na chování, jednání příslušníka původní rodiny (Křivohlavý, viz kapitola 3.4). Jedinec podle Venglářové (viz kapitola 3.4) na takovou kritiku nereaguje kladně, což můžeme sledovat i z výsledků výzkumu. Jako další důvody sporů a hádek uvádějí:

- Špatná nálada
- Upřednostnění jiných osob
- Špatná nálada vlivem stresu z práce
- Ex-manželka partnera

Z výzkumu můžeme pozorovat také téměř absolutní absenci hádek. Probandi uvádějí, že se spolu příliš často nehádají (P2 a P3: 3-4x za celý vztah nebo P1: 1x do roka), ale spíše se spolu nebaví, když spolu mají problém. V literatuře (Praško, viz kapitola 3.4) se uvádí, že se jedinci snaží vyhýbat problémům tím, že je nechají „vyhnít“, což můžeme sledovat i u probandů. I po hádce samotné, následuje krátký časový úsek v řádu hodin, až několika dnů, kdy partneři spolu nekomunikují. Dle literatury (Novák, viz kapitola 3.4), můžeme konstatovat, že se jedná o bouřlivé soliterní hádky, pro které je charakteristické, že po nich následuje krátké období mlčení. Během hádky se u partnerů také objevují výčitky a vytahování „starých témat“.

Jakým způsobem tyto partneři řeší konflikty mezi sebou? Z výzkumu vyplynulo, že je řešení hádek u partnerů velmi individuální, avšak i zde najevo vyšly shodné prvky. Mezi způsoby řešení, které mají páry společné patří ignorování problému, který nastal a nechání ho odeznít, tedy nechání problému „vyhnít“ a dále omluvy. Jako další zmiňované způsoby řešení konfliktů probandi uvedli:

- Šárka (P2): Humor
- Miroslava (P3), Zdeněk (P3): Vyřikání si problému
- Miloslav (P2): Sex

V každodenních situacích mezi partnery může dojít ke střetu zájmů. U probandů nás zajímalo, jestli umí dělat kompromisy. Z výzkumu vyplynulo, že probandi opravdu volí kompromis jako formu řešení situace (Výrost a Slaměník, viz kapitola 3.4). Jedná se o každodenní situace, ve kterých se partneři mohou dostat do střetu zájmů. Jako příklad uvádějí nakupování, trávení volného času. Kompromisy dělají s vědomím, že na oplátku příště udělá kompromis zase jejich partner.

Jaký dopad z pohledu partnerů mají partnerské krize na komunikaci mezi nimi? Neshledáváme žádný dopad na komunikaci vlivem partnerské krize. Pouze probandky Šárka a Miroslava uvedly, že proběhla krize vztahu, ale měla krátkého trvání a vliv na komunikaci neměla. Za krize vztahu, které u nich proběhly, považují:

- Šárka (P2): Zjištění, že si manžel píše s jinou ženou
- Miroslava (P3): Po přestěhování do společného domu, ji manžel rozhněval

Probandka Šárka (P2) po zjištění, že si její manžel píše s jinou ženou, mluvíme tedy o pomyslné nevěře, pouze čtrnáct dní až tři týdny volila méně příjemný tón hlasu. Jiná změna v komunikaci neproběhla. Ostatní probandi si na žádnou z krizí nepamatují. Z výzkumu tedy vyplynulo, že spolu měli partneři pouze větší hádky, po kterých i následovalo delší časové období „mlčení“ než obvykle. K tomuto zjištění mohla vést neochota probandů vypovídat nebo vytěsnění špatných vzpomínek na krize vztahu. Dalším důvodem k „absenci“ partnerských krizí, může být i fakt, že páry které mají udržovací strategie pro vztah, nepotřebují žádné řešící strategie (viz kapitola 1.1), proto u nich ani ke krizím vztahu opravdu nemuselo dojít.

Celkově můžeme shrnout, že dotazovaní probandi jsou se svou vzájemnou komunikací spokojeni, rozumí si a neshledávají problém ve vztahu, ani v komunikaci. Uvedené poznatky výzkumu, mohou být tedy obohacující jako vhled do komunikace probandů a možnost srovnání s komunikací u jiných párů. Samozřejmě s přihlédnutím na subjektivní vnímání kvality komunikace u každého páru. Přínos práce tedy vidíme v obohacení o poznatky a možnost jejich využití například partnerskými poradnami nebo sociálními pracovníky s kurzem videotréninku interakcí. Při VTI s partnery, mohou být uvedené poznatky využity k posilování funkčních prvků komunikace mezi partnery.

Doporučujeme navíc provést ještě výzkum, zaměřený na neverbální prvky komunikace mezi partnery. Výzkumným problémem u toho výzkumu by mohla být problematika způsobů neverbální komunikace v partnerském soužití, které trvá alespoň 10 let s cílem identifikovat neverbální prvky komunikace u těchto párů. Vhodný by byl kvantitativní výzkum s využitím dotazníku, jako metodou sběru dat. Díky takovému výzkumu, můžeme získat hlubší vhled a porozumění do komunikace partnerů, kteří jsou spolu již alespoň 10 let a identifikovat prvky neverbální komunikace, které používají při hovorech s partnerem.

ZÁVĚR

V teoretické části bakalářské práce jsme se zaměřili na popis základních pojmů, týkajících se problematiky způsobů komunikace v partnerském soužití. Cílem našeho výzkumu bylo zjistit, jakým způsobem mezi sebou komunikují partneři, kteří jsou spolu již 10 let a mají spolu minimálně jedno dítě. Uvedené poznatky z teoretické části jsme aplikovali při interpretaci získaných údajů od probandů a v rámci výzkumu jsme tedy zjistili údaje, které můžeme shrnout do následujících bodů:

- Nejvíce spolu partneři komunikují po návratu ze zaměstnání
- Dotazované páry, preferují komunikaci o obsazích, než o vztahu k adresátovi.
- V komunikaci jsou více dominantní probandky
- S postupem času se komunikace mezi partnery změnila hlavně po obsahové stránce
- Vnímání změn v míře intenzity komunikace s postupem času, je u probandů individuální.
- Narození dítěte mělo vliv pouze na obsah komunikace a to tak, že partnerům přibylo další téma k hovoru
- Komunikace je mezi partnery ovlivněna jejich momentální náladou a dále na ni mají vliv příbuzní partnerů. Nejvíce tchýně.
- Prvky komunikace, které přispívají k funkčnosti komunikace a spokojenosti u probandů, patří: citová náklonnost a porozumění mezi partnery, pochvaly, vzájemná ocenění, humor a vyprávění si zážitků při setkání.
- Partneři umí odmítnout požadavek partnera, který je v rozporu s tím co oni sami chtějí a partnerovi to vyjadřují spíše přímo. Individuálně hodnotí vhodnost situace a zdůvodňují své rozhodnutí.
- Probandi komunikaci s partnerem hodnotí velmi kladně a jen v ojedinělých případech, bylo možné identifikovat prvky, které se jim na komunikaci s partnerem nelíbí a které by změnili. Mezi prvky, které na komunikaci s partnerem oceňují, patří: Upřímnost, absence vulgarismů, vyjádření souhlasu, snaha pochopit partnera, snaha držet při sobě, neverbální komunikace, stereotyp komunikace, humor, otevřenost a přímost komunikace, respekt, absence hádek, pochvaly, vyjadřování podpory a schopnost domluvit se spolu.

- Mezi prvky komunikace, které se jim nelíbí na komunikaci s partnerem, patří: Tvrdohlavost partnera, ječení, obracení se na jiné osoby, slabá komunikace ze strany partnera, nepřímost jednání.
- Konflikty mezi partnery vznikají nejčastěji vlivem příbuzných partnera. Jako další důvody partneri uváděli špatnou náladu, upřednostnění jiných lidí, špatnou náladu vlivem stresu z práce a ex-manželku partnera.
- Dotazovaní partneri se téměř vůbec nehádají. Spíše spolu nekomunikují, pokud se mezi nimi vyskytne problém.
- Problémy probandi řeší velmi individuálně. Nejčastěji nechávají problém „vyhnít“, nebo se omlouvají. K dalším způsobům řešení konfliktů patří humor, vyřikání si problému a sex.
- Probandi se nepamatují na partnerské krize, pouze na větší hádky.

Uvedené poznatky, jsou subjektivním vnímáním a hodnocením komunikace partnerů. Svou vzájemnou komunikaci s partnerem, probandi celkově hodnotí velmi kladně. Uvedené poznatky výzkumu, mohou být tedy obohacující jako vhled do komunikace probandů a možnost srovnání s komunikací u jiných párů. Na závěr, jsme se rozhodli navrhnout další výzkum, zaměřený na hlubší porozumění problematiky dlouhotrvajícího partnerského soužití.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] DEVITO, Joseph A. *Základy mezilidské komunikace*. Vyd. 6. Praha: Grada Publishing, 2008. ISBN 978-80-247-2018-0.
- [2] GJURIČOVÁ, Šárka. KUBIČKA, Jiří. *Rodinná terapie: Systematické a narativní přístupy*. Vyd. 2. Praha: Grada publishing, 2009. ISBN 978-80-247-2390-7.
- [3] HAYESOVÁ, Nicky. *Základy sociální psychologie*. Vyd. 3. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-763-9.
- WINCH R.F., 1958. Cit podle HAYESOVÁ, Nicky. *Základy sociální psychologie*. Vyd. 3. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-763-9.
- DINDIA a BAXTER, 1987. Cit podle HAYESOVÁ, Nicky. *Základy sociální psychologie*. Vyd. 3. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-763-9.
- [4] HEILMANN, M. Christa. *Řeč těla: Gesta-mimika-emoce*. Praha: Grada Publishing, 2013. ISBN 978-80-247-4394-3.
- [5] HEWSTONE, Miles a Wolfgang STROEBE. *Sociální psychologie*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-092-5.
- REIS a PATRICK, 1996. Cit. podle HEWSTONE, Miles a Wolfgang STROEBE. *Sociální psychologie*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-092-5.
- NOLLER, FIZPATRICK, SCHAAP a kol., 1988, 1999. Cit. podle HEWSTONE, Miles a Wolfgang STROEBE. *Sociální psychologie*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-092-5.
- [6] HRADISKÁ, Elena. HUDÍKOVÁ, Zora. ČERTÍKOVÁ Helena. *Praktikum sociálnej komunikácie*. Žilina: EUROKÓDEX, 2013. ISBN 978-80-89447-94-7.
- [7] JAMIOLKOWSKI, Raymond. *Coping in a dysfunctional family*. New York: The Rosen Publishing Group. ISBN 0-8239-2715-6.
- [8] KLIMEŠ, Jeroným. *Partneři a rozchody*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-745-9.
- [9] KRAUS, Blahoslav. *Základy sociální pedagogiky*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-383-3.
- [10] KOTRLOVÁ, H. & LACINOVÁ, L. (2013). *Souvislost citové vazby a stylů řešení konfliktů v partnerských vztazích*. E-psychologie [online], 7, 4, 1-14 [cit.

02.03.2015]. Dostupný z WWW: http://e-psycholog.eu/pdf/kotrlova_lacinova.pdf.
ISSN 1802-8853.

ZACCHILLI, HENDRICKOVÁ a HENDRICK, 2009. Kotrlová, H. a Lacinová, L. (2013). *Souvislost citové vazby a stylů řešení konfliktů v partnerských vztazích*. E-psychologie [online], 7, 4, 1-14 [cit. 02.03.2015]. Dostupný z WWW: http://e-psycholog.eu/pdf/kotrlova_lacinova.pdf. ISSN 1802-8853.

[11] KOŤA, Jaroslav. TRPIŠOVSKÁ, Dobromila. VACÍNOVÁ, Marie. *Sociální psychologie: vybrané kapitoly*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2013. ISBN 978-80-7452-029-7.

[12] KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *Konflikty mezi lidmi*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-407-6.

[13] KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *Pozitivní psychologie*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-835-X.

[14] MATOUŠEK, Oldřich. PAZLAROVÁ, Hana. *Hodnocení ohroženého dítěte a rodiny*. Vyd 2. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0522-7.

DUVALLOVÁ E., 1957. Cit. podle MATOUŠEK, Oldřich. PAZLAROVÁ, Hana. *Hodnocení ohroženého dítěte a rodiny*. Vyd 2. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0522-7.

[15] MATOUŠEK, Oldřich. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1993. ISBN 80-901424-7-8.

[16] MATĚJČKOVÁ, Erika. *Jak řešit konflikty a problémy v partnerských vztazích*. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-1832-3.

[17] NAKONEČNÝ, Milan. *Psychologie: Přehled základních oborů*. Praha: Triton, 2011. ISBN 978-80-7387-443-8.

NOLTING H.P., 1994. Cit. Podle. NAKONEČNÝ, Milan. *Psychologie: Přehled základních oborů*. Praha: Triton, 2011. ISBN 978-80-7387-443-8.

[18] NOLEN-HOEKSEMA, Susan a kol. *Psychologie Atkinsonové a Hilgarda*. Vyd. 3. Praha: Portál 2012. ISBN 978-80-262-0083-3.

[19] NOVÁK, Tomáš. *Hádky v manželství*. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-2037-1.

- [20] PLAŇAVA, Ivo. *Průvodce mezilidskou komunikací*. Praha: Grada Publishing, 2005. ISBN 80-247-0858-2.
- ZIMMERMAN D.H. a WEST C., 1975. Cit. Podle PLAŇAVA, Ivo. *Průvodce mezilidskou komunikací*. Praha: Grada Publishing, 2005. ISBN 80-247-0858-2.
- [21] PRAŠKO, Ján. *Asertivita v partnerství*. Praha: Grada publishing, 2005. ISBN 80-247-1246-6.
- [22] VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie 2: Dospělost a stáří*. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1318-5.
- [23] SATIROVÁ, Virginia. *Kniha o rodině*. Vyd. 2. Praha: Práh, 2006. ISBN 80-7252-150-0.
- [24] SLEZÁČKOVÁ, Alena. *Průvodce pozitivní psychologií*. Praha: Grada publishing, 2012. ISBN 978-80-247-3507-8.
- GOTTMAN a LEVENSON, 1992. SLEZÁČKOVÁ, Alena. *Průvodce pozitivní psychologií*. Praha: Grada publishing, 2012. ISBN 978-80-247-3507-8.
- REIS H. A S. GABELOVÁ, 2007. Cit. podle SLEZÁČKOVÁ, Alena. *Průvodce pozitivní psychologií*. Praha: Grada publishing, 2012. ISBN 978-80-247-3507-8.
- [25] SOBOTKOVÁ, Irena. *Psychologie rodiny*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-559-8.
- [26] ŠEVČÍK, Drahomír. ŠPATENKOVÁ, Nadežda a kol. *Domácí násilí*. Praha: Portál 2011. ISBN 978-80-7367-690-2.
- [27] ŠVAŘÍČEK, Roman a Klára ŠEĐOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0644-6.
- [28] VENGLÁŘOVÁ, Martina. *Průvodce partnerským vztahem*. Praha: Grada Publishing, 2008. ISBN 978-80-247-2054-8.
- [29] VYBÍRAL, Zbyněk. *Psychologie lidské komunikace*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-291-2.
- KŘIVOHLAVÝ, 1977. Cit. Podle VYBÍRAL, Zbyněk. *Psychologie lidské komunikace*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-291-2.
- DOUBRAVSKÁ, 1996. Cit. Podle VYBÍRAL, Zbyněk. *Psychologie lidské komunikace*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-291-2.
- WATZLAWICK a kol., 1967, 1969, 1999. Cit. Podle VYBÍRAL, Zbyněk. *Psychologie lidské komunikace*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-291-2.

- [30] VÝROST, Jozef. SLAMĚNÍK, Ivan. *Sociální psychologie*. Vyd. 2. Praha: Grada Publishing, 2008. ISBN 978-80-247-1428-8.
- [31] VÝROST, Jozef a Ivan, SLAMĚNÍK. *Aplikovaná sociální psychologie 1: Člověk a sociální instituce*. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-269-6.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

Např. Například

Tzv. Tak zvaný

Tzn. To znamená

Atd. A tak dále

Apod. A podobně

VTI Videotrénink interakcí

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: <i>Schéma Kategoríí s kódy</i>	38
Obrázek 2: <i>Schéma HO</i>	51
Obrázek 3: <i>Identifikované subjektivně vnímané faktory, ovlivňující komunikaci mezi partnery</i>	52

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: <i>Základní údaje o probandech</i>	37
Tabulka 2: <i>Kladné a záporné prvky komunikace</i>	54

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Osnova k rozhovorům

Příloha P II: Rozhovor 1. Probandka Anna

Příloha P III: Rozhovor 2. Proband Marcel

Příloha P IV: Rozhovor 3. Probandka Šárka

Příloha P V: Rozhovor 4. Proband Miloslav

Příloha P VI: Rozhovor 5. Probandka Miroslava

Příloha P VII: Rozhovor 6. Proband Zdeněk

PŘÍLOHA P I: OSNOVA K ROZHOVORŮM

1. Úvodní část rozhovoru

Úvodní část je nenahrávaná slouží k představení výzkumného projektu. Respondent je ujištěn o anonymitě rozhovoru a požádán o svolení pořízení zvukového záznamu z rozhovoru.

2. Úvodní otázky

Slouží k získání základních údajů o respondentovi a jeho vztahu s partnerem, kvůli ověření homogenity výzkumného vzorku osob.

1. Kolik vám je let?
2. Jak dlouho jste s partnerem ve vztahu?
3. Jak dlouho jste manželé?
4. Máte s partnerem děti?

3. Obsah rozhovoru

Obsah rozhovoru byl tvořen 16 hlavními otázkami, kterými jsme usilovali o získání potřebných informací k zodpovězení výzkumných otázek a cílů.

- I. Jak byste popsal/a komunikaci s partnerem?
- II. Jak hodnotíte vaši komunikaci s partnerem?
- III. Co se Vám líbí na komunikaci s partnerem?
- IV. Co přesně se vám nelíbí na komunikaci s partnerem?
- V. Jak často se s partnerem bavíte?
- VI. Do jaké míry si myslíte, že má vaše komunikace dopad na kvalitu partnerského vztahu?
- VII. Jakým způsobem se mezi vámi a partnerem změnila komunikace s postupem času?
- VIII. Jakým způsobem se změnila komunikace uzavřením sňatku?
- IX. Jakým způsobem vaši komunikaci ovlivnilo narození dítěte?
- X. Máte pocit, že nějakým způsobem příbuzní partnera ovlivňují vaši komunikaci s partnerem, pokud ano jak?
- XI. Jakým způsobem ovlivňují vaši příbuzní komunikaci s partnerem?
- XII. Jakým způsobem ovlivňuje komunikaci s partnerem vaše momentální nálada?
- XIII. Jakým způsobem je vaše komunikace ovlivněna, když řešíte téma financí?

- XIV. Jak probíhá taková typická hádka s partnerem?
- XV. Jakým způsobem hádku řešíte?
- XVI. Jaká byla vaše komunikace s partnerem během jedné z partnerských krizí?

V rozhovoru byly použity doplňující otázky. Jejich přesný rozsah není možné určit, protože se u jednotlivých rozhovorů lišily. Jejich cílem bylo více proniknout do zkoumané problematiky.

RORHOVOR 1. PROBANDKA ANNA

T: První bych Vás poprosila o několik základních údajů. Kolik vám je let? R: 32

T: Jak dlouho jste s partnerem ve vztahu? R: 10 let

T: Jak dlouho jste manželé? R: 8 let

T: Máte s partnerem děti? R: Máme spolu sedmiletého syna Honzika

T: Tak, děkuju. Teď přejdeme k otázkám týkajících se komunikace.

1. T: Jak byste popsala komunikaci s partnerem?

R: Rozumíme si velmi dobře, ale manžel není moc výmluvný. Hádat se nehádáme, málokdy. Maximálně jednou do roka se pohádáme a to většinou kvůli tchýni. Kvůli ničemu závažnějšímu se vlastně ani nehádáme. Jak jsem už řekla, rozumíme si velmi dobře, doplňujeme se. Manžel je spíše po technické stránce a já jsem spíše přes estetiku. Řekla bych, že jsme tak, no dvě poloviny, které se hledaly.

T: Jak probíhá vaše každodenní komunikace s partnerem?

R: Záleží na tom, čeho se to týká. Každý přijdeme z práce. Ptáme se, co bylo v práci, jak se nám dařilo, co jsme dělali, koho jsme potkali. Probereme všechno.

T: O čem se nejčastěji bavíte?

R: Bavíme se o každodenních starostech. O rodině, o dítěti. Hlavně se bavíme o Honzíkovi teda. Bavíme se o přátelích, filmech a tak.

T: Kdo z Vás začíná rozhovory nejčastěji?

R: Řekla bych, že já. Ráda mluvím, ráda se bavím. Manžel pokud je unavený z práce tak se ani nechce bavit. Většinou rozhovor začínám já a on říká, že je pro mě typické to, že když mu položím nějakou otázku tak mám k tomu hned deset podotázek. Ale většinou rozhovor začínáme tématem práce, jak bylo a co se tam dělo.

T: Máte tedy pocit, že jste v komunikaci spíše dominantní?

R: Ano. Protože rozhovory začínám já, pokládám otázky já. Řekla bych, že rozhovor rozvinu a položím otázku a on odpovídá, ale záleží na tom, jestli se mu chce nebo nechce mluvit. Pokud se mu nechce tak mi většinou odpovídá jedním nebo dvěma slovy a já se snažím ho pořádně strkat do toho aby se mnou mluvil, probíral to se mnou, protože já to potřebuju všechno přešít. A proto mi on říká, že mám ke každé otázce dalších deset podotázek, kterými ho otravuju.

T: Když něco nechcete, umíte říci ne partnerovi?

R: Ano umím říct ne, ale musím vystihnout tu správnou dobu, kdy se dá jasně a stručně říci ne, když něco nechcu. Jinak se to musí tak trošku zaobalit.

T: Když se s partnerem bavíte, snažíte se brát ohled na jeho city?

R: Rozhodně se snažím. Nechtěla bych ho ranit nebo se ho nějak dotknout a myslím, že on je na tom stejně, taky by mě nechtěl nijak ranit. Ono špatně řečené slovo dokáže více ublížit, než kdybych ho praštila. Takže se snažím brát ohled na jeho city, když rozebíráme nějaké citlivé téma, u kterého vím, že musím dávat pozor na to, co říkám.

T: Bavíte se někdy o vašem vzájemném vztahu? Jak to mezi sebou máte, kam směřujete do budoucna?

R: Ne, nebavíme asik. Tak my víme, kam to směřuje, máme společný zájmy a tak. Stačí nám, že spolu vycházíme, že si umíme promluvit.

2. T: Jak hodnotíte vaši komunikaci s partnerem?

R: Komunikace je dobrá tak jak jsem říkala na začátku. Víme někdy, co ten druhý chce říct, takže se stává, že občas za mě manžel stihne říci dřív to, co jsem chtěla já. Řekla bych, že co potřebujem tak si řeknem a vzhledem k tomu že jsme pracovně vytížení tak se vymluvíme v práci. Řekneme si, co nás trápí a tak, rádi se spolu zasmějeme, i když je to poskrovnu. Manžel není moc hovorný, ale když se bavíme tak převažují takové ty každodenní starosti a takové věci co člověk musí řešit každý den. A doma se naše komunikace týká témat, co domácnost, dítě, rodina, přátelé. Nevím co více dodat.

T: Je něco co byste změnila na vaší komunikaci s partnerem?

R: Spíš bych brala, kdyby byl manžel, víc hovornější. Ono chlapi jsou takoví uzavřenější, neprobírají svoje starosti, bolesti. Ocenila bych, kdyby mi třeba řekl, co ho trápí a bolí. Takhle to z něho ty informace musím dycky tahat a z něho to kolikrát jde jak z „chlupatý deky“. Prostě bych ocenila, kdyby byl výmluvnější.

T: Je něco co byste změnila na tom, jak s partnerem komunikujete?

R: Asi bych nezměnila nic. Jen bych chtěla, abychom spolu trávili více času, abychom se mohli více bavit a smát se spolu.

T: Myslíte, že umíte dělat kompromisy a ústupky partnerovi?

R: Kompromisy se dělat musí. V každém partnerském vztahu a v každém manželství je to založené hlavně na kompromisech. Když jeden udělá kompromis tak druhý ho pak někdy musí udělat taky. Nejde, aby pořád ustupoval pouze jeden, někdy musí ustoupit i ten druhý.

Je to o kompromisech, někdy se dělat musí. A já je rozhodně dělat umím. Sice je dělám nerada, ale někdy to být musí.

T: Uved'te prosím příklad.

R: Udělala jsem třeba to, že manžel chtěl jít na Štědrý den ke svým rodičům a ještě předtím jel za svým tatínkem do nemocnice, a jak dojel tak chtěl jít ještě za svou matkou. Vždycky tam ale chodíme den po Štědrém dni. Ale manžel trval na tom, abychom tam jeli, až dojede z nemocnice, ale já jsem zvyklá na to, že v šest večeříme a já se pak už dívám na pohádky a odpočívám. A můj kompromis byl to, že i když se mi nechtělo tak jsem ustoupila a šla jsem, i když se mi to nelíbilo a nakonec jsme večeřeli až o půl osmé a já nestihla žádné pohádky. Pořád si ale myslím, že by se nic nestalo, kdybychom šli až na druhý den. Manžel mi to zase vynahradí tím, že se mu nechce jít na ples, ale aby mi udělal radost, protože já ráda tancuju tak on ano, obleče si ten oblek a půjde se mnou na ples. I když mu to moc nejde tak se snaží tancovat a ví, že já jsem za to ráda. I on umí dělat kompromisy, i když se mu nechce a mnohdy si ani neuvědomuje, že to byl kompromis

3. T: Co se Vám líbí na komunikaci s partnerem?

R: Líbí se mi, že mi neodporuje. Že když řeknu, že to je červený tak je to červený. Většinou je rozumný a dá mi za pravdu ale zase pokud se mu něco nelíbí tak mi to řekne na rovinu. Což se mi líbí, protože mám ráda, když se mnou někdo jedná na rovinu. Nemám ráda takové to „šu-šu-šu“ pomlouvání.

T: Co se Vám líbí na tom, jak s Vámi partner komunikuje?

R: Líbí se mi to, že není vulgární, jedná se mnou pěkně, i když občas dochází k výměně názorů se zvýšeným hlasem, ale to příkládám spíše k pracovní deformaci, protože pracuje mezi chlapama. Řekla bych, že je to vzájemné, že spolu jednáme hezky. Nepoužíváme vulgarismy, nenadáváme si, nepomlouváme se, je to takový přímý, pěkný a od srdce jednání.

T: Když se Vám něco nelíbí, vyjádříte to partnerovi přímo?

R: No samozřejmě. Když se mi něco nelíbí, řeknu mu to hned a je čistě na něm jestli mi odpoví a jestli se mu ten můj názor líbí nebo ne. Ale vždycky se mu to snažím tak nějak vysvětlit proč to tak je.

T: Jak na to reaguje?

R: No většinou uzná, že je to pravda když mu to takhle nějak vysvětlím. Například chtěl kdysi koupit psa. A já jsem mu sdělila, že to teda ne, protože jsme oba od rána do večera

v práci a pejsek by byl chudáček. A on mi řekl, že pro syna aby měl kamaráda. Tak jsem mu řekla, že pokud chce psa, tak se mu taky bude věnovat. Bude s ním každý večer i ráno chodit ven, bude ho krmit a hrát si s ním. Pak teda manžel pochopil, že tudy cesta nevede a přestal naléhat. Takže podle mě to chce vysvětlit, odůvodnit. Ženy myslí dopředu, jsou praktičtější a chlapům to prostě nedochází, nedomyšlí ty svoje nápady. Takže to se musí všechno tak zaobalit a pěkně jim to vysvětlit.

T: Vyjadřujete si s partnerem často vzájemnou náklonnost?

R: Já ano. Já vyjadřuju manželovi hodně náklonnosti, aj ho pěkně oslovuju a on se někdy zapomíná. Já vím, že mě miluje, že tam ta náklonnost je, ale neumí vyjádřit. Neumí to říct.

T: Říkáte si často, že se máte rádi?

R: Každý den aspoň třikrát mu to říkám. Ale mě manžel řekne dycky jenom „hmm,hmm“ to je jeho odpověď, neřekne mi to. Jen občas. Mohl by to říkat častěji.

T: Jak často chválíte partnera?

R: No, tak to se musí chválit furt (smích). Zrovna dneska jsem ho pochválila, jak krásně umyl okno.

T: Chválí vás často partner?

R: Moc často ne, bere to jako samozřejmost. Ale já ráda chválím, ráda ho pochválím.

4. T: Co přesně se vám nelíbí na komunikaci s partnerem?

R: Neřekla bych, že nelíbí. Manžel dokáže být někdy hodně tvrdohlavý, někdy si nenechá vysvětlit věci. Spíš bych řekla, že nechce někdy poslouchat můj názor a to se mi nelíbí.

T: Co přesně se Vám nelíbí na tom, jak s Vámi komunikuje partner?

R: Máme spolu pěkný vztah, jedná se mnou hezky. Je fakt, ale že někdy zapomene, že má nějakou manželku a že by se v první řadě, měl obracet na mě a ne že má jenom sebe a známe. Byly doby, kdy byli kamarádi a známí na předním místě přede mnou. Ale to už je za námi.

T: Co byste na partnerově komunikaci změnila?

R: No změnila bych to, aby byl vstřícnější mým názorům a chtěl se bavit o různých problémech. Ono se mu občas nechce bavit. Některé trochu probrat chce, ale jiné zase velice rád odkládá.

5. T: Jak často se s partnerem bavíte?

R: Řekla bych, že se spolu bavíme hodně doma, když přijdeme z práce. Dokonce si někdy i voláme v průběhu dne. Hlavně když něco potřebujeme vyřídit, tak to si voláme několikrát denně. V kontaktu jsme pořád.

T: Jak často za den?

R: Ráno když vstáváme společně, jdeme společně do práce a pak zase večer když jsme konečně doma.

T: Máte pocit, že byste s partnerem spolu měli hovořit častěji?

R: No to bychom museli mít kratší pracovní dobu. Ale myslím si, že bychom mohli, ale v dnešní době to bohužel nejde. Musíme chodit do práce, musíme uklízet, nakupovat, starat se o dítě a řešit veškeré problémy života. Ano je třeba všechno probrat a bavit se spolu, ale nejde to bohužel tak často, jak bych chtěla.

6. T: Do jaké míry si myslíte, že má vaše komunikace dopad na kvalitu partnerského vztahu?

R: No nemyslím si, že by měla nějaký špatný dopad. Vztah máme pěkný, bez problémů. Alespoň se teda nestalo, že bychom měli nějakou větší krizi. Podle mě je ale komunikace hodně důležitá ve vztahu. Protože ten druhý by měl vědět, co cítíme, co nás bolí, čím se trápíme. Myslím si, že se bavíme hodně o svých záležitostech, ne sice úplně o všem ale hodně se bavíme o tom, jaký máme problém, například i v práci. Myslím si, že komunikujeme docela dobře.

T: Jak moc je pro vás důležitá komunikace ve vztahu?

R: Ráda mluvím, tak pro mě to je hodně důležité se bavit s manželem. Probrat co nás trápí, jaké jsou problémy. I když to nejde vždy probrat tak jak bych si přála, ale určitě je pro mě komunikace ve vztahu důležitá.

7. T: Jakým způsobem se mezi vámi a partnerem změnila komunikace s postupem času?

R: No, můžu říct, že se změnila. Od takového toho chození, zamilování se je jiná. Tehdy jsme nic neřešili, jen se bavili a užívali si přítomnosti toho druhého. Ale postupem času se řešijou věci v domácnosti, které jsou důležitější. Myslím si, že se bavíme víc, než na začátku vztahu. Bavíme se o důležitých věcech, i co se týká zábavy. Chodíváme dokonce i na plesy a myslím si, že si vystačíme sami dva. Myslím to tak že nepotřebujeme společnost

druhých osob. Myslím si, že ta komunikace mezi námi je větší a lepší teď postupem času, než kdy byla předtím.

8. T: Jakým způsobem se změnila komunikace uzavřením sňatku?

R: Hodně se změnila, ale ani ne tak vlivem toho, že jsme se vzali. Sňatek je jen kus papíru, který mezi námi nic nezměnil. Ale od té doby si řekneme si více věcí, i takových, které bychom si dřív neřekli. Zabýváme se některými záležitostmi, rozebíráme je dopodrobna. Jsou to takové věci, které dřív ne, ale není to vlivem manželství. Momentálně mě ale nic nenapadá jako příklad. Ale většinou se to týkalo rodiny. Mých rodičů i manželových. Nevnímali jsme to tak dřív jak teď. Některé osoby nám do manželství zasahují. Myslím si, že pomáhají, nebo já nevím, ale není to dobré, ale co se týká těchto záležitostí tak si navzájem řeknem názor. Ne vždy se potom shodneme, takže jdeme takovým tím „středem“. Myslím si, že je dobré to probrat jak z jedné stránky tak z druhé. Důležité je, že se o takových věcech bavíme a že nejsme jak jiné páry, které se spolu postupně úplně přestali bavit.

9. T: Jakým způsobem vaši komunikaci ovlivnilo narození dítěte?

R: No, už se to netočí kolem manželovy osoby, mojí osoby, už se to točí kolem našeho chlapečka spíše. Řešíme jaké má bolístky. Vše se točí kolem dítěte. Dřív se řešilo, co bylo ve školce, jaké měl úspěchy či neúspěchy, jestli se učil angličtinu a jak mu to jde. Potom jak nastoupil do první třídy tak jestli mu šlo nebo nešlo čtení, psaní, jestli se tatínek zapojil do výuky, jelikož já na to nemám nervy.

10. T: Máte pocit, že nějakým způsobem příbuzní partnera ovlivňují vaši komunikaci s partnerem, pokud ano jak?

R: No, myslím si, že ano. Že manžel dá hodně na názor své matky. Otce ani ne ale matky jo. A řekla bych, že ta ho ovlivňuje a ovlivňovala. Stále na něj má vliv. I když tchyně se tváří že nezasahuje, ale nepřímo zasahuje.

T: Způsobilo to někdy mezi vámi a partnerem nějaký konflikt?

R: Určitě ano. Jak se říká tchyně a uzený je nejlíp studený. Většinou to bývá tak že mě se na jeho matce něco nelíbí, například to že ho ovlivňuje a mu se zase nelíbí moje matka. Já se ovlivnit rozhodně nenechám, ale mám pocit, že se plete mezi nás. A tak se občas v tomhle ohledu neshodneme v názorech s manželem.

T: Uved'te prosím příklad.

R: No třeba kvůli večeři jsme se několikrát pohádali. No možná, ani ne pohádali, jen jsem byla našťvaná. Nelíbí se mi, že on k ní jede na návštěvu, já vařím večeři a on když dojde tak mi řekne, že už jedl u maminky. Snažila jsem se mu vysvětlit, že si myslím, že ho ovlivňuje ale on má klapky na očích a na uších. Co se týká jeho matky tak je vůči všemu slepý a hluchý a ničemu nevěří. Prostě si to nechce nechat vysvětlit.

11. T: Jakým způsobem ovlivňují vaši příbuzní komunikaci s partnerem?

R: Řekla bych, že neovlivňují, i když se snaží. Moje mamka se snaží nepřímo, je to takový narážkami, ale já se nenechám ovlivnit. Mám svůj názor a nenechám se ovlivňovat. Svého manžela miluju a nenechám si ho znepřátelit ani zhnusit. Je to otec mého dítěte. Akorát je škoda, že on nemá stejný názor na svou matku a necítí to tak.

T: Vznikl nějaký konflikt?

R: Už se nám stalo, že jsme se kvůli našim matkám neshodli. Většinou je to tak, že on řekne něco o mé matce, že se čančá, fintí, i když je stará. Ale tak to je její věc a mu do toho nic není. A já mu zase říkám, že ta jeho jenom sedí u počítače a datluje si tam cosik. Nelíbí se mi, když o mé matce mluví škaredě.

12. T: Jakým způsobem ovlivňuje komunikaci s partnerem vaše momentální nálada?

R: Když nemám náladu, tak prostě se s ním nebavím, nebo když mě bolí hlava, tak samozřejmě se ty moje nálady někdy... dávám to manželovi pocítit, když nemám náladu a on ví, vidí to na mě, že nemám náladu tak mi jde raději z cesty, protože ví, že bychom se mohli i pohádat. Většinou kvůli blbostem a mě by to mrzelo a ho taky, takže mi jde raději z cesty, abychom se nepohádali.

T: Jak na to reaguje váš manžel?

R: Vidí to na mě, když se nechcu bavit a tak mi jde raději z cesty a nechá mě na pokoji. Ale já jsem na tom jinak, a když se mi chce mluvit tak i když je unavenej z práce tak ho nutím, aby se mnou mluvil, protože se potřebuju vypovídat.

13. T: Jakým způsobem je vaše komunikace ovlivněna, když řešíte téma financí?

R: Tak peníze mam na starosti jenom já. Manžel se o účtenky, šeky a placení obědu do školy nestará, ale když jsou potřeba peníze na něco tak čeká, že ty peníze jsou a že jsem je

našetřila. Jinak se o penězích nebavíme. Jen když je potřeba něco zafinancovat. Třeba dovolená

T: Vznikají kvůli tomuto tématu někdy hádky?

R: Ne, nikdy. Rozhodně ne, protože řeknu, máme tolik a tolik. Na tohle máme a na to zase ne. Berem to tak rozumně.

14. T: Jak probíhá taková typická hádka s partnerem?

R: Probíhá tím, že se zvýší hlas a tudíž zvýší hlas i ten druhý, ale to trvá jen okamžik, než si uvědomíme, že nesmíme křičet. Pak je ticho po pěšině a nebavíme se. Třeba jeden den nebo chvílku a pak to tak nějak vyšumí.

T: Můžete uvést příklad nějaké poslední hádky? Kvůli čemu byla, jak probíhala a jak se vyřešila?

R: Poslední byla kvůli tchýni a mojí matce, jak jsem už uvedla. Nelíbilo se mi, že arogantně mluvil o mojí matce. Že se ráda strojí nebo se ráda pěkně obleče. Mluvil s takovou arogancí, povýšeností a mě se to nelíbilo prostě. Takže jsem na něj vytáhla, že jeho matka sedí na zadku a neoblíká se pěkně, že jí za to nemožu. A to jsem se ho asik dotkla, ťala jsem do živýho, protože se pak naštvál a nebavili jsme se asi tři dny. No nějak to pak vyšumělo samo.

T: Kvůli čemu se nejčastěji hádáte s partnerem?

R: Dá se říct, že kvůli tchýním, nebo tomu že dá přednost tomu, že někdo, nějaký přítel nutně něco potřebuje, i když já potřebuju někam odjet nebo tak.

T: Připomínáte/ vyčítáte partnerovi důvod hádky, když vás znovu rozčílí?

R: Ne. Nedělám to, nemám to prostě zapotřebí. Už to proběhlo, už to šlo a pustila jsem to z hlavy. Manžel to občas připomene, ale to většinou narazí a už to nevytahuje.

T: Vyčítáte si během hádky?

R: Ne. Nevyčítáme si, ani nemám co. Ale občas řeknu, že dá přednost známým přede mnou. Zdůrazním, že bych měla být na prvním místě, ale to je tak všechno.

15. T: Jakým způsobem hádku řešíte?

R: No, řešíme. Řekla bych, že se pohádáme, chvílku je klid a pak to vyšumí a my se bavíme zase normálně. Neřešíme to už dál. Nikdo nikomu nic nevyčítá, nepřipomíná. Pohádali jsme se, ale život jde dál, neřešíme to.

T: Kdo nejčastěji přijde s omluvou?

R: Nikdo

T: Kdo nejčastěji problém/ hádku řeší?

R: Nikdo, ono to vyšumí samo.

16. T: Jaká byla vaše komunikace s partnerem během jedné z partnerských krizí?

R: Komunikace byla na bodu mrazu. S tím že tehdy říkal, že se s ním nebaví doma ani kredenc. Nevím o tom, že bychom měli nějakou velkou krizi. Nejdéle jsme se spolu nebavili asi týden a to jsme si psali SMS a pak to nějak zase vyšumělo a bavili jsme se zase normálně.

T: Máte pocit, že byla vaše komunikace s partnerem nějak dlouhodobě poznamenaná právě vlivem partnerské krize?

R: Ne, nevím o ničem. Vůbec nic to neovlivnilo. Tam kde jsme se skončili tak jsme se zase bavili úplně normálně, žádné ochablé city. Prostě nic.

RORHOVOR 2. PROBAND MARCEL

T: Kolik vám je let? R: 34

T: Jak dlouho jste s partnerem ve vztahu? R: 10 let

T: Jak dlouho jste manželé? R: 8 let

T: Máte s partnerem děti? R: 1

1. T: Jak byste popsal komunikaci s partnerkou?

R: Jako jestli si rozumíme? Já si myslím, že si rozumíme. Naše komunikace je velmi dobrá bych tak řekl. Já myslím, že se domluvíme, někdy to sice trošku trvá, ale jinak je to dobré.

T: Jak probíhá vaše každodenní komunikace s partnerkou?

R: Toš ráno se vidíme, jenom když se probudíme, vypijem spolu kafe, odvezem se do práce a pak se vidíme až večer. Jako bavíme se vždycky, jak se vidíme.

T: O čem se nejčastěji bavíte?

R: Tak poslední dobou o práci, co nejméně o problémech. Takový ty všední věci. Provoz domácnosti, dítě, jídlo a tak. Prostě asik každý den to samý, dokud nám do toho něco ne-
vleze, něco většího co bychom měli řešit třeba.

T: Kdo z Vás začíná rozhovory nejčastěji?

R: Manželka, já jsem tichá voda, moc nemluvím.

T: Máte pocit, že jste v komunikaci spíše dominantní?

R: Ne. To ona, ta tu pusu zavře, jenom když jde spat a to ještě kolikrát aj ze spaní mele. Ona prostě potřebuje mluvit furt, takhle bych to řekl. Takže vždycky dojde, že se chce bavit a i když jí neodpovídám, tak furt mluví.

T: Když něco nechcete, umíte říci ne?

R: Jo, sice to někdy trvá, než to ta druhá strana pochopí, ale jo.

T: Když se s partnerkou bavíte, snažíte se brát ohled na její city?

R: Tak určitě, to s ní pak musím aj vydržet potom.

T: Když se s vámi baví vaše partnerka, máte pocit, že se snaží brát ohled na vaše city?

R: Ne, málokdy. První ona a až pak já. Až když se ozvu tak bere ohled aj na mě teprv.

T: Bavíte se někdy o vašem vzájemném vztahu? Jak to mezi sebou máte, kam směřujete do budoucna?

R: Hmm, to asi moc ne.

2. T: Jak hodnotíte vaši komunikaci s partnerkou?

R: Tak po těch letech nám to furt ještě klope, navzájem se tolerujujeme, nebo se aspoň snažíme. Jak už jsem říkal, myslím, že spolu mluvíme dobře.

T: Je něco, co byste změnil na vaši komunikaci s partnerkou?

R: Ne, ja už jsem si na to zvykl. A když nad tím tak přemýšlím tak jsem asik aj spokojenej a nic bych neměnil už. Ale možná bych jí někdy ztišil hlas, má ho moc pronikavý a občas mě z ní bolí uši. Jinak bych to nechal tak.

T: Je něco co byste změnil na tom, jak s partnerem komunikujete?

R: No já si myslím, že s ní komunikuju dobře, nevím jakýho je názoru ona ale.

T: Umíte dělat kompromisy?

R: No já myslím, že jo, otázka je jestli si na té druhé straně myslí, že to byl kompromis. Myslím, že jo, za ty roky jsme si už našli způsob jak se vždy dohodnout tak aby nebyl škodný ani jeden. **T: Umí váš partner dělat kompromisy?**

R: Jo, sice velice těžko, ale taky jo. Umí je dělat. První je na řadě to co si myslí a to co chce a až potom hledáme nějakou společnou cestu spolu.

3. T: Co se Vám líbí na komunikaci s partnerem?

R: Že ať chce nebo nechce, vždycky vyhraju. Néé, toš že jsme si našli nějak společný, no prostě že si rozumíme. Teda aspoň z mojí strany si myslím, že si rozumíme. Snaží se stát při mě vždycky, snaží se mě pochopit, i když ne vždy, někdy to chce dlouhý vysvětlování. Ale držíme při sobě.

T: Co se Vám líbí na tom, jak s Vámi partnerka komunikuje?

R: Hm, nevím hrozně kecá. Furt na mě mává, furt mě chce hubičkovat, furt se ke mně, nějak má. Baví se se mnou jinak než chlapi v práci a to mi je příjemný, toš baví se se mnou takovým tím ženským stylem. Teda dokud na mě nezvyšuje hlas a neječí po mě tak to je dobrý a pokud se bavíme o nějakých společných věcech.

T: Jak často se navzájem chválíte?

R: Tak občas je to třeba že, ale teda nevím, jak často mě chválí manželka. Nevím. Ona mě chválí, to vím, ale už si nepamatuju, jak často to bývá. Možná častěji než já ji, nevím.

T: Říkáte si často, že se máte rádi?

R: Tak moc často asik ne, ale to snad ani není potřeba. Víme, že se máme rádi přece. Ale ona to říká často to je pravda.

T: Když se Vám něco nelíbí, vyjádříte to partnerce přímo?

R: Asi to na mě rychle pozná, když se mi něco nelíbí.

4. T: Co přesně se vám nelíbí na komunikaci s partnerkou?

R: Když po mě začne ječet, když po mě začne neprávem teda někdy i právem. Myslím si, že jde všechno vyřešit v klidu a nemám rád, když se na mě řve a ječí. A nebo, když začne být tvrdohlavá, něco si umane a nechce o tom diskutovat. Ona si hájí nějakou svoji pravdu a já vím, že to pravda není, to se mi nelíbí.

T: Co byste na partnerčině komunikaci změnil?

R: Nic bych neměnil asik. Kromě toho ječení občas a zvyšování hlasu.

5. T: Jak často se s partnerkou bavíte?

R: Mluvíme spolu každý den, každý den co nejsme v práci a jsme doma. Furt ju musím poslouchat. Někdy až moc mluví, aj by toho mluvení mohlo být trošičku míň. Zvlášt' po ránu když vstanu a než kdesi cosi tak chcu mít klid. Mám ráda ticho ráno.

6. T: Do jaké míry si myslíte, že má vaše komunikace dopad na kvalitu partnerského vztahu?

R: Nějaký dopad asik má. Protože ona mluvit chce a když já ne, tak mi za to nadává. Mě se mluvit nechce, protože já nejsem umluvená osoba. Ale ona už to ví za ty roky, já nevím, proč se to snaží změnit. Mě nedali do vínku, abych mluvil od rána do večera. Někdy mám rád svůj klid a ticho.

T: Jak moc je pro vás důležitá komunikace ve vztahu?

R: Nevím, tak asik důležitá je, měli bychom se spolu bavit a probírat věci, ale stejně nad tím někdy člověk mávne rukou. Ale asi teda důležitá je. Ale myslím si, že asi víc pro moju než pro mě.

7. T: Jakým způsobem se mezi vámi a partnerkou změnila komunikace s postupem času?

R: Nijak, já jsem se naučil ustupovat, je potom míň hádek. Myslím si, že je to furt stejný, když si na to člověk trochu zvyknul. Vždycky někdo ustoupí, když se to začne moc hrotit.

8. T: Jakým způsobem se změnila komunikace uzavřením sňatku?

R: Nemyslím si, že by ten sňatek měl nějaký vliv. Nemyslím si, že vůbec svatba měla na něco vliv, je to jen kus papíru.

9. T: Jakým způsobem vaši komunikaci ovlivnilo narození dítěte?

R: To možná trochu, že se začalo všechno točit ohledně dítěte. Možná se víc prostě začlo diskutovat i o jiných věcech. Ale nemyslím si, že by to nějak zásadně něco změnilo. Chtělo si to jen zvyknout, přivyknout, že někdo přibyl mezi náma.

10. T: Máte pocit, že nějakým způsobem příbuzní partnerky ovlivňují vaši komunikaci s partnerkou, pokud ano jak?

R: Jo. Jo mám pocit. Jak se do nás začne míchat její matka tak začnou akorát hádky. Nemám rád, když se do nás někdo začne míchat, pak akorát vznikají hádky. Jsem vyloženě alergickéj na její chování a byl bych raději, kdyby se do nás nemíchala furt. Snažila se nám dycky přizpůsobovat život k obrazu svému. Kecala nám do všeho, radila a já nevím. Nelíbí se mi takový chování. Moja když se pak začala zastávat jí a ne mě tak byl oheň na střeše.

11. T: Jakým způsobem ovlivňují vaši příbuzní komunikaci s partnerkou?

R: Nevím, asik nijak, asi by to bylo to samý, kdyby se nám míchali do života. Ale zatím se nám nemíchají. Navíc s nima nebydlíme, zato s její matkou jo. Tak možná kvůli tomu to bude. Nevím, naši do toho asik nezasahují vůbec nijak.

12. T: Jakým způsobem ovlivňuje komunikaci s partnerkou vaše momentální nálada?

R: To nevím. To by bylo lepší zeptat se jí. Já su náladový, ale manželka už ví, že když nemám náladu tak do mě nemá nikdo rýpat a ono to za chvíli zase přejde a je klid. Někdy bývám podrážděný, ale ona to na mě prostě vidí tak se mi snaží jít z cesty, ví, že má chvíli přečkat a já budu zase v pohodě.

13. T: Jakým způsobem je vaše komunikace ovlivněna, když řešíte téma financí?

R: Nijak, vesměs máme společný peníze a po společné úvaze je taky společně utrácíme. Takže není to zas, že bychom se nějak navzájem hlídali. Akorát když je nějaká větší útrata tak by to měl ten druhý vědět. Jinak to neřešíme, jestli ten nebo ten si někdy vezme víc.

T: Vznikají kvůli tomuto tématu někdy hádky?

R: Nemyslím si, že by peníze byly předmětem nějaké hádky. Možná kdysi když se koupilo něco, co ten druhý nechtěl nebo to považoval za zbytečnost, tak to možná chvíli trvalo, než jsme se domluvili. Ale to je tak vše, nehádáme se kvůli penězům. Je to zbytečné.

14. T: Jak probíhá taková typická hádka s partnerkou?

R: Napřed se pohádáme, rozčílíme, zařvem na sebe a pak zjistím, že to nemá smysl a jsem potichu raději a čekám, až to dobublá.

T: Můžete uvést příklad nějaké poslední hádky? Kvůli čemu byla, jak probíhala a jak se vyřešila?

R: Nemám rád, když na mě někdo řve nebo ječí, musím se pak taky ozvat, to je možná předmět té hádky. Ale dycky někdo nakonec ustoupí, akorat je chvíli tichá domácnost a nakonec třeba za dva až tři dny jako by se nic nestalo.

T: Kvůli čemu se nejčastěji hádáte s partnerkou?

R: Kvůli druhým lidem, kvůli tomu že se nám někdo furt cpe do života. Mluvit teď o její matce. Jinak kvůli prkotinám, ale to snad ani nejsou hádky. Spíš když si po sobě někdo uklidil nebo neuklidil. Ale to nejsou hádky, spíš takový koloběh toho rodinného života.

T: Vyčítáte si během hádky?

R: Jistě, něco se musí dít kolem té hádky ne. (smích) Jo občas jo.

15. T: Jakým způsobem hádku řešíte?

R: Ani vlastně nevím. Rozčílím se, praštím dveřma a jdu na druhou stranu bytu, nebo si zalezu do sklepa, do dílny a nebo jdu raději do práce. Prostě tak, abychom byli od sebe, co nejdál a čekáme, až to vyšumí. Samo.

T: Kdo nejčastěji přijde s omluvou?

R: Ale jo, omlouváme se. Když to trvá moc dlouho, tak jeden dojde. Ale nepamatuju si žádnou takovou, která by byla teďkom někdy. Bývá to, když nedokážem ustoupit, tak pak nakonec jeden dojde. Možná řeknu, že jsem to přehnal, ale fakt si víc už nepamatuju.

T: Kdo nejčastěji problém/ hádku řeší?

R: Asi tak nastejno to bude. Nemůžu říct, že vždycky jen jeden.

16. T: Jaká byla vaše komunikace s partnerkou během jedné z partnerských krizí?

R: No žádná, já se většinou seberu, odejdu, začnu trucovat a hádka končí teda velice rychle. Spíš je to pak o trucování než o řevu, takže bych řekl, že komunikace byla tichá. Nejdýl co si pamatuju tak jsme se nebavili 4 dny. Ale nevím, jestli to byla krize. Možná spíš hádka. Nepamatuje na žádnou dlouho krizi. Nevím, možná v minulosti, ale člověk se snaží pamatovat jen na to dobrý že.

RORHOVOR 3. PROBANDKA ŠÁRKA

T: Kolik vám je let? R: 33

T: Jak dlouho jste s partnerem ve vztahu? R: 10 let

T: Jak dlouho jste manželé? R: 9 let

T: Máte s partnerem děti? R: Ano 2, Markétku té je 7let a Ondřeje tomu jsou 4 roky

1. T: Jak byste popsala komunikaci s partnerem?

R: Ráno vstane. Hmm. Ráno odcházím z domu a on mi řekne „hmm“ a to je celá naše raní konverzace. Protože odcházím z domu jako první vždycky. Potom co. V 7 mu zavolám večer. Jestli ví kolik je hodin, protože se mi celý den nezval. On se stejně nikdy neozve. A on mi řekne, že ví a že přijede třeba za půl hodiny nebo co nevím za hodinu. Potom přijede domů a komunikace se točí kolem „dáš si kávu?“, co bude k večeři, jestli už děti jedly a co bylo ve škole a ve školce s dětma. Pak jde na půl hodiny na balkon, tam s ním nejsou. Na pul hodiny na záchod a tam s ním taky nejsou. Potom uložíme děti, nachystám aktovku, svačiny a tak, takže u toho žádná komunikace. No a potom se ho třeba zeptám, co bylo v práci. A on mi odpoví jedním slovem nebo dvěma. A ono se to teďkom všechno odvíjí od toho, že se přestěhovali, takže je nasranej. Jsou teď v jiným městě, jeho firma se přestěhovala. Z tohoto důvodu se teď ani moc o práci nebavíme s manželem. Nelíbí se mu tam, podle něj se mu tam blbě parkuje, na jídlo si není kam zajít, všechno je na dlouho takže, ještě to ani není dodělaný, takže tam teď packujou furt mezi zedníkama a kýblema. Takže to je jako komunikace v podstatě během dne. Dneska mi třeba řekl, že má nachystaný film tak ať nepřijdu pozdě, že se spolu podíváme na film. To se stává tak 2x do roka.

T: O čem se nejčastěji bavíte?

R: No o dětech. O dětech nebo o tom co nám objednává jeho firma do práce nebo co on si objednal z práce. Takže převážně o dětech a o práci.

T: Kdo z Vás začíná rozhovory nejčastěji?

R: Já. Protože z něho bych nevydolovala nic.

T: Máte pocit, že jste v komunikaci spíše dominantní?

R: To rozhodně, když se nezeptám tak nic nevím. On by tak nejrači mlčel. Já začínám konverzací, já pokládám otázky a on mi odpovídá jednoslovně na otázku.

T: Když něco nechcete, umíte říci ne?

R: Noo, je to těžký. Záleží na tom jako co, konkrétně. Nenapadá mě nic, co bych jako nechtěla. Většinou on nechce, abych dělala něco, co nechcu. Nemůžu si vzpomenout na žád-

nou situaci, na kterou bych řekla ne. No třeba, ale když on chce někam jít a já ne, tak mu řeknu, že ho tam třeba zavezu, aby tam mohl být a že pro něj pak třeba zase přijedu, ale že tam prostě nechcu sedět.

T: Když se s partnerem bavíte, snažíte se brát ohled na jeho city?

R: No jasně. Moc často mu neříkám, jak je jeho sestra blbá. Takže se takovým tématům vyhýbám. Ale třeba ze srandy si rýpnu, že třeba, teď byl nedávno na běžky tak jsem mu řekla „doufám, že nepůjde i Petra“. Vyhýbám se, snažím se. Čím jsem starší tak mi to jde lepší vyhýbat se nějakým narážkám velkým, který by vedly k hádce. Dřív tohle téma bylo tabu i jeho bývalá manželka. Třeba dřív jsme se kvůli jeho exmanželce hádali protože. No víte co, oni se rozvedli po dvou letech a měli malý dítě. A hádali jsme se, protože když měl být malej Zdenka u nás, tak ona ho třeba blbě oblíkla, třeba když jsme měli jen na výlet někam tak ona nám ho dala v teplákoch. Takový hádky běžného denního typu prostě. Třeba proč jí neřekl, aby ho líp oblíkla, když někam jedem a tak.

T: Když se s vámi baví váš partner, máte pocit, že se snaží brát ohled na vaše city?

R: No já si myslím, že v podstatě ano, jinak bychom spolu asik nemohli být tak dlouho. Taky nevzpomíná nějaký věci.

2. T: Jak hodnotíte vaši komunikaci s partnerem?

R: No mohlo by to být lepší. Nemohla bych si kolikrát připadat jak „Fučík“. No že ho vyslýchám s lampičkou „Co bylo v práci? Jak ses měl? Cos obědval?“ a tak. Mohl by vést konverzaci aj on, ale to by asik musel být někdo jiný a ne on že. Takže to je těžký. Takový byl vždycky prostě. Není to s postupem času horší nebo tak, je to stejný. Takže už jsem si na to v podstatě zvykla. Věděla jsem, do čeho jdu a on mě nezklamal.

T: Je něco co byste změnila na vaší komunikaci s partnerem?

R: No třeba, že by mi mohl přes den zatelefonovat, to by mě tak jako potěšilo. A to je tak asik všechno.

T: Je něco co byste změnila na tom, jak s partnerem komunikujete?

R: No mohla bych být někdy milejší asik. Ale to po dnu stráveným s našima dětma, už prostě nejde. Když on se vrací domů až večer a já už su z nich vyřízená. Chtěla bych mít milejší tón hlasu, když přijde domů. Ale to většinou nezvládám.

T: Myslíte, že umíte dělat kompromisy?

R: Jo, všechny ženy umí dělat kompromisy. Celý život s chlapem se skládá z kompromisů a malých ústupků takže. Co bych uvedla jako kompromis. Já nevím, třeba náš jídelníček

v sobotu a neděli. Je pořád stejný. Jsou asi čtyři jídla, který vařím dokolečka. On nic jiného nejí, dětem to šmakuje taky. No já bych si sice občas něco jiného, ale kompromis je že si to nedám prostě. Že si to prostě vynahradím přes týden. Chodím v práci do školní jídelny, takže mám ten jídelníček vlastně pestrý. No vždycky číhám na nějaký narozeniny, svátky a tak, výročí, oslavy já nevím čeho a nechám se pozvat někam do restaurace, kde si dám to jídlo, který chcu já. A ještě k tomu nemusím vařit a umývat nádobí. Dalším ústupkem je spaní. Já vždycky vstávám dřív a třeba když byl u nás jeho syn od bývalé manželky, tak já jsem vždycky musela vstát a jít mu udělat snídani, malý dítě si snídani neudělá samo že? No on je sice jako furt malej že, ale teď spí našťěstí dýl. Ale zase vstávám kvůli svým dětem, ty se budí brzo.

T: Umí váš partner dělat kompromisy?

R: Ale jo umí. Umí, třeba já nevím. Řeknu mu, že mám něco naplánovaného navečer, on má taky něco naplánovaného na večer, pak si vzpomene, že jsem to třeba řekla dřív, takže on prostě nejde a jdu já. Takže mi takhle ustoupí.

3. T: Co se Vám líbí na komunikaci s partnerem?

R: Líbí se mi ta neverbální komunikace, ta řeč těla. Když se mnou mluví a je dobře naladěný tak že mě furt oťapkává. I po těch letech a dvou dětech je to milý. Že to ještě jako nepřešlo. Až to přejde tak ten vztah bude asik v rovině jídlo-děti. Bude to nuda a šed'. Jo a líbí se mi, že je vtipný občas, i když by to do něj nikdo neřekl, že umí i vtipkovat. Svým způsobem. Svým způsobem umí být vtipný. Většinou se směje sám, nikdo jiný a mě to dokáže prostě pobavit. No a ještě jsem s ním hrozně ráda, když pije. Což asik většina manželek neřekne. Ale protože z něho vydolovat to že mě má rád to jako se neříká podle něho, to se ví. Ale podle mě to každá žena potřebuje slyšet a ne jen vědět. Takže když pije tak mě miluje i slovně. Takže to já mám ráda večírky potom.

T: Co se Vám líbí na tom, jak s Vámi partner komunikuje?

R: V podstatě že to je stereotyp, že nemusím mezi dětma, večerama, svačinama, oblíkáním a tak, že nemusím přitom přemýšlet. Že je to pořád stejné. Jo, že přijde domů a nezačne mě zahrnovat nějakýma obsáhlýma řečma, že je ten v podstatě vymezený čas na hovor. Takže mě se na tom líbí, že je to ten stereotyp, že je to v tomhle furt stejné. Že nad tím člověk nemusí přemýšlet, nemusí se stresovat, není tam to drama. Je to na pohodu.

T: Když se Vám něco nelíbí, vyjádříte to partnerovi přímo?

R: Záleží na tom co zase. Jo že byl teď na běžkách na Šumavě a že nejel v době, kdy mám i já volno abych mohla jít taky. Ale to on ví, jen s tím nic nedělá. Ale jako když se mi něco nelíbí tak mu řeknu, že se chová jako jeho starej otec, aby se vzpamatoval. On byl totiž takový prudký, trochu moc hrk brk a vulgární takže. Spíš vyjadřuju věci přímo.

4. T: Co přesně se vám nelíbí na komunikaci s partnerem?

R: Že nemluví. Že je z něho těžký z něho vydolovat souvětí, mohl by mít rozvitější věty. Když se dlouho ptám a volím správný otázky tak ty odpovědi stejně získám. Tak on mi odpovídá přesně na to, na co se ho ptám. Ale na nic víc. Málokdy mi řekne něco víc.

T: Co přesně se Vám nelíbí na tom, jak s Vámi komunikuje partner?

R: Ty souvětí. Aby mluvil víc jako, aby volil víc slov. Ale jako on někdy přijde a začne víc mluvit, ale stává se to málokdy. Třeba když je z něčeho nadšenej, z nějakýho novýho filmu a tak. A i když mě to téma nijak extra nezajímá, tak si ho vyslechnu jenom proto, abych ho slyšela zase projednou dlouho mluvit.

5. T: Jak často se s partnerem bavíte?

R: Ráno a večer. No a víkendy každej trávíme po svém, takže on vstane, nasnídá se. My už většinou obědváme. A pak si řeknem, no teda většinou den předem si řeknem, jakej je plán na víkend, takže vezme děti dopoledne na dvě hodiny ven. Jo asik si toho o víkendu povykládáme víc, je víc času.

T: Máte pocit, že byste s partnerem spolu měli hovořit častěji?

R: No byla bych ráda, kdyby jo.

6. T: Do jaké míry si myslíte, že má vaše komunikace dopad na kvalitu partnerského vztahu?

R: No určitě velkou. Protože kdybychom vůbec nemluvili a já přistoupila na jeho podmínky, že o nepodstatných věcech se nemá mluvit tak jenom furt mlčíme. A to by ten vztah jako šel do kytek.

T: Jak moc je pro vás důležitá komunikace ve vztahu?

R: No velká, protože když přijde a mlčí a ještě se u toho mračí tak mě samozřejmě zajímá co se děje, proč se děje a tak no. Takže. Chodit kolem něho a čekat až se vymáčkne sám, to bych se taky nemusela dočkat. Já potřebuju komunikovat. Potřebuju vědět. A hlavně když

jsou ty děti malý tak mu taky mu taky potřebuju sdělit co, když je celý den v práci a ani odpoledne s nima není tak, aby věděl, jakým směrem se ubíraly a jejich život. Co, co malýho zajímá, co Markétka ve škole. Takže komunikace je nejdůležitější. Kdybychom se nebavili tak by ten vztah neměl smysl. Protože bychom o sobě nic nevěděli.

7. T: Jakým způsobem se mezi vámi a partnerem změnila komunikace s postupem času?

R: Já bych řekla, že ani velice ne. No víc se teda bavíme o dětech, o práci. Spíš se víc, jak bych to řekla. Dřív jsme se bavili tak nějak obecně. Víte co, co se stalo, koho jsme potkali a tak teď už se ta omáčka vynechala, už jsou rovnou hlavní chody. Takže co děti, co já v práci co on v práci co moji kamarádi co jeho kamarádi. Víc se bavíme o tom konkrétním.

8. T: Jakým způsobem se změnila komunikace uzavřením sňatku?

R: Žádným, nemám pocit, že by se něco změnilo.

9. T: Jakým způsobem vaši komunikaci ovlivnilo narození dítěte?

R: No že se teda víc bavíme o tématu dítě, jinak jako ne.

10. T: Máte pocit, že nějakým způsobem příbuzní partnera ovlivňují vaši komunikaci s partnerem, pokud ano jak?

R: Myslím že né. Díky tomu že byl děda rapl, jak jsem říkala, tak ba co víc nás to spíš dycky stmelilo, než aby nás to rozdělovalo. Tak babička je hrozně hodná, ona by si nikdy nedovolila nám mluvit do vztahu.

11. T: Jakým způsobem ovlivňují vaši příbuzní komunikaci s partnerem?

R: Jo tak moji rodiče to je jiná kapitola. Alee táta ne můj, toho by to nenapadlo a mam, ona je takový ten rodič co by neustále vychovával. Je mi sice 33, ale pořád jsu její dítě a ona mě bude pořád vychovávat a chtěla by mě vychovávat k tomu jak vychovávat svýho manžela jo. A i když se mi něco nelíbí, její zásahy jsou příliš radikální nebo tak, takže. Tyjo, jak je to už dlouho. Jo čtyři roky už to budou, co jsem zasáhla. Jsem jí vysvětlila, aby se starala o svého manžela a já se budu starat o svého.

T: V čem byl problém?

R: Ale přišel ožralej na to, na křtiny malýho. Ondřeje. A přijeli jsme tím pádem o 10 minut později. Tak se mi jako snažila vysvětlit, že to teda jako néé a že jako ona nám nebude hlídat děcka, protože děcka byly u ní. Že jako já vám nebudu hlídat děcka, když jako. On

jako nebyl ožralej jako ožralej, ale ještě by jako asik nadýchal. Že jako, že bych mu měla domluvit nebo něco v tom smyslu jo. Domlouvat dospělému svéprávnímu člověku mi přijde, jako nedůstojné. Věděl že jsou křtiny, věděl že na tom našem záleží, věděl že to nechce. Nakonec s tím souhlasil a tímhle způsobem to prostě to. Ono to ani nebylo úmyslný. Né toš zrovna byly prostě nějaký narozeniny, nějaký večůrek a já jsem pro něj přijela ve 3 ráno, no a do 5 jsem ho z tama lámala. Takže to bylo jako takový těžký. No ale říkám máti měla teda proslovy, jako a to bylo poprvé, co jsem ji uzemnila. Jinak se samozřejmě snažím, k babičce mi to jde jednoduše, chovat se k nim s nějakým jako respektem a úctou. Ale to už přestřelila, takže to už nešlo.

T: Od té doby byly ještě nějaké zásahy ze strany Vaší matky?

R: Né, ne. Týden jsme tam nešli, nedávali jsme tam děti pak 14 dní. A pak jsme to ještě tak nějak v klidu otevřeli a ona brečela. Ale tak já jsem jí pak vysvětlila, že to je můj manžel, můj život a že křtiny jako nechtěl, ona je chtěla tak k tomu musí přijmout takové tyhle drobné nešvary. Ale říkám tohle byla velká výjimka. Jinak si nedovolí takhle nahlas, teda když je u toho Zdenek. Jako drobný výtky má, ale já se to snažím tak nějak filtrovat protože on k ní má taky. Tak se to snažím koučovat. Kompromisem z obou dvou stran.

12. **T: Jakým způsobem ovlivňuje komunikaci s partnerem vaše momentální nálada?**

R: No velmi. Jak jsem říkala. Když přijde po čtyřech hodinách, co mi ty děcka už skáčou po hlavě tak ta komunikace už není jako „Ahoj drahoušku, dáš si kávu. Co budeš večeřet?“ ale jenom „Kafe!? Co budeš jest!?!“. Ten tón. Ten tón jako. Ta komunikace to načasování, ty témata to jako zůstává v podstatě pořád stejný, akorát ten tón si nedokážu odpustit.

T: A co když má váš manžel špatnou náladu?

R: Ee, nemluví, vůbec. Jakože, prostě vůbec. Ani neodpovídá. A to já pak vidím, že to nemá smysl. Kdybych se ho ptala, on by neodpovídal. To bychom se jen pohádali. Protože když ho v práci něco naštvě. Teď chodil dost naštvaný z práce, ale ještě větší krize, byla před třemi roky. To zrovna vypadalo, že jeho část firmy *** kde pracuje, prodají. Takže to jako, bylo tehdy velmi. Jo ale to je, co se týče práce. My spolu jsme se asi nebavili, jako nebavili asi dvakrát. Jednou to bylo tři dny, to bylo max. A to jsme se sobě aj vyhýbali. Furt je lepší se nebavit, než se hádat kór před dětma. Když vidím, že není dobře naladěnej tak je lepší se nebavit.

13. T: Jakým způsobem je vaše komunikace ovlivněna, když řešíte téma financí?

R: Žádným, to my neřešíme.

T: Vůbec nikdy?

R: Ne-e, jó jasně třeba v lednu mi řekne, že zapomněl zaplatit stavební spoření, já mu řeknu, že jsme přišli o tři tisíce, jestli ho mam zabit nebo si jít koupit něco na sebe. Ale v podstatě se nic tak vážného nestalo. Tak jako, ne, ne neřešíme. Každý máme svůj účet, každý chodíme do práce, oba máme výplatu tak nějak podělený co kdo platí, on občas zapomíná platit áá a kdysi jsme řešili nevím jak je to dlouho co tu kartu má. Že vlastně jsme měli na začátku vztahu, jsme měli ty finance nastavený nějakým způsobem, ale ono to zůstalo akorát ten balíček u každého z nás, u něj ten balíček zůstal stejný a u mě ty částky narostly. Ale v rámci těch věcí, na kterých jsme se domluvili na začátku. Jo, takže jsem mu vysvětlila, že prostě jednou za dva měsíce, jsu díky tomu, že ten balíček přesahuje moje příjmy patnáct set v mínusu, že mi jako prostě chybí peníze. Ze začátku mi ty peníze tam jednou za dva měsíce poslal a teď mám kartu. Takovou tu platební. Ne- ne jinak to neřešíme.

T: Vznikají kvůli tomuto tématu někdy hádky?

R: Ne, ne ne. Když si třeba něco koupí a já se ho zeptám kolik to stálo tak mi řekne „Ani to nechceš vědět“ a já mu řeknu „ale chcu, jenom proto až to budeš někomu vykládat, abych nebyla překvapená“, jinak mě to v podstatě nezajímá. Spíš jenom v rámci legrace do sebe rýpem, co si kdo koupil a jak moc to je zbytečný. Je to jen špičkování, to samozřejmě nikdo z nás nemyslí vážně. Nám to oboum dvoum přijde takový nedůstojný, handrkovat se kvůli penězům.

14. T: Jak probíhá taková typická hádka s partnerem?

R: Typická hádka s partnerem je mlčení. My se nehádáme. Zkuste se hádat s někým, kdo vám neodpovídá. On se zásadně nehádá. Takže on mlčí. Když už teda hádka tak se ho samozřejmě snažím vyprovokovat k tomu, aby jako mi teda něco řekl. Ale on se prostě zasekne a mlčí. Takže jestli mi někdy v hádce na něco odpověděl, tak za těch deset let jsem z něho možná tak třikrát vydolovala nějakou reakci. Ne on se prostě nehádá. Nemůžete se hádat s někým, kdo se hádat nechce. Takže naše typická hádka je mlčení. A už se mi zdá, že je to moc dlouho tak přilezu ke křížku a snažím se prostě, buď uznám, že ta hádka vznikla mojí vinnou, tak se to snažím tak nějak aby jsme se začali bavit. A když on uzná že

to „ticho“ vzniklo jeho vinnou, tak přijde on je prostě strašně vtipnej. On přijde a řekne „tak pojd', smíš si mě obejmout“ (Smích). No a to je právě hrozně těžký jako zachovat, že si naštvaná. Když přijde moc brzo tak jako ne. Jo, mlčíme dál. Ale když to dobře načasuje tak se začnu hrozně chlámát, ono to je hrozně vtipný když někdo kdo vás nasral, kdo vám něco udělal, přijde a řekne vám, že ho teda jako můžete obejmout. Umí být vtipnej svým způsobem.

T: Můžete uvést příklad nějaké poslední hádky? Kvůli čemu byla, jak probíhala a jak se vyřešila?

R: Nevzpomínám si.

T: Kvůli čemu se nejčastěji hádáte s partnerem?

R: Tak to ticho je asik kvůli práci nejčastěji. Jinak nevím

T: Připomínáte/ vyčítáte partnerovi důvod hádky, když vás znovu rozčílí?

R: Jo, možná občas.

T: Vyčítáte si během hádky?

R: Neřekla bych.

15. **T: Jakým způsobem hádku řešíte?**

R: No on se omluvit neumí. To právě po těch třech dnech, jak jsem říkala tak to mě naštvál, to nevím, co už to bylo. To mě jako naštvál, zařekla jsem se, že dokud nepřijde a neomluví se tak se s nim prostě nebudu bavit. On to jako tím svým chováním uzná, že to byla jeho chyba tak přijde a řekne „tak pojd', můžeš si mě obejmout“ nebo „Pojd' smíš si mě políbit“ nebo něco takovýho, tím vlastně uznává, že to byla jeho chyba. Ale já jsem tehdy, jednou jedinkrát trvala na tom, že chcu slyšet to „Promiň, omlouvám se“. A po těch třech dnech to bylo. Sice si byl stěžovat ke známé, ale ta ho poslala zpátky. Řekla mu: „No ona Šárka bývala prudká, ale je čím dál lepší. Takže chyba bude asik na tvoji straně“. No a tak se došel omluvit. Ale to jsem fakt jednou trvala.

T: Kdo nejčastěji problém / hádku řeší?

R: No já samozřejmě. Já to nevydržím. To úplně nesnáším tady to napětí, bych se raději pohádala a vyříkala si to jo, tady to. Ale když on jako mlčí a je naštvanej a já nevím proč a já čekám a čekám, čekám, až mi to řekne. On se někdy z toho vyspí a je to v pohodě, problém vyšuměl a jindy zas po dvou dnech třeba ne a to mě nebaví. Mě takový život prostě nebaví. Já se budu prostě rači hádat, rači budu mít Itálii, ale budu mít jasno. Vyřeše-

no. Já nemůžu jít jako spat naštvaná, já mám pak hrozně těžký sny. Se s ním pak ve snu rozcházím, nacházím si jinýho chlapa a tak, jako tak.

T: Tohle je tedy ten důvod, proč přijdete s omluvou, aby se už nemlčelo?

R: Ne s omluvou, nebudu se omlouvat pokaždý. Prostě se ho snažím rozmluvit. Proč teda jako, co se mu nelíbilo, proč teda „vyšuměl do ticha“. Jo proč teda se chová, jak se chová, co se děje. On mi pak řekne na to něco. Že jsem jako udělala to, tamto, že jsem tamto řekla, ten tón zase. Tak mu jako zase řeknu, aby se zamyslel nad tím, jak se chová on, jak mluví on. Že ten tón nejde prostě kolikrát naprogramovat. No pak to nějak rozlouskneme. Jo jakože domluvíme a já mu jdu třeba nachystat večeři. Když s ním nemluví, tak mu ju nechystám. Ale jako neomlouvám se mu za něco, co jsem neudělala.

16. T: Jaká byla vaše komunikace s partnerem během jedné z partnerských krizí?

R: Komunikace. No byl ožralý. Já jsem do něho lamentovala půl hodiny, on si nic nepamatuje. To je potom těžká komunikace no.

T: Jak byste popsala tu partnerskou krizi? Jak vznikla, vyústila?

R: Vznikla na akci, tam jsem se dozvěděla, že něco udělal. Pokračovala, že jsem to teda musela nějak první v sobě překousnout. On si teda z toho našeho hovoru nic nepamatuje. Já jsem se z toho vyvykládala, že se mi částečně udělalo dobře, no a pak jsem se rozmyslela, jak bych to no vlastně řešila a radikálně teda určitě teda ne. Takže.

T: Máte pocit, že byla vaše komunikace s partnerem nějak dlouhodobě poznamenaná vlivem partnerské krize?

R: Asi tak čtrnáct dní nebo tři týdny jsem to vstřebávala jo ale, v podstatě jsem vyhodnotila, že jako no tak si psal prostě s nějakou paní no. No tak v podstatě, co se tak hrozný stalo. Akorát jsem se to dozvěděla. No jaká byla komunikace mezi náma. Prostě jsem používala chvíli méně hezký tón a mlčelo se. Ale pak už v pohodě.

RORHOVOR 4. PROBAND MILOSLAV

T: Poprosím Vás nyní o pár údajů o Vás a vašem vztahu s partnerkou. Tak tedy kolik vám je let? R: 35

T: Jak dlouho jste s partnerem ve vztahu? R: 10 let už to asi je

T: Jak dlouho jste manželé? R: Hmm 9 let

T: Máte s partnerkou děti? R: Dvě

1. T: Jak byste popsal komunikaci s partnerkou?

R: Komunikace s partnerkou a jak bych ji popsal? To je velmi těžká otázka. Jako jestli je dobrá nebo špatná a tak? Já myslím, že chvíli tak a jindy zase jinak. Někdy nahoře a někdy dole. Prostě já myslím, že spolu komunikujeme a vykládáme si spolu o ledasčem. Žena říká, že jsme i kamarádi jako. My jsme vlastně byli kamarádi i dřív jako a to nám aj zůstalo. Myslím tím, že jsme byli kamarádi dřív, než jsme byli partneri. Mluvíme teda spolu o různých věcech, ale žena ví, že já jsem málo komunikativní. Většinou začíná mluvit ona.

T: Jak probíhá vaše každodenní komunikace s partnerkou?

R: Přes týden se ráno nevidíme. Maximálně tak na mě hukne „Vstávej, já už jdu pryč“. Večer když jedu dom, tak volám, že už teda jedu a ona říká „Kávu“? Už ví, že dycky jak dojedu, tak chcu kafe tak se mě ptá, jestli mi ho má udělat. A já jí říkam „Jo, dík“. Maximálně mi řekne, že se mám někde stavit, něco koupit a tak. Pak když přijdu dom tak spolu asik hned nemluvíme, nechává mě v klidu, abych se přeplnul z pracovního režimu do domácího. A pak když něco chce nebo když se chce na něco zeptat tak se bavíme teda.

T: O čem se nejčastěji bavíte?

R: Většinou se bavíme o provozních věcech domácích. Prostě o věcech doma, o dětech a od domácnosti. Přejde na období o Vánocích teda před Vánocema tak se bavíme o tom, co koupíme, před létem se bavíme, kam pojedeme na dovolenou nebo jak pojedem jo, takže nic takového o čem bychom se bavili vždycky. Před plesama se bavíme o tom, kam půjdem na ples a tak, prostě o věcech, které přináší to období.

T: Kdo z Vás začíná rozhovory nejčastěji?

R: Rozhodně žena.

T: Kdo z vás je podle Vás v komunikaci dominantnější?

R: Rozhodně žena. Je to, protože já jsem spíše flegmativní povahy a jsem bliženec ještě k tomu. A žena je váha a teda nevím jaký je povahy, ale ona je ten mluvný, výmluvný typ a ona potřebuje mluvit.

T: Když něco nechcete, umíte říci „ne“ partnerce?

R: Jistě, jistě řekl bych, že někdy velice důrazně. A někdy nemusím ani nic říkat a ona pozná, že s něčím nesouhlasím. Myslím si, že když něco nechcu tak umím říct ne stejně jako žena.

T: Když se s partnerkou bavíte, snažíte se brát ohled na její city?

R: Myslím si, že určitě. Když nejsu na ni našťvaný zrovna nebo tak, tak určitě.

T: Když se s vámi baví vaše partnerka, máte pocit, že se snaží brát ohled na vaše city?

R: Jo, mám pocit, že na mě a moje city bere ohledy.

2. T: Jak hodnotíte vaši komunikaci s partnerkou?

R: To je zavádějící, protože já ji určitě hodnotím jako dostatečnou ale moje žena ne, že ji hodnotí jako nedostatečnou. Občas si žena stěžuje, že málo mluvíme, ale mně se zdá, že spolu mluvíme dost. Teda spíš si stěžuje, že já málo mluvím. Ale ten časový úsek, kdy se v podstatě vidíme, v pracovní den je poměrně krátký a já když jsem doma, tak si chodím odpočinout a ne popovídat si. Popovídám si s dětmi a to mi stačí.

T: Je něco co byste změnil na vaší komunikaci s partnerkou?

R: Z toho co bylo určitě. Jako že bych někdy neřekl něco, co jsem řekl. Ale v tom stylu a tak, bych třeba rád jí někdy udělal radost a mluvil s ní více, ale někdy mě prostě nenapadá o čem nebo chcu mít ten svůj klid. Někdy bych ale třeba změnil to, jak se mluví. Třeba ve společnosti nebo tak. Někdy mi přijde, že by se mnou nemusela mluvit tak, jak se mnou mluví a že jsou věci, které bychom si spolu mohli vyříkat, když jsme sami dva a ne někde kde jsou lidi.

T: Jakým způsobem s Vámi mluví partnerka v takových situacích?

R: Těžko říct, nevím konkrétně třeba. Má takovej syndrom matek. Někde na mě mluví před těma lidma jako, jak na děcko prostě. Což považuju za blbost, že mi vyčítá blbosti, co jsem udělal nebo neudělal. Nemyslím jako vulgarismy nebo tak, ale že se to třeba dotkne mého ega nebo co. Jako ne že by mě shazovala, že bych se třeba cítil nějak shozený nebo tak, ale prostě jak s děckem na mě mluví. Peskovat mě za něco, je to taky jak kdyby to říkala děckovi.

T: Myslíte, že umíte dělat kompromisy?

R: Tak já určitě, protože život je jeden velký kompromis. Takže jo myslím, že jo.

T: Umí vaše partnerka dělat kompromisy?

R: Určitě umí, prostě se vždycky domluvíme, když něco řešíme.

T: Bavíte se někdy s partnerkou o vašem vztahu? Jak to mezi sebou máte, kam směřujete do budoucna?

R: Hmm, jo, možná když si vyříkáváme něco nebo tak, ale jinak asi ne. Víme, jak to máme spolu a to stačí přece.

3. T: Co se Vám líbí na komunikaci s partnerkou?

R: Asi otevřenost. Jak jsem říkal, to že jsme předtím byli kamarádi, tak si myslím, že si dokážeme celkem otevřeně povídat i o problémech. Když je nějaký problém tak ho neobcházíme, abychom se dostávali k jádru toho problému obloukem, ale že si to povíme přímo.

T: Co se Vám líbí na tom, jak s Vámi partnerka komunikuje?

R: Nevím, v podstatě to samé, prostě se mi líbí otevřenost, kterou máme.

T: Vyjadřujete si s partnerkou často vzájemnou náklonnost a říkáte si, že se máte rádi?

R: Tak asi ne tak často jak bychom mohli. Ale ona to ví, že ji mám rád.

T: Jak často chválíte partnerku?

R: Když se jí něco povede (smích).

T: Chválí vás často partnerka?

R: Ale jo, myslím, že často aj jo.

T: Když se Vám něco nelíbí, vyjádříte to partnerce přímo?

R: Přejde na to, o co jde, protože by se jí to mohlo přímo dotknout, jako když třeba jí chci říct, že znovu trochu ztloustla tak to vyjadřuju nepřímou. Takže jde prostě o to, čeho se to týká. Některé věci přímo a jiné zase nepřímou. Protože beru ohled na její pocity.

4. T: Co přesně se vám nelíbí na komunikaci s partnerkou?

R: Někdy se dostává k problému přímo a někdy se k němu dostává nepřímou. A když se k němu, někdy dostává nepřímou tak si myslím, že se k němu zbytečně dostává nepřímou a pro mě je to takový někdy až moc zdlouhavý. Prostě že by to mohla zkrátit, tím že se zeptá, nebo řekne rovnou, co chce. Ale není to pravidlem, že by to tak dělala vždycky, prostě záleží na tom, o co jde.

T: Co přesně se Vám nelíbí na tom, jak s Vámi komunikuje partnerka?

R: Zastává klasický ženský postoj a chce mít prostě vždycky poslední slovo například při konfliktu a ženský si toho navíc zbytečně moc pamatují tak mi to občas připomene.

5. T: Jak často se s partnerkou bavíte?

R: Vždy když se vidíme. Teda když se vidíme a když ne tak si voláme. Už jsem to zmiňoval vlastně.

T: Máte pocit, že byste s partnerem spolu měli hovořit častěji?

R: Mám kvůli ní, vím, že má ten pocit. Svůj osobně až tak ne. Ale ona jo, ona potřebuje víc mluvit než já.

6. T: Do jaké míry si myslíte, že má vaše komunikace dopad na kvalitu partnerského vztahu?

R: Tak, protože bych řekl, že spolu komunikujeme tak si nemyslím, že nějaký má. Kdybychom spolu nekomunikovali tak by asik nějaký měl. Ale bavíme se spolu, sice možná míň než bychom měli, ale to vliv podle mě nemá. Myslím si, že spolu komunikujeme dobře, kdyby ne tak bychom snad spolu ani nebyli.

T: Jak moc je pro vás důležitá komunikace ve vztahu?

R: Tak je důležitá pro to abychom věděli, co ten druhý chce, co potřebuje, co mu vadí a tak. Je důležité komunikovat o tom, co se mi líbí nebo nelíbí a tak. Takže si myslím, že důležitá je hodně. Pro mě důležitá je ale pro ženu asi teda víc.

7. T: Jakým způsobem se mezi vámi a partnerkou změnila komunikace s postupem času?

R: Tak určitě se bavíme míň než před lety a určitě se změnil i obsah té komunikace. Měli jsme jiné zájmy, kamarády.

8. T: Jakým způsobem se změnila komunikace uzavřením sňatku?

R: Nijak, protože jsme předtím spolu už myslím tři roky byli a ještě dýl se znali, takže to na nás nemělo žádný vliv.

9. T: Jakým způsobem vaši komunikaci ovlivnilo narození dítěte?

R: Krom toho, že manželka začla šišlat i když se bavila se mnou. Protože tak mluvila na děti. Do hovorů se promítlo téma dítěte, kdy jsme řešili, co potřebuje a tak. Jinak se snad nezměnila ani, jen se bavíme navíc i o dětech prostě.

10. Máte pocit, že nějakým způsobem příbuzní partnerky ovlivňují vaši komunikaci s ní, pokud ano jak?

R: Víceméně ne, spíš jen v nějakých detailech. Například když jsme měli křest dítěte, tak já jsem nechtěl, aby bylo pokřtěné a rodiče jak moji, tak její chtěli. Tak mi do toho tehdy mluvili a přemluvili ji, aby mi domluvila ohledně toho.

11. T: Jakým způsobem ovlivňují vaši příbuzní komunikaci s partnerkou?

R: Nijak, nemám pocit, že by ji nějak mohli ovlivnit.

12. T: Jakým způsobem ovlivňuje komunikaci s partnerkou vaše momentální nálada?

R: Určitě dost, podle toho. V extrémních náladových situacích hodně. Až tak že mi někdy říká, proč si na ní vylívám to, co se mi stalo. Teda proč si na ní vylívám svou špatnou náladu.

13. T: Jakým způsobem je vaše komunikace ovlivněna, když řešíte téma financí?

R: To málokdy řešíme. Je ale pravda že jsme nikdy nebyli v žádné tíživé životní situaci tak nemáme ani důvod si vyčítat to co si kdo koupil, nebo chce koupit a tak. Takže se kvůli tomu ani nikdy nehádáme nebo tak.

14. T: Jak probíhá taková typická hádka s partnerkou?

R: Ona něco říká a já říkám „Hmmm, nooo“ to ji rozčiluje ještě víc. A já pak mlčím, nebo mlčím úplně třeba i několik dní.

T: Můžete uvést příklad nějaké poslední hádky? Kvůli čemu byla, jak probíhala a jak se vyřešila?

R: Naposledy jsme se pohádali v neděli asik, byli jsme u sestry a šli jsme z tama pak a ona se vrátila, že tam něco zapomněla a že se s tím vrátí hned, a tak jsem byl s malým a v klidu jsme se dooblíkávali a ona za chvíli přišla a začla nám nadávat, kde jsme a mě to trošku vzteklo. Tak jsem na ni „Co na mě tak hučíš“ a šel jsem s malým do auta. A ona si tam ještě dlouho vykládala. A pak, jsem jel trochu rychleji dom a ona mi za to nadala. Nakonec jsme se snad dva dny nebavili a jen jsem ji odpovídal na dotazy. Většinou takové hádky řešíme sexem.

T: Kvůli čemu se nejčastěji hádáte s partnerkou?

R: Nic zásadního, konkrétního, že bych řekl kvůli děckám nebo tak. Spíš jsou hádky, když má někdo blbou náladu a blbě reaguje nebo blbě odpoví na oprávněnou nebo neoprávněnou kritiku toho druhého. Ale asik není nic co bych vypíchl, kvůli čemu bychom se hádali nějak častěji. Prostě nic konkrétního.

T: Vyčítáte si během hádky?

R: No já ne, žena někdy jo, protože jak jsem už říkal, ženy si toho až moc pamatují.

15. T: Jakým způsobem hádku řešíte?

R: Hmm, nijak. Samo to zmizne. Nebo nevím.

T: Omlouváte se sobě?

R: Ale to zas jo.

T: Kdo nejčastěji přijde s omluvou?

R: Někdy ten a někdy ten. Přijde na to, kdo uzná, že to byla jeho vina nebo. Nemůžu říct podle toho, nemůžu říct, že by to vždy byla vina ženy nebo tak. Já si myslím, že já přijdu potom, co vychladnu, celý si to přeberu a když uznám, že to byla moje vina a nebo i když to celý, nebo ta původní příčina nebyla moje chyba, ale promyslím si to celý a myslím, že jsem reagoval nepřiměřeně. Nemyslím si, že by to bylo tak že by dycky chodil jen jeden.

16. T: Jaká byla vaše komunikace s partnerkou během jedné z partnerských krizí?

R: Neřekl bych, že bychom nějakou krizi vůbec měli. Prostě se po, nějaký hádce spolu nebavíme, někdy den nebo dva ve výjimečných situacích třeba týden. Ale nemyslím si, že bychom měli nějakou krizi vůbec. Prostě se pohádáme a pak se nebavíme.

RORHOVOR 5. PROBANDKA MIROSLAVA

T: První bych Vás poprosila o několik základních údajů. Kolik vám je let? R: 30

T: Jak dlouho jste s partnerem ve vztahu? R: Letos to je 10 let

T: Jak dlouho jste manželé? R: Letos to bude 6 let

T: Máte s partnerem děti? R: Ano jedno, půlroční Zdenka

1. T: Jak byste popsala komunikaci s partnerem?

R: No přijde z práce, dáme si kafe a hned se, hned si pokecáme. Co on měl za ten den, co já jsem měla za ten den, hned jako to proberem a je to.

T: Jak probíhá vaše každodenní komunikace s partnerem?

R: Když jsme doma tak si furt vykládáme, tak průběžně aj večer.

T: O čem se nejčastěji bavíte?

R: Nejčastěji? Co by se mělo spravit, co kdo dělal ten den a co budeme dělat. Sem tam nějaký vtip, sem tam co jde v televizi. Na co se budem asi dívat. No to je všechno no.

T: Kdo z Vás začíná rozhovory nejčastěji?

R: To je tak nastejno, bych řekla. Asi. Jak kdy jak kdo.

T: Máte pocit, že jste v komunikaci spíše dominantní?

R: My si umíme každý prosadit svoje. A když někdo uzná chybu, že jako že „Ano neměl jsem pravdu“ tak to dokáže uznat a omluvit se.

T: Takže to máte takto vyrovnané?

R: Jo, asi jo.

T: Když něco nechcete, umíte říci ne?

R: Jó, umím.

T: Jakým způsobem to manželovi podáváte?

R: No řeknu ne a odůvodním si to. A když mí to vyvrátí, že by to bylo lepší, tak třeba souhlasím. Třeba (smích). Toš jak kdy podle toho o co se jedná.

T: Můžete mi uvést nějaký příklad?

R: Když třeba já nevím. Když chce něco koupit a nebo tak. A momentálně třeba řeknu nebo vím, že třeba je daleko do výplaty nebo tak, tak prostě řeknu ne, aby jsme třeba vyšli do výplaty nebo tak jako.

T: Když se s partnerem bavíte, snažíte se brát ohled na jeho city?

R: Určitě. Jó.

T: Když se s vámi baví váš partner, máte pocit, že se snaží brát ohled na vaše city?

R: Já myslím, že jo.

T: Bavíte se někdy o vašem vzájemném vztahu? Jak to mezi sebou máte, kam směřujete do budoucna?

R: No, občas jo bych řekla. Ale tak to je i zbytečný protože to víme, jak to spolu máme že. Naposledy jsme se takhle bavili asik když jsme se rozhodli mít dítě.

2. T: Jak hodnotíte vaši komunikaci s partnerem?

R: Když máme. Nebo když nemáme, sem tam náladu jo, tak se třeba nebavíme. Prostě jeden na druhým už to pozná, že se nechce bavit víte. Že jako, nevím.

T: Jak byste celkově zhodnotila vaši komunikaci? Je dobrá nebo špatná?

R: No suprově. My jsme si to jako ten přizpůsobili.

T: Je něco co byste změnila na vaší komunikaci s partnerem?

R: Ne, mě to vyhovuje.

T: Myslíte si, že umíte dělat kompromisy?

R: Jo. Je to třeba. Jak u mě tak i u něho.

T: Napadá Vás nějaký poslední kompromis?

R: Nevím, to je tak v běžném životě. Nevím. Na všem se musíme vždycky prostě shodnout, aby to byl ten. Jednou něco vyberu já a podruhé on jak je to aj v tom obchodě že. Jednou takový a podruhé takový. Jednou podle mě a podruhé podle něho že.

T: Takže tedy i váš partner umí dělat kompromisy?

R: Já myslím, že jo.

T: Vyjadřujete si s partnerem často vzájemnou náklonnost?

R: Ale jo, tak my víme, že se máme rádi a občas si to teda aj říkáme, ale tak my to víme tak k tomu není zas taková potřeba.

T: Jak často chválíte partnera?

R: Nóó, já myslím, že často. Tak on pořád něco spravuje, tak ho přece musím pochválit, jak je šikovný. A on dělá to samé.

3. T: Co se Vám líbí na komunikaci s partnerem?

R: Všechno a když nějak eee, se mu to nelíbí tak zavře dveře z druhé strany (smích). Ne tak on to řekne všechno na rovinu, a to je nejlepší že jo. Než to brát oklikou. Co k tomu dodat (smích)?

T: Vyjadřujete si s partnerem navzájem podporu?

R: Jó. Chcete vědět nějaký poslední příklad? Třeba před nějakou dobou u kojení jak mě to bolelo a to. Tak on na mě dycky „to dáš, to dáš! To vydržíš!“ (smích). Jako že mě tak prostě podporuje. Aj psychicky. A nebo, když jsem unavená tak mi řekne, běž se naložit do vany nebo to, jak je toho teďkom moc víte, tak jako buď jde on jó, že mu řeknu, běž a já půjdu pak jako že tak jako že.

T: Napadá vás ještě něco, co se Vám líbí na vaší komunikaci? Někaké prvky třeba?

R: Tak, odsuzujeme třeba to, jak si jiné páry mezi sebou nadávají. Tohle vyloženě odsuzujeme. My si nedovolíme říct třeba ty si debil, ty si kráva. To jako vůbec. Žádný nadávky nebo tak tady ani jeden ani druhý nepoužíváme. Takže vůbec jako. Respektujeme se. Ne. My to oba dva odsuzujeme tak nějak. Třeba, když to slyšíme u někoho druhého tak naopak si jako říkáme jak se tak dva, když se milují, mají se rádi, jsou spolu, jak je jako tak možný že si tak nadávají? Jo, že to prostě. To nám nějak nejde na rozum.

T: Když se Vám něco nelíbí, vyjádříte to partnerovi přímo?

R: Sprostě aj třeba jo. Je to na*** nebo tak jo. (Smích) I to to jo, třeba když mu řeknu tak to nechcu, udělám si to podle sebe. Tak si to udělám podle sebe no. Takže. Nenapadá mě nic, co bych mu měla vyjadřovat nepřímou zrovna.

4. T: Co přesně se vám nelíbí na komunikaci s partnerem?

R: To že když se chcu pohádat, tak on nechce a zavře dveře z druhé strany.

T: Chybí Vám hádky?

R: Néé jako že ne, ale byly takový časy, kdy jsem si říkala, že bychom se mohli aspoň trošku pohádat, ale né. Za 10 let jsme se pohádali všehovšudy snad třikrát.

T: Co byste na partnerově komunikaci změnila?

R: Asi nic, mě to vyhovuje.

5. T: Jak často se s partnerem bavíte?

R: Co nejčastěji, když je doma. Každý den, jako stoprocentně.

T: Máte pocit, že byste s partnerem spolu měli hovořit častěji?

R: To už by častěji nešlo, dyť my si píšem, aj když je v práci nebo si telefonujem. Mně to vyhovuje, já jsem spokojená.

6. T: Do jaké míry si myslíte, že má vaše komunikace dopad na kvalitu partnerského vztahu?

R: No určitě to má velký dopad. Protože vlastně kdybychom spolu nekomunikovali, že tak by to bylo úplně o ničem. To by bylo bez debat. Takový vztah nemá cenu ne? Když se dva nebaví třeba. To si nedovedu představit.

T: Jak moc je pro vás důležitá komunikace ve vztahu?

R: Moc. Tak já jsem ukecaná. Já s ním musím mluvit furt. Mě zajímá, co dělal celý den v práci a podobně.

7. T: Jakým způsobem se mezi vámi a partnerem změnila komunikace s postupem času?

R: Nevím.

T: Není vaše komunikace jiná, než na začátku vašeho vztahu?

R: Já tam žádný rozdíl nevidím. Akorát ten, co teď máme barák a víc starostí tak ten, komunikujeme víc ohledně, jakože, co se má platit a prostě víc starostí. Dřív když jsme bydleli každý doma tak to bylo takový, že byly, nebyly starosti že, bylo to takový, mluvilo se o blbostech. A teď prostě se komunikuje o všem, o domácnosti že, a teď o malým nejvíc. Kdy si prdne, kdy se pokaká, no (smích). Všechno musí vědět tatínek no, když se vrátí z práce.

8. T: Jakým způsobem se změnila komunikace uzavřením sňatku?

R: Nijak. Ne vůbec ne.

9. T: Jakým způsobem vaši komunikaci ovlivnilo narození dítěte?

R: Nijak, teďkom je malej hlavní téma. Jakože proberem všechno, ale nejvíc malýho.

10. T: Máte pocit, že nějakým způsobem příbuzní partnera ovlivňují vaši komunikaci s partnerem, pokud ano jak?

R: Už ne, už jsme si to vyřešili.

T: Dříve nějak ovlivňovali vaši komunikaci?

R: Jo dřív jo.

T: Můžete popsat jakým způsobem?

R: Eeehm, jak bych to. Jakože. Bylo to takový že, já nevím jak to říct. Jeden takový příklad třeba jo. Zdeňova ségra tu měla zahrádku jo, a my jsme se potom, protože ona se potom to vzala tak nějak tak, že se jí nedaly klíče, že sem nemohla jet sama, když jsme nebyli doma a to, tak prostě jsme kvůli tomu měli takovou delší debatu, jo že prostě konec se zahrádkou a pak ju tu už neměla třeba. Nebo třeba, jeden konflikt jsme měli se Zdeňovým bráchou, jo tak jsme se s ním dlouho nebavili, jó a prostě pak jsme se domluvili, že na to zapomenem a v pohodě, nevzpomínáme to a bavíme se spolu dál.

T: Co to bylo za konflikt? Pohádali jste se s přítelem kvůli tomu?

R: No kvůli tý ségře jsme se jednou pohádali, teda ale to už je taky zapomenutý taky se s ní bavíme normálně. A s bráchou to byl takový konflikt že, no spíš se mě zastal a přestal se s ním bavit. Tehdy měl brácha vypitý a napadl nás. Ale je to zapomenutý jakože, bylo to tenkrát aj u policajtů a tak. Ale už dobrý. Ale my si to vždycky řeknem jo, když se nám něco nelíbí, nějaký chování příbuzných druhýho. Dycky, tak si to řeknem narovinu. Umíme se ozvat, když nám něco vadí.

11. T: Jakým způsobem ovlivňují vaši příbuzní komunikaci s partnerem?

R: Nijak taky jako že ten. Ted jak jsem odpověděla tak to platí i na druhou stranu.

12. T: Jakým způsobem ovlivňuje komunikaci s partnerem vaše momentální nálada?

R: Někdy rači nemluvím. Né, třeba když vím, že mám blbou náladu tak rači chvílu mlčím, abych neřekla něco, čeho bych litovala. A když se mě zeptá co mi je, tak mu to řeknu narovinu a nebo mu řeknu, že teď ne, že mu to řeknu za chvílu až se uklidním.

T: A co když má váš partner špatnou náladu?

R: Tak už to na něm poznám, tak se ho na nic neptám. Když vidím, že nemá chuť komunikovat tak ho nechám, ať se uklidní chvílu. A nebo se ho zeptám co se děje, co bylo zase v práci a tak, buď mi to řekne a nebo mi to řekne za chvílu.

13. T: Jakým způsobem je vaše komunikace ovlivněna, když řešíte téma financí?

R: Propočítáváme a domluvíme se na všem, co a jak abychom měli oba dva přehled. Dycky si řeknem co se koupí a co ne. A nebo řeknem, to jsem koupil, tolik jsem utratil. Finance máme společný oba dva, takže každý o všem ví.

T: Vznikají kvůli tomuto tématu někdy hádky?

R: Já nevím. Hádat se nehádáme, spíš si řeknem, že to se může koupit, to se nemůže koupit, ale jakože bychom se hádali, tys vydělal víc, ty míň, to ne-e. Takový výčitky nebo tak.

14. T: Jak probíhá taková typická hádka s partnerem?

R: Krutě. Co jsme měli asi ty 3 tak krutě. Jakože sprostě si nenadáváme ale, já nevím ani, kdy jsme se naposledy hádali. Jakože ten, takový spíš já nevím, že to člověk ani nemyslí vážně, takový vyloženě jako. Hádáme se přes SMS, to je jednodušší (smích). Nikdy ne z očí do očí. To si pak jen vyříkáme, kdo si co řekl blbě, ale sprostě si nenadáváme to ne. Ale říkám, my se nehádáme snad ani, protože hádky nemáme rádi, spíš se chvíli nebavíme. Ale to bývá fakt jen chvíla třeba pár hodin.

T: Můžete uvést příklad nějaké poslední hádky? Kvůli čemu byla, jak probíhala a jak se vyřešila?

R: Jó tak už fakt nevím, je to dlouho. Nic mě nenapadá.

T: Kvůli čemu se nejčastěji hádáte s partnerem?

R: Asik kvůli druhým lidem spíš.

15. T: Jakým způsobem hádku řešíte?

R: většinou se oba dva omluvíme a oba přiznáme, že jsme v tom něco v tý hádce po*****. A stejně jsme to nemysleli vážně v tý hádce takže.

T: Kdo nejčastěji přijde s omluvou?

R: To budem asik oba nastejno si myslím.

16. T: Jaká byla vaše komunikace s partnerem během jedné z partnerských krizí?

R: Co jsme se tenkrát dva dny nebavili tak to bylo, když jsme se sem přestěhovali no a Zdeněk byl u sousedů a trošku se tam „picl“ a nám v tý době začala hořet televiza. Tak jsem pro něho šla a on nepřišel pak. A pak jsem tu hořící televizu musela dat na dlažbu, aby nám nechytla skříň. A to bylo hned zkraja jak jsme se nastěhovali. No a já jsem pak byla našťvaná, dva dny jsme se nebavili, i když teda došel po deseti minutách no a nakonec se omluvil, že to uznal.

T: Vzpomínáte si ještě na nějakou krizi?

R: Myslím, že tohle byla tak jediná asik.

RORHOVOR 6. PROBAND ZDENĚK

T: První bych Vás poprosila o několik základních údajů. Kolik vám je let? R: 29

T: Jak dlouho jste s partnerem ve vztahu? R: 10 let

T: Jak dlouho jste manželé? R: 6 let asi

T: Máte s partnerem děti? R: Jedno

1. T: Jak byste popsal komunikaci s partnerkou?

R: Já myslím, že dobrá. Jo. Nevím, dobrá komunikace. Tak já myslím, že komunikujeme normálně, občas se třeba stane, že jsem protivnej nebo naopak. Ale zase záleží na situaci, když jsem v práci dlouho, jsem unavenej tak se to takhle projevuje a stejně to je i u manželky. Ale jinak se bavíme normálně si myslím.

T: Jak probíhá vaše každodenní komunikace s partnerkou?

R: Toš přijedu, přivítáme se, dáme si kafíčko, povykládáme si co je novýho. S malým si pohrajem, postaráme se o zvířectvo. Povykládáme si co je potřeba koupit no a podobně.

T: O čem se nejčastěji bavíte?

R: Nejčastěji? O práci, o penězích a co je potřeba ohledně malýho a o něm se bavíme.

T: Kdo z Vás začíná rozhovory nejčastěji?

R: Já bych řekl, že to je tak nějak vyvážený asik, nezpozoroval jsem, že by někdo začínal častěji nějak extra.

T: Máte pocit, že jste v komunikaci spíše dominantní?

R: Možná někdy jo. Ale spíš jenom někdy, mám takový pocit. Ale to už pak třeba pozoruju, že už jsem spíš protivnej a dám si pozor. Takže možná jsem dominantnější, když nemám zrovna moc extra náladu.

T: Když něco nechcete, umíte říci „ne“?

R: Ano. Když se mi něco nelíbí tak to řeknu napřímo ať si o tom myslí co chce.

T: Můžete uvést nějaký příklad, kdy partnerce říkáte ne?

R: Tak třeba když se mi už nechce do nějakýho obchodu. Když jsem unavenej, není to jako výmluva, ale už jsem prostě utahanej a nechce se mi do obchodu tak jí řeknu ne, že nepojedu. Nemám náladu, nebo když máme jen na návštěvu. Třebas si potřebuju odpočinout.

T: Když se s partnerkou bavíte, snažíte se brát ohled na její city?

R: No nepřemýšlím nad tím nějak, ale dá se říct, že jo. Možná někdy nezáměrně neberu. Ale rozhodně to není záměrný.

T: Když se s vámi baví vaše partnerka, máte pocit, že se snaží brát ohled na vaše city?

R: Já nevím, nepřemýšlel jsem nad tím vlastně. Možná někdy ne, nebere. Těžko říct.

T: Tak například, vytahujete na sebe navzájem témata nebo věci, o kterých víte, že se tomu druhému nelíbí?

R: Tak někdy to taky tak nějak přijde jo, taky jsme se jednou kvůli tomu pohádali nebo tak ale, ale myslím, že to bylo vědomý párkrát, ale nebylo to nic hrozného.

2. T: Jak hodnotíte vaši komunikaci s partnerkou?

R: No, já nevím. Myslím, že taková běžná, normální komunikace. Já jsem spokojený. Nic se nemá přehánět, je to takový dobrý. Každý potřebuje svůj klid, nemluvit a relaxovat třeba jenom chvíli. Já si myslím, že to je dobrý.

T: Je něco co byste změnil na vaší komunikaci s partnerkou?

R: Já myslím že né. Nic mě nenapadá, co bych chtěl měnit. Ani jsem nad takovýma věcmi nikdy nepřemýšlel, že by bylo potřeba něco měnit. Tak bavíme se, pravda o práci nebo o penězích a bylo by lepší, kdybychom se mohli bavit o lepších věcech. Ale tak podle situace. No a nebo se bavíme, co je potřeba opravit a takový věci. Ale to si myslím, že to jsou důležité věci. Je potřeba se na všem domluvit že, jinak by to nemohlo fungovat.

T: Umíte dělat kompromisy?

R: Určitě, myslím si, že jo.

T: Můžete uvést nějaký příklad, kdy jste udělal kompromis?

R: Tak třeba včera jsme jeli do Holešova, vůbec se mi nechtělo. Ale prostě jsem Mirce vyhověl a tak jsme jeli. Nechtělo se mi, ale něco musím aj skousnout.

T: Umí vaše partnerka dělat kompromisy?

R: Já myslím, že taky určitě. Když někam chcu a na ní jde vidět, že se jí nechce, ale tak nakonec ustoupí ona a jeden. A to samé v obchodě třeba.

3. T: Co se Vám líbí na komunikaci s partnerkou?

R: Líbí se mi hlavně, že se vždycky domluvíme a skoro vůbec se nehádáme. Líbí se mi, že mě pochválí za práci nějakou, že jsem to dělal já. Tohle se mi třeba líbí. Vyjadřuje mi podporu, před druhýma mě pochválí.

T: A jak často chválíte vy partnerku?

R: Tak snažím se co nejčastěji, ono se to dobře poslouchá a tak jí to říkám taky. Teda aspoň myslím. Jak často to nevím, tak snažím se že, co nejčastěji. Ale člověk na takový věci moc nemyslí. Prostě se snažím.

T: Vyjadřujete si s partnerkou často vzájemnou náklonnost?

R: No jasně, tak musí přece vědět, že mi na ní záleží a že ji miluju.

T: Když se Vám něco nelíbí, vyjádříte to partnerce přímo?

R: No tak, přímo, první zapřemýšlím nad tím, jakým způsobem se mám vyjádřit, abych to nepřehnal. A pak se jí k tomu teda vyjádřím. Snažím se být upřímný, protože to je základ, aby to ve vztahu fungovalo. Ale neříkám jí třeba, když si potřebuju ulít nějaký peníze, abych jí mohl koupit dárek třeba že. To jí nemůžu přece říct. Ale jinak si říkáme všechno podle mě.

4. T: Co přesně se vám nelíbí na komunikaci s partnerkou?

R: Ne, já jsem spokojenej.

T: Není vůbec nic, co by se vám nelíbilo, co byste chtěl změnit na vaší komunikaci?

R: Ne, vůbec nic asik. Nebo nenapadá mě teď zrovna nic.

5. T: Jak často se s partnerkou bavíte?

R: Každý den.

T: Jak často za den a v jakých situacích?

R: Celý den. Každý den, celý den když jsme spolu tak komunikujeme. Každý den si i zavoláme aspoň 1x denně. SMS si taky píšem. Ale asik nejvíc jak se vrátím z práce, ráno tolik času není.

T: Máte pocit, že byste s partnerkou spolu měli hovořit častěji?

R: Ne, nemám takový pocit. Myslím si, že je to dostatečný. Hlavně v práci nemůžu moc telefonovat ani smskovat, takže to by mi moc nevyhovovalo v práci. Tak ono to už prostě nejde častěji se bavit snad ani. Každý potřebuje tu chvíli pro sebe, aby si mohl odpočinout a tak. Ale bavíme se spolu často.

6. T: Do jaké míry si myslíte, že má vaše komunikace dopad na kvalitu partnerského vztahu?

R: Tak to nevím teda. Jestli to má vůbec nějaký dopad. Kdybychom se spolu nebavili, tak bychom spolu ani nebyli. Já myslím, že to je dobrý, že se aj zasmějem. Jo je to dobrý (smích). Je to kvalitní.

T: Jak moc je pro vás důležitá komunikace ve vztahu?

R: No tak je hodně důležitá. Kdybychom spolu nekomunikovali tak bychom spolu nebyli. Musíme spolu probírat všechno možný. Máme společnou domácnost tak musíme všechno probrat. Domluvit se na všem.

7. T: Jakým způsobem se mezi vámi a partnerkou změnila komunikace s postupem času?

R: Tak je to víc zaměřený na ten rodinný život. Ohledně baráku, zahrady, malýho. Eee jak naložit s financema, co platit. Tak dřív jsme to měli bezstarostný že, že jsme se jen bavili o tom, kam půjdeme ven, kdy se uvidíme. Nám se to jenom posunulo, že je to teď víc o rodině že.

8. T: Jakým způsobem se změnila komunikace uzavřením sňatku?

R: Tak, co se mě týče tak jsem nic nezpозoroval. My se snažíme fakt na všem domluvit a vyhovět si navzájem. Takže si myslím, že se to nezměnilo v tomhle, aspoň myslím teda.

9. T: Jakým způsobem vaši komunikaci ovlivnilo narození dítěte?

R: Tak akorát. Myslím si, že naši komunikaci moc ne. Akorát, nám přibíl další člen rodiny, se kterým komunikujeme. No a bavíme se o malým že. Co je pro něj potřeba a tak. Kdy s ním máme k doktorovi, co mu koupit. Tohle akorát přibýlo do komunikace.

10. T: Máte pocit, že nějakým způsobem příbuzní partnera ovlivňují vaši komunikaci s partnerem, pokud ano jak?

R: No tak možná někdy. Někdy nevědomě. Třeba Mirce mama něco řekne a ona potom mluví jak ona chvílku. Že si to ani neuvědomí. Já jí to pak řeknu a dobrý. To je jenom nevědomý. Jako, prostě mluví chvílku jak ona, že aj ty názory jsou chvílku takový podobný. Nebo já nevím, jak bych to řekl. No prostě mama jí něco řekne a ona mi to pak řekne stej-

ně jako, prostě že prezentuje stejný názor, že ho na chvíli převzala. Tak bych to asik popsal. No a to se mi nelíbí tak ji to řeknu.

11. T: Jakým způsobem ovlivňují vaši příbuzní komunikaci s partnerkou?

R: Nezpozoroval jsem to, ale myslím, že to bude taky tak nějak. Jak u Mirky.

T: Vznikly kvůli příbuzným někdy hádky?

R: No ano. A to byly taky nejhorší hádky mezi náma. Když po mě furt chtěl někdo pomoci třeba, jako já rád pomůžu, ale už toho bylo moc. No a já jsem si to tak nebral, neuvědomil jsem si to. No a furt jsem někomu pomáhal a nám ne a to manželku štválo a nakonec jsme se kvůli tomu spolu pohádali. To je takový nejhorší případ asik. Zbytek byl stejný, ale ne v takovém rozsahu.

12. T: Jakým způsobem ovlivňuje komunikaci s partnerem vaše momentální nálada?

R: No tak určitě momentální nálada, já nevím. Momentální nálada.

T: Eee.. Tak například, když máte špatnou náladu, jak se pak s partnerkou bavíte?

R: Tak když mám blbou náladu tak to přenáším na ni a ona je taky naštvaná po chvílce třeba. A je to aj naopak. No a chvílu se třeba nebavíme, dokud se nám nálada nezlepší a pak si řeknem, co bylo například.

13. T: Jakým způsobem je vaše komunikace ovlivněna, když řešíte téma financí?

R: Tak ee...no ovlivněna. Nijak asik. Jen když je málo peněz a je potřeba zaplatit moc věcí, tak jen vládne taková nervóznější nálada. Ale nehádáme se kvůli penězům.

14. Jak probíhá taková typická hádka s partnerem?

R: No tak to je složitější, protože my se moc nehádáme. Za těch deset let možná třikrát nebo čtyřikrát. Ale víc ne. Jinak se vůbec nehádáme. Spíš se jeden naštvá, chvílu nemluvíme a dobrý. Spíš přes SMS jsme se pohádali, a to bylo ohledně té rodiny, jak jsem zmiňoval už. Probíhalo to, že se vytahovaly různé věci, starý. A už si na to ani moc nevzpomínám.

T: Jak jste tuto hádku nakonec vyřešili?

R: Jak rychle to přišlo tak rychle to odešlo. Takže jsme to vyřešili dobře. Samo to prostě zmizelo.

T: Kvůli čemu se nejčastěji hádáte s partnerem?

R: Tak ne zrovna hádáme, ale spíš přehadujem nebo já nevím. Řeknem si, co nám vadí a jeden se třeba naštvě. Asik to bylo nejčastěji kvůli jiným lidem a kvůli příbuzným. O ničem jiném nevím. Zbytek byly blbosti prostě různý. A tak ono to samo zmizí a popřípadě si to pak jen vyříkáme, co se stalo, jeden uzná chybu, nebo oba a je klid.

T: Vyčítáte si během hádky?

R: No jako jo, ale to jsou hovadiny. Takže si to k srdci moc neberem, jinak bychom se zbláznili asik.

15. T: Jakým způsobem hádku řešíte?

R: Nijak nebo si to vyříkáme, někdo uzná chybu.

T: Omlouváte se navzájem?

R: Tak jako jo, řeknu třeba, po**** jsem to. Uznám tu chybu a omluvím se. Ale jenom když za to můžu.

T: Kdo nejčastěji problém/ hádku řeší?

R: Nemůžu říct, že by někdo chodil častěji.

16. T: Jaká byla vaše komunikace s partnerem během jedné z partnerských krizí?

R: Tak to byly asik ty velký hádky, ale nevím, jestli to byly krize. Jenom jsme se dva tři dny třeba nebavili. Ale vážně nevím, jestli to byla krize zrovna. Ne, o ničem nevím.